

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2002-2003

27 november 2002

HANDELINGEN

PLENAIRE VERGADERING

MORGENVERGADERING

ACTUALITEITSDEBAT OVER DE RAPPORTEN VAN DE WERKGROEPEN VAN DE RONDETA-
FELCONFERENTIE LEERPlichtONDERWIJS

Inhoud

Nr. 15

Woensdag 27 november 2002
Morgenvergadering

Berichten van verhindering	1
Ontwerpen van decreet	
Indiening en verwijzing	1
Voorstel van decreet	
Indiening en verwijzing	1
Verslag van het Rekenhof	
Indiening en verwijzing	1
Jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat	
Indiening	1
Verslagen	
Indiening	2
Verzoekschriften	
Indiening	2
Mededelingen van de Vlaamse regering	
Indiening	3
Mededeling van het Kinderrechtencommissariaat	
Indiening	3
Mededelingen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap	
Indiening	3
Mededeling van het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek	
Indiening	4
Samenstelling van commissies	
Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden	4
Motie van orde	
Voorstel tot aanvulling van de agenda	4
Actualiteitsdebat	
Actualiteitsdebat over de rapporten van de werkgroepen van de rondetafelconferentie Leerplichtonderwijs	4
Sprekers : de heren Gilbert Van Baelen, Eric Van Rompuy, Luc Martens en Ludo Sannen, mevrouw Hilde Claes, de heren Dirk De Cock, Kris Van Dijck, Julien Libreht, Luc Van den Brande, André Moreau, Gilbert Vanleenhove, Lucien Suykens en Frans Ramon en minister Marleen Vanderpoorten	
Regeling van de werkzaamheden	51

VOORZITTER : De heer André Denys, onder-voorzitter

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 10.02 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Bart De Smet, Frans Wymeersch : gezondheidsredenen ;

Paul Wille : buitenslands ;

Gilbert Bossuyt, Sven Gatz, Boudewijn Laloo, Johan Malcorps, Marleen Van den Eynde, Paul Van Malderen : ambtsverplichtingen ;

Norbert De Batselier, Wivina Demeester-De Meyer : familieverbindingen.

ONTWERPEN VAN DECREET

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende ontwerpen van decreet werden ingediend :

- Ontwerp van decreet houdende de ondersteuning en de stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid
– 1459 (2002-2003) – Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Cultuur, Media en Sport.
- Ontwerp van decreet betreffende de verblijven en verenigingen die een werking uitoefenen in het kader van "Toerisme voor Allen"
– 1461 (2002-2003) – Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme.

VOORSTEL VAN DECREET

Indiening en verwijzing

De voorzitter : Het volgend voorstel van decreet werd ingediend :

- Voorstel van decreet van de heren André Denys, Marc Van den Abeelen, Gerald Kindermans, Chris Vandenbroeke en Francis Vermeiren houdende regeling van herstelmaatregelen voor de Vlaamse paardenwedrennen, houdende machtiging van de Vlaamse regering om mee te werken aan de oprichting van de vereniging zonder winstgevend doel "Vlaamse Federatie voor Paardenwedrennen" en houdende wijziging en opheffing van sommige bepalingen van het Wetboek van de met inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen
– 1462 (2002-2003) – Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

VERSLAG VAN HET REKENHOF

Indiening en verwijzing

De voorzitter : Het volgende verslag van het Rekenhof werd ingediend :

- Verslag van het Rekenhof over het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de derde aanpassing van de begroting 2002
– 1437 (2002-2003) – Nr. 2.
Verwezen naar alle terzake bevoegde commissies.

JAARVERSLAG VAN HET KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

Indiening

De voorzitter : Het volgend jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat werd ingediend :

Voorzitter

- Jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat 2000-2001
 - 42 (2002-2003) – Nr. 1.

VERSLAGEN

Indiening

De voorzitter : De volgende verslagen werden ingediend :

- Verslag namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen uitgebracht door mevrouw Ria Van Den Heuvel over de hoorzitting over het ontwerp van decreet betreffende het Vlaamse inburgeringsbeleid
 - 1229 (2001-2002) – Nr. 2.
- Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden uitgebracht door de heer Frans Ramon houdende instemming met :
 1. de partnerschapsovereenkomst tussen de leden van de groep van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, enerzijds, en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, anderzijds, de bijlagen I tot VI, de protocollen 1 tot 3 en de slotakte, ondertekend in Cotonou op 23 juni 2000 ("Overeenkomst van Cotonou"), en
 2. het intern akkoord tussen de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, inzake maatregelen en procedures voor de tenuitvoerlegging van de ACS-EG-partnerschapsovereenkomst en de bijlage, ondertekend in Brussel op 18 september 2000
 - 1240 (2001-2002) – Nr. 2.
- Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden uitgebracht door de heer Peter Gijsbrechts over het ontwerp van decreet houdende instemming met :
 1. de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Boliviaïë inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 25 april 1990 ;
 2. de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Paraguay inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 6 oktober 1992 ;
 3. de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Venezuela inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 17 maart 1998 ;
 4. de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de federatieve republiek Brazilië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brasilia op 6 januari 1999
 - 1210 (2001-2002) – Nr. 2.
- Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening uitgebracht door de heer Jacky Maes over de hoorzittingen over het ontwerp van uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen 2003-2007
 - 1460 (2002-2003) – Nr. 1.

VERZOEKSCHRIFTEN

Indiening

De voorzitter : De volgende verzoekschriften werden ingediend :

- Verzoekschrift van de heer Peter De Hen over het gebruik van alarmkanonnen in de land- en tuinbouw
 - (15/2002-2003) ;
- Verzoekschrift van mevrouw Jenny Van Driesche over het gebruik van alarmkanonnen in de land- en tuinbouw
 - (16/2002-2003) ;

Voorzitter

- Verzoekschrift van de heer Noël Zanders over huurprijsberekening voor sociale woningen (17/2002-2003) ;
- Verzoekschrift van mevrouw Ingrid Raeymenants over de gelijkstelling van diploma's en de toepassing van weddebarema's in het onderwijs (18/2002-2003).

- Advies inzake tuchtprocedures en -sancties in het onderwijs (DOC 77/2002-2003).

Deze mededeling van het Kinderrechtencommissariaat ligt ter inzage op de afdeling Decreetgevend Secretariaat van het Vlaams Parlement.

MEDEDELINGEN VAN DE VLAAMSE REGERING**Indiening**

De voorzitter : De volgende mededelingen van de Vlaamse regering werden ingediend :

- Ontwerp van milieubeleidsovereenkomst houdende wijziging van de lopende beleidsovereenkomst gasolietanks voor de verwarming van gebouwen (DOC 80/2002-2003).
Verwezen naar de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening.
- Ontwerp van besluit van de Vlaamse regering tot uitvoering van het decreet van 15 juni 1994 betreffende de milieubeleidsovereenkomsten (DOC 81/2002-2003).

Deze mededeling van de Vlaamse regering ligt ter inzage op de afdeling Decreetgevend Secretariaat van het Vlaams Parlement.

MEDEDELING VAN HET KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT**Indiening**

De voorzitter : De volgende mededeling van het Kinderrechtencommissariaat werd ingediend :

MEDEDELINGEN VAN HET MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP**Indiening**

De voorzitter : De volgende mededelingen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap werden ingediend :

- Verruiming Westerschelde, Tractaat van 17 januari 1995, 5e voortgangsrapport, periode 1 januari 2002 tot en met 30 juni 2002, opgemaakt door de administratie Waterwegen en Zeewezen in samenwerking met de Nederlandse Rijkswaterstaat – directie Zeeland (DOC 79/2002-2003) ;
- Advies nr. 2002/007 d.d. 18 november 2002 betreffende het voorontwerp van besluit van de Vlaamse regering houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 14 juli 1998 houdende de vaststelling van de procedure voor het Vlaams Commissariaat voor de Media en houdende aanvullende kwalificatiecriteria om te worden erkend als landelijke radio-omroep (DOC 82/2002-2003).

Deze mededelingen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap liggen ter inzage op de afdeling Decreetgevend Secretariaat van het Vlaams Parlement.

MEDEDELING VAN HET RAADGEVEND COMITÉ VOOR BIO-ETHIEK

Indiening

De voorzitter : De volgende mededeling van het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek werd ingediend :

- Advies nr. 19 van 14 oktober 2002 over de bestemming van ingevroren embryo's (DOC 78/2002-2003).

Deze mededeling van het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek ligt ter inzage op de afdeling Decreetgevend Secretariaat van het Vlaams Parlement.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES

Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden

De voorzitter : Voor de VLD-fractie zijn :

- in de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden de heer Jacques Laverge als vast lid vervangen door de heer André Moreau ;
- in de Commissie voor Cultuur, Media en Sport de heer Guy Sols als vast lid vervangen door de heer Karlos Callens en de heer Jacques Laverge als plaatsvervangend lid vervangen door de heer Jozef Browaets ;
- in de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme de heer Jacques Laverge als vast lid vervangen door de heer Marc van den Abeelen ;
- in de Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken de heer Marc van den Abeelen als vast lid vervangen door de heer Guy Sols ;
- in de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid de heer André Moreau als vast lid vervangen door de heer Karlos Callens ;
- in de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie de heer Jul Van Aperen als vast

lid vervangen door de heer Koen Helsen, de heer Koen Helsen als plaatsvervangend lid vervangen door de heer Jul Van Aperen en de heer Jacques Laverge als plaatsvervangend lid vervangen door de heer Marc van den Abeelen ;

- in de Commissie voor de Vervolgingen de heer Jacques Laverge vervangen door de heer Guy Sols.

MOTIE VAN ORDE

Voorstel tot aanvulling van de agenda

De voorzitter : Dames en heren, met toepassing van artikel 46 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Van Nieuwenhuysen bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de voorzitter, ik heb gisteren een motie betreffende een belangenconflict ingediend tegen het onderdeel over de Nationale Delcrederedienst van de federale programmawet. Ik vraag hierbij dat de agenda wordt aangevuld met deze motie betreffende een belangenconflict (Stuk 1463).

De voorzitter : Ik stel voor dat we ons daarover deze middag voor de stemmingen uitspreken.

Is het parlement het hiermee eens ? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

ACTUALITEITSDEBAT

Actualiteitsdebat over de rapporten van de werkgroepen van de rondetafelconferentie Leerplicht-onderwijs

De voorzitter , Dames en heren, aan de orde is het actualiteitsdebat over de rapporten van de werkgroepen van de rondetafelconferentie Leerplicht-onderwijs.

Voorzitter

De bespreking is geopend.

De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, collega's, als Limburger sta ik 's morgens op met Het Belang Van Limburg. Dat is een goede gewoonte en ik lees die krant zelfs op een nuchtere maag. Vandaag las ik een interview met de heer Beke, die sprak namens CD&V. De heer Beke is een prominent lid van de stuurgroep. Hij was bovendien de voorzitter van de werkgroep Vrijheid van Onderwijs. De heer Beke eindigt het interview met de vraag waarover het Vlaams Parlement vandaag kan debatteren. Hij maakt een hele analyse en stelt vervolgens namens CD&V die vraag.

Ik dacht dat we vandaag zouden proberen een ernstig debat te voeren over de conclusies van de vijf werkgroepen op basis van hun verslagen. In de krant lees ik echter dat de heer Beke zich afvraagt of we wel kunnen debatteren. De analyse die de heer Beke maakt, is mede gestuurd door CD&V. Daarmee bedoel ik dat de heer Beke ook op de laatste vergadering van de stuurgroep aanwezig was en sprak namens CD&V. Ik heb het verslag van die vergadering bij.

Het is de bedoeling dat we hier vandaag een ernstig debat voeren. Gaat het misschien om een persoonlijke uitlating van de heer Beke? Met een dergelijke uitspraak blameert hij natuurlijk de vijftig groepen die aan de rondetafelconferentie hebben deelgenomen. Hij verwerpt immers de conclusies en de voorstellen van de vijf werkgroepen.

De voorzitter : U vraagt dus of de heer Beke sprak namens CD&V of niet.

De heer Gilbert Van Baelen : Ik vind dit ernstig. CD&V heeft erop aangedrongen om het actualiteitsdebat te houden, een ander prominent lid van CD&V zegt dan weer dat het eigenlijk geen zin heeft.

De heer Eric Van Rompuy : Het is bijzonder vreemd dat de heer Van Baelen een plenair debat begint met het voorlezen van een artikel uit Het Belang van Limburg. Wij hebben dit debat al maanden geleden gevraagd omdat men de rondetafelconferentie buiten het parlement heeft gevoerd. Als er conclusies aan verbonden zijn, moeten die in het parlement worden behandeld. De titel van het debat vermeldt niet 'conclusies van de rondetafel'.

De fractiegenoten van de heer Van Baelen en ook de heer Sannen hebben gezegd dat er geen conclusies waren. Er waren alleen maar werkgroepen die verslagen hebben uitgebracht. De heer Beke zegt dat de onderwijsconferentie niet tot conclusies heeft geleid en ons op onze honger heeft laten zitten. Het is vreemd dat de heer Van Baelen een artikel van een lid van de werkgroep gebruikt, terwijl onze woordvoerder het nu hierover zal hebben.

Het werkt blijkbaar al storend dat iemand een verklaring aflegt namens CD&V. Waarschijnlijk vond de heer Van Baelen, toen hij zag dat de krant vol CD&V-beschouwingen stond, dat dit niet kon. Ik zou een einde willen stellen aan deze procedure-slag en onze woordvoerder, de heer Martens, laten spreken. De uitspraken van de heer Beke stemmen daar volledig mee overeen.

De heer Gilbert Van Baelen : Ik wil de heer Van Rompuy erop wijzen dat zijn partij zich geëngageerd heeft om aan die rondetafelconferentie te participeren. De rondetafelconferentie is niet afgerond. (*Rumoer*)

– *De heer Johan de Roo, eerste ondervoorzitter, treedt als voorzitter op*

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, de heer Van Baelen zal een ruim antwoord krijgen op zijn voorspelbare opmerkingen. De heer Beke heeft mij gisteravond gesignaleerd dat men hem zijn mening had gevraagd. Ik herken het gevoel van waaruit hij spreekt. Ontgoocheling leeft bij de meeste mensen die aan de rondetafel hebben deelgenomen. Wij hebben met tientallen mensen voortdurend onze aanwezigheid en uiteenzettingen voorbereid en wij hebben gemerkt hoe ook bij hen langzamerhand de ontmoediging toesloeg. Men vroeg zich telkens weer af of blijven nog wel zin had.

Toen onze CD&V-voorzitter in september uiteindelijk besliste om uit de conferentie te stappen, was dat alleen maar omdat het onhoudbaar werd. De heer Beke heeft gelijk : wij hadden het kunnen weten. Als wij de omstandigheden, waarin de rondetafelconferentie is totstandgekomen, van nabij bekijken, wordt het duidelijk dat een manoeuvre nodig was om de aandacht af te leiden van de verziekte sfeer die ten aanzien van het onderwijsveld was ontstaan.

Men zegt voortdurend dat onderwijs een grote prioriteit is en wij hebben hard gevochten opdat men

Martens

dat serieus zou nemen. Wij hebben ervoor gepleit dat de budgetten zouden stijgen.

Bij het aantreden van de regering was er een bedrag van 20 miljard frank voor onderwijs gereserveerd. Toen ik dit bij mijn eerste uiteenzettingen aanklaagde en stelde dat er op zijn minst 80 miljard frank nodig was, werd ik geridiculiseerd. Vandaag is het budget al opgeklommen tot 70 miljard frank. Hadden wij onze rol niet gespeeld en geprotesteerd, was dit nooit totstandgekomen. De mensen op het terrein hebben het als een vernedering ervaren.

De heer De Gucht, minister-president Dewael en minister Vanderpoorten hebben van bij het begin van de zittingsperiode tot erg recent de sector voortdurend geprovoceerd. Minister Vanderpoorten is ondertussen wel wat voorzichtiger geworden. Ze is inzake standpunten en houding wat in onze richting opgeschoven.

Vele beslissingen worden genomen zonder dat daarvoor steun in de sector wordt gezocht. Is het dan verwonderlijk dat voor die maatregelen geen enthousiasme is? Dat is zeker het geval, omdat beslissingen als de afschaffing van de TBS van 55-plussers plots uit de lucht komen vallen. Het kan toch niet dat men ineens wordt geconfronteerd met het voorstel om het aantal lessen van 36 naar 32 uren te verminderen? Het doet er dan niet echt toe dat dit in een discussietekst gebeurt. De sector voelt zich bedrogen. Men kan dan alle rechtvaardigingen inroepen die men wil; dat leeft bij de mensen.

Minister Marleen Vanderpoorten : U moet ermee ophouden om voortdurend beslissingen te verwarren met voorstellen in discussieteksten en visio's. U strooit de mensen zand in de ogen. De verwarring komt van u en van uw acolieten.

De heer Luc Martens : De mensen ervaren dat anders. Feelings are facts. U moet wat meer inlevingsvermogen opbrengen voor de manier waarop de mensen in de sector beslissingen en basisstandpunten ervaren. U hebt op dat vlak een groot probleem. De eerste twee, drie jaren sukkelden we van het ene naar het andere conflict. Vandaag is de rust wat weergekeerd. Dat wil echter niet zeggen dat het in de lerarenkamers niet meer gist. Daar zijn de verstikkende bemoeizucht en de veranderingsdrift nog altijd belangrijke gespreksonderwerpen. Men ervaart nog steeds dat het vrij katholiek onderwijs wordt misprezen. De gemeentescholen zullen zich

vernederd en afgewezen voelen door wat morgen in het onderwijsdecreet XIV wordt opgenomen. De stortvloed van verwachtingen, intenties en visies destabiliseert het terrein. U geeft blijk van hyperkinetische dadendrang. U wilt kost wat kost scoren. Dat leidt er wel toe dat de sector in onzekerheid leeft. Men heeft de indruk dat de sector voortdurend in vraag wordt gesteld.

De VLD draagt daarvoor een enorme verantwoordelijkheid. De coalitiepartners dragen ook schuld. Ze zijn ofwel laf, ofwel zeer zwak. Ze zijn immers niet in staat om het VLD-beleid om te buigen of zelfs maar bij te sturen. Ze kunnen deze waanzin geen halt toeroepen. In deze sfeer is de rondetafelconferentie totstandgekomen.

Minister Marleen Vanderpoorten : Het is juist dat vernieuwing en het aanpakken van uitdagingen altijd tot een zekere onrust en onzekerheid leidt. Mensen vragen zich af wat er zal gebeuren met hun school, hun job of hun kind. Toch moeten we dat doen. Vernieuwing is echt nodig. U zegt dat de onzekerheid de verantwoordelijkheid is van de VLD en de Vlaamse regering. Het is echter ook de verantwoordelijkheid van de VLD en de Vlaamse regering dat er voor het eerst sinds lange tijd zo veel geld naar onderwijs gaat. Dit is de verantwoordelijkheid van de VLD en van deze Vlaamse regering. De kloof tussen de verschillende netten en de verschillende scholen is nog nooit zo klein geweest. Ook dat is de verantwoordelijkheid van de VLD en van deze Vlaamse regering. (*Applaus bij de VLD*)

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, ik zal daar straks nog op terugkomen. Ik stel vast dat bepaalde zaken soms op een overtrokken en onjuiste manier worden vastgesteld. Volgens u is de verhouding tussen de netten momenteel 100/90. Deze verhouding klopt enkel indien alle middelen in een grote pot worden gegooid. Het is evenwel duidelijk dat het grootste net de grootste inbreng in die gezamenlijke pot heeft. In de praktijk betekent dit dat een aantal zaken worden verdund.

Deze Vlaamse regering voert uit wat de vorige heeft beslist. De vorige Vlaamse regering heeft in moeilijke omstandigheden een belangrijke aanzet gegeven en belangrijke politieke beslissingen genomen. Dat is de waarheid. Deze Vlaamse regering voert deze beslissingen uit. Ik zie niet welke verdiensten ze daarmee heeft. De Vlaamse regering doet niets meer of minder dan het respecteren van een gegeven woord.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Martens, ik ben blij dat deze Vlaamse regering niet alle beslissingen van de vorige Vlaamse regering uitvoert. Op het einde van de vorige legislatuur heeft de Vlaamse regering namelijk beslist om besparingen door te voeren met betrekking tot het ondersteunend personeel en het lesurenpakketten in het secundair onderwijs. Ik ben zeer blij dat de huidige Vlaamse regering deze domme besparingsmaatregelen ongedaan heeft gemaakt. (*Applaus bij Agalev, de VLD en Spirit*)

De heer Luc Martens : Bij het oprichten van de rondetafelconferentie was er heel wat scepticisme voorhanden. In januari 2002 hebben we de kans gekregen om dit scepticisme te verwoorden. Tijdens een debat hebben we vragen gesteld over de bedoelingen van de rondetafelconferentie.

Waarom wordt deze discussie niet in het Vlaams Parlement gevoerd ? Heeft de meerderheid dan geen vertrouwen in de bekwaamheid van de Vlaamse volksvertegenwoordigers ? Wil de meerderheid door middel van de rondetafelconferentie tijd winnen ? Indien ze eerlijk en rechtvaardig wil zijn, zal de meerderheid bepaalde budgetten moeten vrijmaken. Wil de meerderheid een aantal beslissingen in dit verband voor zich uit schuiven ?

Het is natuurlijk ook mogelijk dat de meerderheid bang is dat een aantal meningsverschillen aan het licht komen. Tijdens de laatste vergadering van de commissie voor Onderwijs zijn de enorme meningsverschillen tussen de heer Sannen en de andere vertegenwoordigers van de meerderheid duidelijk aan het licht gekomen. De heer Sannen wil uit deze meningsverschillen evenwel geen conclusies trekken. Hoewel hij standpunten heeft geventileerd die zo uit het programma van mijn partij lijken te komen, wordt hieraan geen enkele consequentie verbonden. (*Opmerkingen van de heer Gilbert Van Baelen*)

Mijnheer Van Baelen, u zou de verslagen van de commissievergaderingen moeten lezen. (*Opmerkingen van de heer Gilbert Van Baelen*)

Hoewel we voldoende redenen hadden om sceptisch te zijn, hebben we bij de oprichting van de rondetafelconferentie besloten om over ons scepticisme en ons wantrouwen heen te stappen en eraan deel te nemen. We hebben besloten dit op een constructieve manier te doen. We hebben onze beste mensen aangeduid. We hebben ons goed voorbereid. We hebben alle vergaderingen bijgewoond, wat niet van alle fracties kan worden gezegd. We hebben ons hiervoor ingezet omdat we vinden dat

een aantal zaken beter kunnen worden geregeld. We vinden dat structuren, kwaliteitszorg, innovatie, oriëntering, leerinhouden en leerdoelen niet voortdurend aan overmatige regelgeving mogen worden onderworpen. De scholen moeten de kans krijgen om hier zelf gestalte aan te geven.

Het lerarenberoep is een mooi beroep. Momenteel wordt de trots van de leerkrachten aangetast. Aangezien jonge mensen op allerlei manieren worden aangesproken en verleid, moeten we ervoor zorgen dat ze de school niet enkel als nuttig, maar ook als interessant en boeiend ervaren. De school moet hen leerplezier en welbevinden bieden.

We hebben ons geëngageerd omdat we vinden dat geen enkel talent mag verloren gaan. Deze samenleving heeft elk beschikbaar talent nodig. We moeten al deze talenten verzamelen en naar boven brengen. Er zijn nog steeds duizenden jongeren die geen diploma of startkwalificatie halen. Er zijn nog steeds kwetsbare kinderen die onvoldoende worden begeleid en opgevangen. Hoewel we ons in een dynamische samenleving bevinden, mag een school niet enkel op de ondersteuning van de economie gericht zijn. Een school moet tevens een zingevend perspectief ontwikkelen. Indien de meerderheid niet uitdrukkelijk verklaart dat dit laatste kan, zal in de scholen vertwijfeling ontstaan.

Net omdat we zo bezorgd zijn, hebben we ons wantrouwen en ons scepticisme opzijgeschoven en hebben we ons ten volle geëngageerd om aan de rondetafelconferentie deel te nemen. Wat is daar dan echter gebeurd ? Laten we even de historische achtergrond schetsen. Er waren een paar openingssessies, hoogmissen waarbij men de indruk kreeg dat de voorzitters van de partijen vooral werden gemobiliseerd als een soort voorspel tot de persconferenties, die telkens bijna even lang, zo niet langer, duurden dan het overleg tussen de voorzitters zelf. Vanaf het begin werden reeds een aantal wrijvingen duidelijk. Denken we maar aan het getouwtrek over het voorzitterschap van de werkgroep Gelijke Kansen. De sp.a wou dat voorzitterschap, om begrijpelijke redenen : dit maakt duidelijk deel uit van haar verhaal. Ze heeft dit echter niet gekregen. Dan heb ik het nog niet over de non-verbale communicatie : de ontgoocheling van de heer Janssens en het grimlachen van de heer De Gucht, omdat die laatste daar zijn slag had thuisgehaald. Het was schrijnend om dat vast te stellen, maar het is de realiteit.

Vervolgens is die rondetafelconferentie steeds meer vastgelopen in een reeks van onduidelijkheden en dubbelzinnigheden over de wijze waarop

Martens

men tot beslissingen zou moeten komen. Bij de samenstelling werd iedereen gelijkgeschakeld. Of men nu een groot deel of een zeer klein deel van het veld vertegenwoordigde, men kreeg hetzelfde gewicht. Zowel een grote vakbond als een kleine vakbond, zowel een grote als een kleine koepel werd door één persoon vertegenwoordigd. Het is duidelijk dat men door die ongelijkheid qua gewicht nooit een draagvlak kan vinden voor een goede besluitvorming. Daardoor ontstaat ook een groot kwaliteitsverschil : zeer geëngageerde, goedmenende maar niet-klassieke gesprekspartners moesten vaak opboksen tegen dossiervreters en beroepsvergaderaars. Er was duidelijk spanning voelbaar.

Ook de rol van de voorzitter was dubbelzinnig. De voorzitter moest enerzijds neutraal zijn, maar hij werd anderzijds aangeduid door een politieke partij. Hij moest trachten de groepsdynamiek zo groot mogelijk te maken, maar kon tegelijk zelf een contournota voorleggen, wat uiteraard impliceert dat men uitging van een bepaalde positie.

Dan was er het afbakenen van de onderwerpen. In de overleggroep zijn er veel discussies geweest over de vraag waar de onderwijskwaliteit of de kosteloosheid nu eigenlijk moest worden behandeld. De administratie, die naar best vermogen heeft geholpen om de werkzaamheden toch een zekere dynamiek te geven, heeft terzake kleurenschema's gegeven, maar uiteindelijk is daar nooit volledige duidelijkheid over gecreëerd. De rondetafelconferentie bevond zich in een onduidelijke positie tegenover het wetgevende werk en andere initiatieven, zoals Kleurrijk Vlaanderen, het kern-takendebat of de werkgroep van de Koning Boudewijnstichting, waar men nadacht over de toekomst van het beroeps- en technisch onderwijs.

Er waren dus heel wat onduidelijkheden over wie nu wat zou doen, terwijl er de vraag was dat er reeds voor de begroting 2003 harde resultaten zouden komen. Het moet worden gezegd dat we voor die vraag in Agalev een bondgenoot vonden. Maar anderen droomden van langetermijnperspectieven, bijna voor een andere eeuw of een ander millennium. Ook wat dat betreft, was er een voortdurende onduidelijkheid. Ook inzake het tijdschema was er onduidelijkheid. Voor iedereen was het duidelijk dat de conferentie moest worden afgerond voor de zomervakantie, tot plots bleek dat de werkgroep Gelijke Kansen haar werkzaamheden niet zou hebben afgerond voor de zomervakantie. Ik herinner

me nog perfect, mijnheer Van Baelen, welke wrevel daarover bestond. Dat is de waarheid.

Wij hebben dat uitstel gedoogd, omdat we u de kans wilden geven dit werk af te ronden. We gingen ervan uit dat dit geen tactisch spel was, en dat het de bedoeling was een degelijk werkstuk in te dienen. Maar u had ook tijd verloren. Ik heb de mensen terzake gehoord. Een en ander was nogal chaotisch begonnen. Men wist niet wat men daar eigenlijk zat te doen. Oorspronkelijk werd daar een soort brouwsel opgediend, zodat niemand wist hoe hij dit moest benaderen. Er was de rol van de stuurgroep en de rol van de voorzitter. Dit allemaal heeft er toe geleid dat de rondetafelconferentie in zijn conclusies de kwaliteit niet kon bereiken die we hadden kunnen verwachten.

Ook was er uw gebrek aan respect, mevrouw de minister, ten opzichte van de rondetafelconferentie. Herhaaldelijk hebt u tijdens deze conferentie uitspraken gedaan die interventies waren wat de grond van de zaak betreft. U had het op een bepaald ogenblik over de omstandigheden en de voorwaarden volgens dewelke de gesubsidieerde officiële gemeentescholen kunnen worden overgenomen door de vrije scholen. Dat lag ter tafel, in de werkgroep Vrijheid van Onderwijs. Op een bepaald ogenblik had u het over de positie van het gemeentelijk onderwijs. Ook dat lag ter tafel in voornoemde werkgroep. Hoe denkt u dat de mensen zich voelen als u al met teksten aan komt dragen ? Het gaat dan niet alleen over visieteksten, maar ook over voorontwerpen voor een onderwijs-decreet. We gaan dat morgen bespreken, met veel vertraging. Ondertussen is het op het veld ingevuld, zonder veel rechtsgrond.

Hoe dan ook, de mensen voelen dat u ze niet au sérieux neemt. Het is duidelijk dat op dat moment de mensen systematisch gaan afhaken. Uiteindelijk moeten we er niet verbaasd over zijn dat we niet echt tot resultaten zijn kunnen komen.

Mevrouw de minister, de klap op de vuurpijl was uiteindelijk het feit dat u een aantal maanden geleden op een persconferentie ten aanzien van de werkgroep Vrijheid van Onderwijs over het thema Pluralisme en Autonomie het volgende zei : 'Wat daarin staat, dat vind ik niet goed. Dat zint me niet. Dat komt niet overeen met mijn boek dat al in druk is. Ik zou mijn tekst moeten herbekijken. Mag ik hen vragen om hun werk nog eens over te doen ?'

Zij kregen een herexamen. Op dat moment was de coördinatiegroep nog niet samengekomen. De par-

Martens

tijvoorzitters, die moesten finaliseren, hadden hun mond daarover nog niet kunnen opendoen. Er zou een tussenrapport komen. We hebben dat nooit gezien. Komaan zeg, toon toch een beetje respect.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Martens, ik heb op geen enkel moment blijk gegeven van een gebrek aan respect. Het is niet omdat men een rondetafelconferentie van start laat gaan, dat men zes of zeven maanden met vakantie moet gaan en ondertussen niets meer moet doen als minister van Onderwijs. Dat is blijkbaar wat u op een bepaald moment verwachtte.

Een tweede element is dat ik op geen enkel moment heb gezegd dat wat de werkgroep Vrijheid van Onderwijs op de conferentie over pluralisme gezegd heeft, mij niet zinde. Ik heb enkel gezegd dat het niet voldoende uitgeklaard was. Dat is iets anders. Dat betekent dat het debat over onderwijs, autonomie en pluralisme naar mijn aanvoelen niet voldoende uitgeklaard was en nog steeds niet is.

Een derde element is de werkwijze. Daarover wil ik toch zeggen dat er in de technische werkgroepen die er geweest zijn om een en ander inzake procedure uit te klaren, altijd gezegd is dat de werkgroepen een eindverslag zouden maken, en dat nadien – eventueel met de tussenstep van dit parlement – de centrale werkgroep, waar de partijvoorzitters in zitten, het eindverslag zou opstellen. U bent degene die er op een bepaald moment in de technische werkgroep voor hebt gepleit dat de centrale stuurgroep met een blanco blad zou vertrekken bij het opstellen van de tekst.

De heer Luc Martens : Neen, dat is de redenering van de heer Van Baelen. Wat u zegt, klopt helemaal niet.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Martens, ik lees het verslag van de werkgroep.

De heer Luc Martens : Neen, dit is onjuist. Op dit punt voel ik me heel zeker. Mevrouw de minister, als u een rondetafelconferentie wilt respecteren, dan moet u aanvaarden dat ze haar werk in volkomen autonomie tot een goed einde brengt. Dat is het minste wat u kunt doen. De werkzaamheden zijn pas begonnen in maart en moesten drie of vier maanden later afgerond zijn. U had dus perfect de tijd om te temporiseren en rustig te kijken. Als

vorm van respect had u kunnen bekijken wat de mogelijke conclusies zouden zijn. U had perfect de tijd om dat te doen.

Het zou echter natuurlijk veel beter geweest zijn indien u iets anders had gedaan. Dat verklaart trouwens ook het kwaliteitsverschil tussen het rapport van de Koning Boudewijnstichting en de rapporten die nu voorliggen. U had een beroep kunnen doen op een derde. U had een beroep kunnen doen op iemand die op een neutrale basis die gesprekken zou organiseren en op die manier meer garanties zou kunnen bieden voor de sereniteit.

In de periode vooraleer men aan de conclusies was en nog volop in gesprek was, had u gewoon kunnen zwijgen en luisteren. Niets verhinderde u om op het einde dan inderdaad ook uw mening naar voren te brengen. U hebt echter niet kunnen wachten, omdat datgene wat eruit kwam, niet beantwoordde aan wat u wilde dat eruit zou komen. Met andere woorden, een rondetafelconferentie was nuttig in de mate dat die gebruikt kon worden voor uw eigen ambities om te temporiseren op budgettair vlak en op andere vlakken.

De voorzitter : Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes : Mijnheer Martens, uw spreektijd zit er bijna op. (*Rumoer*)

De heer Luc Martens : Neen, ik ben nog maar halverwege. (*Rumoer*)

Mevrouw Hilde Claes : Mijnheer Martens, minstens driekwart van uw spreektijd is verstreken. Ik stel vast dat u het tot nu toe enkel en alleen over de procedure hebt gehad. Ik had gehoopt dat we vandaag, gezien het belang van het onderwijs, zouden kunnen spreken over de inhoud. Er liggen vijf verslagen voor van vijf werkgroepen die heel serieus werk hebben geleverd, en constructief hebben samengewerkt. Ik had gehoopt dat we op basis van hun verslagen vandaag een constructief inhoudelijk debat konden voeren, waarin iedere fractie haar inhoudelijke prioriteiten kon vooropstellen.

U hebt echter, na drie kwart van uw spreektijd, nog geen enkel inhoudelijk argument aangebracht en geen enkele prioriteit van uw fractie. Dat betreurt ik ten zeerste. (*Applaus bij de meerderheid/Rumoer*)

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de heer Martens

De Cock

trekt het voorzitterschap van de werkgroepen in twijfel. Het covoorzitterschap, waar ik deel van uitmaakte, had in elk geval geen dubbel petje, en van mijn collega's meen ik hetzelfde te hebben vernomen.

Wel heeft één politieke geleding een politieke tweederangsfiguur in het strijdveld gestuurd, zodat ze daarna de handen vrijhield om te doen en te laten wat ze wilde. Dat is een politieke strategie als een andere. Ik spreek me daar niet over uit ; ik stel het alleen vast.

Mijnheer Martens, u zei ook dat de vakbonden, zowel de grote als de kleine, slechts door één persoon vertegenwoordigd waren. Ook dat is bij het haar getrokken. Er waren vertegenwoordigingen voor het basisonderwijs, het secundair onderwijs, het technisch onderwijs, enzovoort. *(Opmerkingen van de heer Luc Martens)*

Ik maak u er attent op dat bijvoorbeeld in mijn werkgroep die ene vakbondsafgevaardigde op zeker moment werd gesteund door meer dan veertig betogende leden, zodat we de vergadering moesten schorsen. Ik vraag me af of de man in kwestie niet voldoende knowhow of specialistische kennis in huis had om zijn zaak zelf te verdedigen, zoals iedereen van de vijftig aanwezige geledingen, die zich nochtans ook slechts door één iemand lieten vertegenwoordigen.

U zei ook dat de deelnemers die grote groepen vertegenwoordigen, numeriek in het nadeel waren. Ik heb echter zelf kunnen ervaren dat de kleine onderwijsverstrekkers het met veel minder logistieke middelen moesten stellen.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw Claes, mijn inleiding bestaat uit drie delen, maar u moet wat meer geduld opbrengen. De boodschap van het eerste deel luidt : 'de berg heeft een muis gebaard'. Deel twee is een pleidooi voor onderwijs met een duidelijke missie, dat ook de ruimte krijgt om die missie te vervullen. Ik eindig ten slotte met een appèl en een synthese.

We zijn niet naar de rondetafelconferentie gekomen met zomaar lukraak verzamelde ideeën. We hebben integendeel geprobeerd een consistente visie te ontwikkelen. Ik heb die visie al enkele malen in de commissie in grote lijnen verwoord. Ik

zei daar dat iedere periode een eigen type van onderwijs vraagt.

Er is ooit een periode geweest dat het internaat welhaast een metafoor was voor goed onderwijs. Sommigen onder ons hebben dat nog meegemaakt, en hebben er hopelijk goede herinneringen aan. Ik heb die alvast wel. In dat type van onderwijs werden jonge mensen in hun collectiviteit benaderd. Leerkrachten speelden in op alle mogelijke aspecten van de ontplooiing van de persoon. Ze waren subregent, theaterregisseur, specialist in de wiskunde, enzovoort. Ze hadden vele aspecten in zich.

Daarna ontstond, mee onder druk van de samenleving, de industrialisatie, en de eisen van de economie en de markt, een type onderwijs dat we kunnen aanduiden met de metafoor van de kennisfabriek. Er werd, en er wordt nog, heel veel nadruk gelegd op het cognitieve, technische vaardigheden, en desgevallend sociale vaardigheden.

In de complexe samenleving van vandaag, en met de druk die jongeren ondervinden, moeten we op zoek gaan naar een nieuwe metafoor, die van de leefschool, die ik al eerder heb gehanteerd. Het moet een plek zijn waar jonge mensen voluit hun persoon kunnen ontwikkelen, waar leren in de klassieke betekenis van het woord aan bod komt, maar waar ook vele andere dingen kunnen worden ontwikkeld, waar ruimte is voor gesprek, voor een milde provocatie, debat, dialoog en waar met diverse partners wordt samengewerkt. We beseffen maar al te goed dat de school niet meer in staat is om deze grote opdracht alleen te vervullen. De partners zijn in de eerste plaats de ouders, die het ook zeer moeilijk hebben om de pedagogische opdracht in de huidige omstandigheden te vervullen, maar ook betrokkenen uit het welzijnswerk en de culturele sector.

Dit is het centrale concept waar de scholen naar zullen evolueren. Dit is op het terrein al het geval, want de vernieuwing komt zelden van bovenuit maar van onderuit. Vele scholen gaan reeds zeer ver in de vernieuwing van aanpak en het ontwikkelen van nieuwe relaties, het innemen van nieuwe posities en het voeren van nieuwsoortige gesprekken.

Deze leefschool heeft de ambitie om te zoeken naar talenten bij alle leerlingen en om hen op al hun ontwikkelingsmogelijkheden aan te spreken. Het is naar ons oordeel, en we vinden dit her en der in de teksten terug, de taak van de overheid ervoor te zorgen dat het onderwijs toegankelijk is, en dat het bekostigd wordt. Het is haar taak erop toe

Martens

te zien dat er aan de kwaliteit voortdurend wordt gewerkt. Dat betekent dat er voldoende en gelijke mogelijkheden moeten zijn qua personeel, infrastructuur en financiën voor de scholen.

We staan helemaal achter het financieringsmechanisme zoals het werd verdedigd in de werkgroep financiering. Hier opteert men voor een nieuw systeem van financiering. Men wil een sokkel als minimum minimum, als startkapitaal voor een school. We financieren het samenspel van scholen en leerlingen. Scholen kunnen worden geconfronteerd met bijzondere uitdagingen waarvoor extra's moeten worden aangewezen en geobjectiveerd a rato van de behoeften die zich stellen. Daar hoort ook de zorgverbreding bij. Wat volgt, moet op lineaire basis worden gegeven.

Dit model, uitgewerkt in de werkgroep Financiering, hebben we gesteund met vele andere partners, niet alleen omwille van de objectiviteit op zich maar ook omdat we ervan overtuigd zijn dat objectieve financiering een voorwaarde is opdat ieder kind voluit en op gelijke basis mee kan spelen. Als we het talent van iedereen willen zoeken, moeten we onderwijs ontwikkelen dat geen eenheidsworst is maar maatwerk. Het onderwijs moet afgestemd zijn op verschillen in aanleg, leerritme en gezinsmilieu met het nodige evenwicht tussen differentiatie en het groepsgebeuren. Daarom leggen we ook de nadruk op het vroeg en voorschoolse stimuleringsprogramma. Dat betekent onder meer het belang van het kleuteronderwijs. Hier kan ik consequent zijn met mezelf. In de commissie heb ik al gewezen op dit belang. Toen we het hadden over het gelijkheidsdecreet heb ik met de grootste nadruk gezegd dat daar grotere inspanningen moeten gebeuren. Uit het jongste rapport van Unicef, dat meet waar jonge mensen zich in relatieve termen ten aanzien van elkaar bevinden, blijkt het belang dat we zo vroeg mogelijk moeten optreden. Daar staan we volledig achter.

Kortom, het komt erop aan om alle talenten op te spitten en te zoeken hoe we die op een zo goed mogelijke manier een plaats in de samenleving kunnen geven. Dat betekent zoveel mogelijk in het gewone onderwijs, waar het kan, maar in het buitengewoon onderwijs waar het moet. Dat is een duidelijke gedragslijn waarbij inclusie een soort van 'concrete utopie' – een term uit de filosofie – betekent. We weten dat we dit niet meteen kunnen realiseren, maar we kunnen wel stappen zetten in die richting. We kunnen steeds dichterbij komen bij een samenleving waarin mensen op vele vlakken,

zoals het arbeidsleven maar ook het onderwijs, op een inclusieve manier en op voet van gelijkheid met elkaar kunnen omgaan.

Onder impuls van mevrouw Grouwels hebben we trouwens heel uitdrukkelijk aandacht gevraagd voor de specifieke Brusselse situatie waarop ik hier niet verder zal ingaan.

Wil men een leefschoon maken, dan moet ons ziens opnieuw alle kansen worden geboden aan het maatschappelijk ondernemerschap. Dit betekent dat het primaat van het onderwijs niet ligt bij de minister of bij het departement, maar bij de scholen zelf. Daar moet het onderwijs op de eerste plaats gestalte krijgen. Daarom vragen we dat het subsidiariteitsbeginsel – dat sinds Thomas Van Aquino bij herhaling zijn waarde heeft bewezen – wordt aangehouden. Ik weet dat sommigen in dit verband wat schrik hebben voor de rol van de koepels. Mevrouw de minister, in de marge van de voorstelling van uw boek 'Een bank vooruit' hebt u in dit verband gezegd voorstander te zijn van autonomie, daaraan evenwel toevoegend dat die enge ruimte dan niet meteen door de koepels mag worden ingevuld. Ik denk dat uw angst ongegrond is.

Als een overheid iets decreteert of een omzendbrief – ook al heeft die geen rechtsgrond – verstuurt, hebben de scholen het gevoel dat ze daar uitvoering aan moeten geven. Als een koepel echter iets zegt, dan zullen de scholen in alle wijsheid oordelen hoe ze daarmee zullen omgaan. De scholen hebben vandaag een graad van onafhankelijkheid en volwassenheid bereikt waardoor zij uiteindelijk wel zelf hun eigen verantwoordelijk opnemen.

Het is duidelijk dat het maatschappelijk ondernemerschap enkel gestalte kan krijgen als we de moed blijven opbrengen om die vrijheid van onderwijs als een modern en vitaal uitgangspunt te blijven benadrukken.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : De heer Martens heeft een heel belangrijk punt aangesneden. Ik wens hem evenwel te confronteren met twee van zijn eerdere uitspraken in verband met die vrijheid van onderwijs, alsmede met enerzijds de autonomie van de scholen en anderzijds de kracht of macht van de koepels.

Ik heb immers het genoeg gehad om tweemaal met de heer Martens aan een debat deel te nemen.

Van Baelen

Het ene debat ging over de pedagogische begeleidingsdiensten en de 'rel' die toen binnen CD&V was ontstaan naar aanleiding van een uitspraak met betrekking tot het rechtstreeks toekennen van het geld aan de scholen. Het andere debat ging over het islamonderwijs. In beide gevallen deelden de heer Martens en ikzelf dezelfde mening. Met betrekking tot de overdracht van de middelen van de pedagogische begeleidingsdiensten aan de scholen zei de heer Martens dat de autonomie daar eigenlijk zou moeten spelen. Inzake het islamonderwijs en het al dan niet inrichten ervan in katholieke scholen zei de heer Martens dat dit moest kunnen. Daarmee vertolkte hij het standpunt van CD&V.

In beide gevallen had de heer Martens als buurman de heer De Wolf – zeg maar de Guimardstraat. Met betrekking tot de overdracht van de middelen van de pedagogische begeleidingsdiensten zei de heer De Wolf 'ja', daar evenwel aan toevoegend dat, indien een vrije school katholiek is, dit automatisch betekent dat zij verplicht is haar pedagogische begeleiding bij de Guimardstraat te kopen. Dit doet me onmiddellijk aan een broekzak-vestzakoperatie denken. Waar ligt dan de autonomie van de scholen?

De heer Martens zei dus ook dat islamonderwijs moet kunnen en dat de scholen, gezien hun impact op of relatie met de omgeving waarin ze functioneren, daar vrij over moeten kunnen beslissen. De kardinaal, en dus ook de Guimardstraat, zeggen evenwel dat dit niet kan in de katholieke scholen. Mijnheer Martens, hoe gaat u daarmee om? Uw verhaal met betrekking tot de autonomie en de subsidiariteit komt hierdoor in schril contrast te staan met het standpunt van die koepel.

De heer Luc Martens : Mijnheer Van Baelen, de politieke verantwoordelijkheid is een andere dan die van een inrichtende macht. Ik sta hier niet als een onderwijsverstrekker, maar als een politicus die wenst dat er ruimte is voor vrij initiatief. Hoe een en ander ingevuld wordt, is de verantwoordelijkheid van de inrichtende machten, in de mate waarin het beantwoordt aan globale criteria.

Als de kardinaal en de heer De Wolf ervoor opteren geen islamonderwijs te organiseren, dan heb ik respect voor die keuze. Ik verzet mij evenwel tegen de indruk die gewekt wordt alsof het hun plicht zou zijn dat te doen. Dat komt mij niet toe. Dat kan een persoonlijke mening zijn. Mijnheer Van Baelen, u mag de rollen niet omdraaien. Door uw vraag reveleert u uw probleem, u denkt dat u als

overheid zelf de inrichtende macht bent, u denkt zelf een soort van staatspedagogie te ontwikkelen, waarbij u vanalles en nog wat meent te kunnen opleggen. Dat is uw probleem, dat is het probleem van deze regering en van deze minister. (*Applaus bij CD&V*) (*Opmerkingen van de heer André Denys*)

Mijnheer Denys, u hoeft niet zo onrustig te zijn. Soms bent u onrustig als u in de commissie komt binnenwaaien. Over het algemeen draagt dat niet bij tot een beter debat.

Mijnheer Van Baelen, als u een dubbele vraag stelt, dan heb ik geen probleem met het beantwoorden van die vraag. Ik heb als politicus niet te oordelen over hoe dat project wordt ingevuld. Als ze zeggen dat dit hen niet toelaat om goed te werken, dan is dat hun vrijheid en respecteer ik dat. Als ze het hebben over de opbouw van onderuit, over pedagogische begeleiding, dan is het niet de Guimardstraat die de macht heeft. Mijnheer Van Baelen, u spreekt over macht, maar het gaat over kracht. Ze putten hun kracht uit de loyaliteit en de tevredenheid van de scholen. Ze leven bij de gratie van de middelen die de scholen uit hun reeds ondermaatsse werkingsmiddelen ophoesten, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de ARGO, die zelf over belangrijke middelen beschikt. Tot en met vandaag verandert er nauwelijks iets inzake het beschikken van bevoegdheden en de omkadering die erbij hoort.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer Martens, u moet me geen woorden in de mond leggen. De vrijheid van onderwijs laat toe dat men zich vrij verenigt. Als u enerzijds pleit voor autonomie, en anderzijds vaststelt dat een school zich niet vrij kan verenigen omdat ze dan geen katholieke school kan zijn, dan pleit u dubbel. Dat is niet de vrijheid van de autonomie van de school.

De heer Luc Martens : Mijnheer Van Baelen, u doet alsof u het monopolie op vrijheid hebt. Als het u goed uitkomt, hanteert u dat begrip, en als het u niet goed uitkomt, gebruikt u het anders. U bent voor vrijheid in de mate dat ze gekleurd is. Dat is niet alleen zo voor onderwijs, dat is ook zo voor gezondheidszorg en voor het sociaal-cultureel werk. Lees het boek van de heer De Gucht, op de bladzijden 28 tot 30 staat dat uitdrukkelijk te lezen. U bent feindliche Brüder, omdat u geen traditie hebt van jaren inzet op het terrein, van jaren vrijwilligheid die vanuit een diepe motivatie komt. U mist de ziel en daar hebt u problemen mee.

Martens

Het gaat over vrijheid van initiatief, maar ook over de keuzevrijheid, die maakt dat er door een gelijke financiering een voldoende aanbod is van kwalitatief officieel onderwijs. We verzetten ons ertegen dat het gemeentelijk onderwijs op de een of andere manier voortijdig zou worden verzelfstandigd. We pleiten ervoor dat scholen boeiende plaatsen worden, biotopen waar jonge mensen voluit kunnen leven, waar het plezierig naartoe gaan is en waar leerkrachten opnieuw enthousiast kunnen zijn. Scholen moet opnieuw het hart zijn van onderwijs, maar ze moeten ook rekenschap afleggen, ze moeten een breed bondgenootschap tot stand brengen. Dat is niet gebeurd op de rondetafelconferentie, en dat is jammer.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Martens, ik ben diep ontgoocheld over uw toespraak. U verwijt de minister dat ze over bepaalde zaken standpunten inneemt, en dat die aanleiding geven tot verwarring en onrust. De minister stimuleert op die manier het debat. U doet aan sfeerschepping.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Sannen, wilt u een oordeel vellen over toespraken ?

De heer Ludo Sannen : De heer Martens heeft een oordeel geveld over de werking van de rondetafelconferentie en dat was sfeerschepping over de procedure. *(Opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy)*

Hij gaf een interessante en boeiende filosofische beschouwing over wat een leefschoon zou moeten zijn. We moeten zulke beschouwingen maken, maar ik had graag concretere voorstellen gehoord. De heer Martens heeft slechts twee concrete punten aangehaald. Het eerste, de gelijke financiering in een gelijke situatie, wat ik steun. Het tweede is het kost wat kost bewaken van de vrijheid van de inrichtende macht. In het onderwijs gaat het echter vooral over de vraag hoe jongeren kwalitatief onderwijs kunnen krijgen, welke maatregelen daarvoor nodig zijn en op welke manier we kwalitatief goede leerkrachten in het onderwijs kunnen aantrekken. Dat zijn de uitdagingen waar we voor staan. De heer Martens heeft daarover geen enkel concreet voorstel gedaan en heeft geen enkele beoordeling gegeven van concrete elementen uit de nota's en rapporten van de rondetafelconferentie. *(Opmerkingen van de heer Luc Martens)*

Mijnheer Martens, u stimuleert het debat niet. U schept sfeer in de onderwijswereld, maar minister Vanderpoorten stimuleert het debat. Dat laatste is moeilijk en creëert onrust. Van die onrust maakt u misbruik om sfeer te scheppen. Op geen enkele manier zegt u duidelijk wat u wilt en welke concrete punten voor u belangrijk zijn. U durft het open debat met de onderwijswereld over concrete standpunten niet aan te gaan. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mijnheer de voorzitter, ik voel me genoodzaakt om nu het woord te nemen in plaats van mijn beurt af te wachten, want ik vrees dat tegen die tijd al het gras van voor mijn voeten zal zijn weggemaaid.

De werkgroepen hebben goed werk verricht. Ze hebben keuzes gemaakt, bijvoorbeeld over de manier om kwaliteitsvolle leerkrachten te bekomen. Ik vraag me af waarop we wachten om iets te doen met de conclusies van de werkgroepen. We zijn in februari begonnen aan een tijdspad. Er werd ook een nieuw niveau gecreëerd : een centrale werkgroep. Tot op heden was er slechts sprake van een startgroep, want van een centrale werkgroep heb ik nog niet veel gemerkt. Ik kom daar straks op terug.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mijnheer Sannen, het moet onze ambitie zijn om van leerkrachten opnieuw cultuurdragers te maken. Cultuurdragers zijn geen uitvoerders van een beleid en dat zijn ze vandaag al te vaak.

De heer Ludo Sannen : En hoe wilt u daarvoor zorgen ?

De heer Luc Martens : Daarvoor kan worden gezorgd door tijdens de vakantieperiode niet langer meer dan 30 omzendbrieven naar de scholen te sturen en door de eindtermen te halveren. U hebt de nieuwe eindtermen goedgekeurd op het ogenblik dat ik aan het parlement met nadruk heb gevraagd om dat niet te doen !

Probeert u toch het hele verhaal te zien. De kwaliteit van het onderwijs verbeteren, houdt ook de versterking van de schooldirecties in. Die versterking gaat niet alleen over een betere verloning, maar ook over meer ondersteuning. Hoe kunnen zij-instromers worden gevalideerd ? Het verhaal stopt niet bij lesbevoegdheid, maar gaat ook over

Martens

lesbekwaamheid. Over al die punten willen we uitdrukkelijke keuzes maken.

Mevrouw de minister, ik blijf erbij dat de overhaaste, bijna geïmproviseerde voorbereiding van de rondetafelconferentie, de onevenwichtige samenstelling ervan en vooral de vele onduidelijkheden van de conferentie één grote ontgoocheling hebben gemaakt. En dat wilde ook de heer Beke zeggen. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, de heer Martens maakte een opmerking over een onevenwichtige samenstelling. Hij zegt eigenlijk dat aan de ronde tafel ongeveer 30 percent mensen van het VSKO hadden moeten zitten, 40 percent mensen van de christelijke vakbond en dat alle andere participanten, de ouders, de leerlingen, de gezinsbond en vele andere betrokkenen, de overige 30 percent van de zitjes maar onder elkaar moesten verdelen. De bedoeling van de conferentie was echter om iedereen aan het woord te laten en om alle standpunten te kennen en te inventariseren. Over al die standpunten wilden we discussiëren om achteraf een langetermijnvisie uit te stipelen over het onderwijsbeleid. Het was niet de bedoeling om de grote groepen die altijd al het makkelijkst en het vaakst aan het woord zijn en van de beste logistieke ondersteuning kunnen genieten, alleen te horen noch om alleen hun mening in de verslagen terug te vinden.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de heer Martens heeft het uitgebreid over de procedure gehad. Ik wil ingaan op twee elementen die hij aanhaalde. De vijftigtal deelnemers aan tafel bestonden inderdaad niet alleen uit de traditionele inrichtende machten en vakbonden waarmee de minister voor tal van andere zaken rond de tafel gaat zitten. We hebben die geen gewicht gegeven a rato van het aantal deelnemers per werkgroep. We hebben die in elk verslag natuurlijk wel een gewicht toegekend. Iedereen weet dat als een bepaalde vakbond of inrichtende macht aan het woord is, het gewicht dat eraan wordt gegeven anders is dan dat van de andere deelnemers. Ik kom daar straks op terug.

U hebt gepleit voor het witte blad papier en dat is terecht. Het is belangrijk om van dat witte blad te kunnen vertrekken in de centrale werkgroep. Uit de verslagen kan worden bepaald wat de prioriteiten zijn van welke groepering. Dat is de cruciale vraag voor de centrale werkgroep. Er waren wegingscoëfficiënten afgesproken en er is inderdaad misschien een heel moeilijk evenwicht te vinden.

De vergaderingen van de werkgroepen waren enorm belangrijk. In mijn werkgroep Gelijke Kansen bleek dat de vakbonden en inrichtende machten een heel andere vergadercultuur hebben dan bijvoorbeeld een vrijwilliger van een VZW over armoedebestrijding. Iedereen luisterde echter met verbazing naar de inbreng van die deelnemers. De politici en de traditionele actoren luisteren niet genoeg naar die groepen. Daarom alleen al was het enorm belangrijk om ze allemaal rond de tafel te krijgen. Ik vind het belangrijk dat alle visies en standpunten nauwgezet in de verslagen zijn weergegeven. Ik wil de administratie daarvoor trouwens bedanken, want dat was geen gemakkelijke opdracht. Er is een rijkdom aan informatie uitgekomen waarmee het parlement iets moet doen en waaruit er conclusies moeten worden getrokken. Iedereen aan tafel had één doel voor ogen : hoe kunnen we ons onderwijs zo kwaliteitsvol mogelijk maken voor alle leerlingen ?

Het was de bedoeling om een visie te ontwikkelen op middellange en lange termijn. Er kan over worden gediscussieerd wat dat inhoudt. Mijnheer Martens, u bent vanop dit spreekgestoelte op 30 januari ingegaan op het uitnodigend gebaar van de minister van Onderwijs, Marleen Vanderpoorten. U twijfelde toen wie de minister van Onderwijs was : de heer Dewael, de heer De Gucht of mevrouw Vanderpoorten. Daar bestaat geen discussie over. Er is voor ons maar één echte minister van Onderwijs, namelijk mevrouw Vanderpoorten. U wenst daarover twijfel te zaaien, maar uw opmerkingen zijn niet correct. Er is geen enkele reden om vandaag daarop door te gaan.

Mijnheer Martens, u hebt toegezegd om mee te doen aan de rondetafelconferentie. U hebt een wrang gevoel overgehouden aan uw deelname. (*Opmerkingen van de heer Luc Martens*)

U hebt regelmatig gevraagd wat er op die conferentie moest gebeuren. U hebt steeds op één zaak gehamerd : eerst moest de studie over de objectieve verschillen worden uitgevoerd. Indien dit niet gebeurde, kon er over niets worden gesproken.

Van Baelen

Mijnheer Martens, we mogen de verslagen niet in de kast steken. Als democratische partij moeten we respect hebben voor de 50 deelnemers. We moeten ze met de nodige ernst behandelen. Dit houdt meer in dan enkel en alleen de financiering en het debat over de objectieve verschillen. De houding van de VLD hierover is klaar en duidelijk. We hebben er geen enkel probleem mee om te discussiëren over de parameters die ertoe kunnen leiden dat er een nieuw stappenplan over de financiering wordt opgesteld. Om daarover van gedachten te wisselen, moeten er politieke keuzes worden gemaakt, net zoals het geval was toen uw partij het stappenplan mee opmaakte inzake de 100/76-verhouding.

Mijnheer Martens, namens de VLD nodig ik u hierbij uit om opnieuw deel te nemen aan de rondetafelconferentie. De centrale werkgroep die deze opdracht had, kan het waarmaken. Indien u niet op die uitnodiging ingaat, kunt u me niet kwalijk nemen dat ik twijfels heb over de ernst die u aan de dag legt inzake het uittekenen van een nieuw tijdspad. U kunt me dan ook niet kwalijk nemen te veronderstellen dat u liever een politiek spelletje speelt dan wel op een actieve manier wenst mee te werken.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer Van Baelen, ik heb van niemand lessen te krijgen over mijn actieve inbreng. Gisteren hebben we in de commissie de begrotingsbesprekingen gevoerd. Mijn fractie heeft het leeuwenaandeel gehad van de discussie.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer Martens, vorige week hebben we bij in de rand van de bespreking over het onderwijs hierover een discussie gevoerd. De heer Sannen heeft toen gezegd hoe een stappenplan tot stand kan komen en welke werkwijze kan worden voorgesteld om dit op korte termijn te bereiken.

Ik engageer me vandaag om dat inderdaad te doen. Mijnheer Martens, ik hoor u nu zeggen dat u niet meedoet. Als u dat nu ontkent, waar staat u dan voor ? Het is essentieel dat te weten. Het is ook de bedoeling van de centrale werkgroep om dat soort belangrijke conclusies te trekken. U hebt nu de keuze : ofwel voeren we het debat voor de camera, ofwel komen we terug samen. *(Opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy)*

Mijnheer Van Rompuy, de heer De Gucht heeft de afgelopen zes maanden geen woord meer gezegd over het onderwijs. Hij is het er volledig mee eens dat er een nieuw stappenplan moet worden opgesteld. Daarbij moet rekening worden gehouden met een aantal elementen uit de studie over de objectieve verschillen en met het voorliggende stappenplan.

De heer Luc Martens : Mijnheer Van Baelen, u weet zeer goed dat we hadden afgesproken voor de begroting van 2003 daar de conclusies uit te trekken. Nu die zijn afgesloten, komt u daar mee af. De discussie moet in de eerste plaats in het parlement worden gevoerd.

De heer Gilbert Van Baelen : Ik neem daar akte van.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : In verband met de opmerking van de heer Martens over de begroting 2003 wil ik zeggen dat het ene uiteraard interfereerde met het andere. Toch moet worden erkend dat heel wat dingen die in de verslagen van de rondetafelconferentie staan en waarover een consensus heerst, reeds zijn verwerkt in de begroting 2003. Ik denk aan alles dat te maken heeft met gelijke onderwijskansen. Daarop zal een grote nadruk worden gelegd. Ik denk ook aan alles in verband met de versterking van de financiering van het basisonderwijs.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Van Baelen, op 26 september 2002 verklaarde de heer Sannen dat hij voor de opmaak van de begroting 2003 een concreet becijferd stappenplan wou waarin de financiering van de verschillende kinderen in de verschillende netten op een andere leest zou worden geschoeid. U biedt nu aan om daaraan mee te werken. We vragen niet liever dan dat u daaraan zou meewerken. In de werkgroep Financiering hebben we zelf al die voorstellen gedaan.

De vraag is wat er concreet gebeurt. Minister-president Dewael verklaarde in september 2002 in een interview dat voor het onderwijs niet meer middelen kunnen worden vrijgemaakt omdat daarvoor geen maatschappelijk draagvlak meer bestaat. De heer De Gucht heeft ook een aantal keer gezegd dat hij voor gelijke financiering is, maar dan in een andere context. Hij sprak toen in de context van in-

Van Rompuy

richtende machten en van de verkiezing van schooldirecties. Hij heeft een aantal voorstellen gedaan waaraan hij de filosofie van de vrijheid van onderwijs heeft gekoppeld. In zijn boek heeft hij dat trouwens ook gedaan.

U kunt hier nu vrijblijvend een aantal verklaringen afleggen, maar in het budget heeft minister Vanderpoorten niets concreets gedaan. Er bestaat geen consensus over de voorwaarden die uw partij aanbrengt.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer Van Rompuy, twee weken geleden stelde de heer Martens een vraag over dit onderwerp. U was beter eens naar de commissie voor Onderwijs gekomen in de plaats van hier te komen kraaien, want wat u zegt is niet juist. In de commissie heeft minister Vanderpoorten nog eens uitgelegd hoe het juist zit met die 100/76. Ze heeft het bovendien gehad over de bijkomende middelen die ook volgend jaar worden aangehouden en zullen stijgen. Als de lineaire middelen worden meegeteld, komen we uit op iets anders dan die 100/76.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, ik voel me verplicht te reageren op wat de heer van Rompuy zei. Ik had de minister immers gevraagd om duidelijk te maken op welke manier we tot een ander financieringssysteem kunnen komen. We hebben nu een financieringssysteem en een timing uitgetekend in het Tivoli-akkoord waardoor we uitkomen op de verhouding 100/76. Dat is nog iets van een vorige regering. Deze regering heeft dit engagement niet alleen overgenomen, maar zelfs versneld uitgevoerd. Ook nu worden er in de begroting extra middelen ingeschreven om ervoor te zorgen dat die verhouding sneller wordt gerealiseerd, maar uiteindelijk gaat het om een achterhaald verhaal. De rondetafelconferentie heeft duidelijk gezegd dat we tot een financieringsmechanisme moeten komen dat vertrekt van leerlingen en scholen in de plaats van van een vergelijking tussen de netten. Om tot dat nieuwe uniforme financieringsmechanisme te komen, zijn er behalve middelen ook decretale wijzigingen nodig. Het gaat dus om een heel complex proces waar we zo snel mogelijk zicht op moeten krijgen. Daarom ben ik blij met het engagement van de VLD-fractie, die deze vraag steunt. Ik verwacht daar dan ook heel snel informatie over en enkele eerste aanzetten.

Mijnheer Van Rompuy, u haalt twee zaken door elkaar. Enerzijds gaat het over een financieringsmechanisme dat uniform moet worden, en anderzijds gaat het over de middelen die deze Vlaamse regering aan onderwijs besteedt. Dat zijn twee verschillende debatten en de heer Martens heeft dat in de commissie bevestigd. Deze regering heeft de begroting Onderwijs met meer dan 20 percent laten stijgen. Voor het volgende begrotingsjaar zal de stijging alvast meer dan 5 percent bedragen. Zeggen dat er onvoldoende middelen naar het onderwijs gaan en dat deze regering haar engagement niet nakomt, vind ik onterecht. *(Opmerkingen van de heer André Denys)*

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Ik zal een aantal verslagen van werkgroepen aanbrengen en daar ook wat kanttekeningen bij plaatsen. Ik zal ze niet allemaal aanhalen, maar verwijs wel naar het financieringsmodel dat CD&V zo op prijs stelt. De inhoudelijke elementen die de werkgroepen aandragen, kunnen niet los van elkaar worden gezien. Het ene houdt vaak direct verband met het andere en vormt een samenhangend geheel.

Wat de financiering betreft, sluit ik mij aan bij het verslag van de werkgroep. Het principe dat elke leerling gelijk is, wordt hierbij gehuldigd. De uitvoering van dit principe heeft tot gevolg dat iedere school ook gelijk is, maar voor gelijke financiering moet ook naar een vergelijkbare situatie worden gezocht. Het debat over leerlingencoëfficiënten per studiejaar per leerjaar komt dan boven. Hoe wordt dat ingevuld ? Wat met de gekleurde coëfficiënt ? Welke parameters hanteren wij ? Wat zijn sociale coëfficiënten en wat met het gelijkekansenbeleid ? Ik beschik vandaag over onvoldoende informatie om een parameter te kunnen aanduiden. Precies het bepalen van die parameter is belangrijk om samen aan tafel te zitten. Het principe dat iedere leerling gelijk is, ongeacht de school die hij bezoekt, is daarbij erg belangrijk.

Deze regering en mevrouw Vanderpoorten hebben voor dat gelijkekansenbeleid heel wat inspanningen geleverd. De heer Martens heeft in dit verband naar het kleuteronderwijs verwezen. Hetgeen mij is opgevallen in het rapport van Unicef is de verscheidenheid van de scholen. Ik herhaal wat ik daarover in de commissie heb gezegd. Weet men over welke scholen het gaat ? Ik wil niet opnieuw de discussie voeren, die tijdens het gelijkekansen-debat is gevoerd : de zogenaamde witte scholen en

Van Baelen

de andere, waar de kinderen a priori minder kansen zouden hebben.

Het thuismilieu speelt ook een grote rol. Kleuter- onderwijs is geen voldoende maatstaf. Voor- en buitenschoolse kinderopvang zijn ook belangrijk. Ik vrees dat heel wat kinderen die het moeilijk hebben op school, misschien helemaal niet in een van deze vormen van opvang terecht komen en daardoor heel wat achterstand hebben opgelopen op het vlak van schoolse attitude.

Zo komen wij tot de vraag of de schoolplicht moet worden verlaagd. Sommigen stellen dat de leeftijd van vijf jaar een goede start zou zijn. Anderen stellen dat reeds 98 percent van de vijfjarigen een school bezoekt en dit dus niet nodig is. In Nederland is de maatregel ingevoerd, en heeft men leeftijd zelfs tot vier jaar verlaagd, maar de maatregel heeft voor problemen gezorgd omdat men voor te veel uitzonderingen moest zorgen.

De verlaging van de leeftijd is geen essentiële factor. Het probleem wordt daarmee onvoldoende opgevangen. Het is veel belangrijker om te werken aan de lokale overlegplatforms en de relatie tussen de school en haar directe omgeving.

Als elke leerling in principe gelijk is, dan wordt in de praktijk elke school ook gelijk behandeld als ze allemaal aan dezelfde voorwaarden voldoen en dezelfde maatschappelijke plichten vervullen. Gelijke rechten gaan samen met gelijke plichten. Het inschrijvingsrecht is daar één aspect van. Dat is geregeld in het decreet gelijke onderwijskansen. Daarin worden ook in een aantal uitzonderingen voorzien.

Dat brengt ons bij het debat over de morele en religieuze opvoeding. Ik heb daarover een vraag voor de heer Martens. U vindt dat de scholen moeten uitmaken of er islamonderwijs in katholieke scholen moet worden gegeven. In een vrije katholieke school in Genk wordt vandaag geen katholieke godsdienst meer gegeven. Die school maakt een onderscheid tussen het pedagogisch project en het godsdienstonderricht. Steunt u dat onderscheid ?

De heer Luc Martens : Ik ben geen inrichtende macht. Als politicus probeer ik een kader te schetsen waarbinnen de inrichtende macht de vrijheid krijgt om haar pedagogisch project vorm te geven. Haal beide verantwoordelijkheden niet door elkaar. Als ouders, leerkrachten en de inrichtende macht een project uitbouwen dat beantwoordt aan

de vereisten die de overheid oplegt, dan is er toch geen probleem ?

De heer Gilbert Van Baelen : Volgens u moet het dus kunnen. (*Rumoer*)

De heer Eric Van Rompuy : Waarom komt u daar altijd op terug ? Uw betoog is daarrond opgebouwd. Volgens u moet het vrij katholiek onderwijs openstaan voor het islamonderwijs. Onze houding daarover heeft de heer Martens hier verwoord : ze moeten dat voor een deel zelf uitmaken. Waarom hamert u daarop ? U wilt dat scholen met een christelijk project ook andere godsdiensten onderwijzen, zodat op den duur het christelijk project verwatert. Dat is de strategie van de VLD. (*Rumoer*)

De heer Gilbert Van Baelen : Ik vermeld alleen een aantal parameters die aan bod moeten komen in het debat over de financiering op basis van het principe 'elke leerling en elke school gelijk'. Ik heb het dan onder meer over het inschrijvingsrecht. CD&V stemt daarmee in, maar twijfelt inzake de morele en religieuze opvoeding. (*Rumoer*)

Ik leg geen voorwaarden op.

De heer Ludo Sannen : Wat de heer Van Rompuy zegt, is niet correct. Ik heb naar aanleiding van de Septemberverklaring gevraagd om in het vrij onderwijs aandacht op te brengen voor de islam. Ik doe dat niet om pedagogische projecten te kelderen, want pedagogische projecten hebben te maken met het waardenpatroon en de cultuur. In katholieke scholen is het transcendent een belangrijk onderdeel van dat project. Dat moet ruimte en aandacht krijgen. Men beseft daar hoe belangrijk godsdienst is.

Ik vind het belangrijk dat de mensen meer inhoudelijk inzicht krijgen in de godsdienst die ze beleven. Ik vind het daarom ook belangrijk dat katholieke scholen de nodige ruimte zouden scheppen om islamitische kinderen gedurende een of twee uren per week wat theoretische inzichten in hun eigen godsdienstbeleving bij te brengen. Katholieke scholen zouden dit moeten doen omdat godsdienst in het katholiek denken een essentieel onderdeel van het menselijk denken vormt. Ik sta overigens niet alleen met dit standpunt : heel wat christelijke scholen in Nederland hanteren dezelfde redenering.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer Sannen, ik heb er geen problemen mee dat u vanuit die redenering vertrekt. Vanuit mijn eigen inspiratie zie ik de scholen hiervoor graag de nodige ruimte creëren. De Vlaamse overheid kan deze redenering als een onderwerp van reflectie naar voren schuiven. Het staat de inrichtende machten van de scholen evenwel vrij om uit te maken wat ze hiermee willen doen. Aangezien ze hier graag een verplichting van zouden maken, proberen een aantal mensen momenteel een welbepaald sfeertje te creëren. Dit gaat me te ver. De Vlaamse overheid moet de vrijheid van de inrichtende machten respecteren.

De heer Sannen heeft zijn mening. Indien bepaalde scholen die mening delen, kunnen ze op dit vlak de nodige stappen zetten. Ik vind dit bijzonder boeiend. Mijn fractie heeft zich hier trouwens nooit negatief over uitgelaten. Mijn fractie respecteert evenwel de vrijheid van de inrichtende machten. Ik stel vast dat de liberalen het hier nog steeds zeer lastig mee hebben.

De heer Ludo Sannen : Ik respecteer de vrijheid van de inrichtende machten. De Vlaamse overheid kan op dit vlak niets opleggen. Ik vind evenwel dat de Vlaamse overheid morele signalen mag geven en morele vragen mag stellen. Ik vind dat de scholen hier een invulling aan moeten geven. Agalev wil het katholiek onderwijs dan ook een duidelijke vraag stellen.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Ik zou er toch even op willen wijzen dat we hier eigenlijk een aantal parameters zouden moeten bespreken. Wat de financiering betreft, gaat het om de gelijkheid van elke leerling, om de gelijkheid van elke school en over gelijke rechten en plichten.

De heer Martens vraagt de Vlaamse overheid om de objectievebare verschillen in evenwicht te brengen. Indien de meerderheid de 8 percent voor het gemeenschapsonderwijs wil laten vallen, is hij bereid om hierover in debat te treden. Indien ik andere parameters wil aanhalen, word ik bekritiseerd. Dit is al te gemakkelijk.

Ik zou hier nog een aantal bijkomende parameters naar voren willen brengen. Mijns inziens zou de samenstelling van het schoolbestuur een parameter moeten zijn. *(Opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy)*

Mijnheer Van Rompuy, u zou de verslagen van de werkgroepen beter eens lezen. Indien u de conclusies van de werkgroepen zou kennen, zou u heel anders reageren. Enkel de werkgroep Vrijheid van Onderwijs heeft geconcludeerd dat de participatie momenteel voldoende is geregeld. De andere werkgroepen hebben dit niet in hun verslagen opgenomen. Integendeel, er is overal vraag naar een democratischer verkozen bestuur. *(Opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy)*

Ik zou hier willen doen wat de heer Martens niet heeft gedaan, namelijk op basis van de verslagen van de werkgroepen van de rondetafelconferentie een aantal voorstellen formuleren waarover het debat in de centrale werkgroep kan worden voortgezet.

Een vierde parameter is de samenwerking tussen scholen. Over de samenwerking binnen de bestaande netten bestaat grote eensgezindheid. In verband met de netoverschrijdende samenwerking is die eensgezindheid enkel in het officieel onderwijs naar voren gekomen.

Een laatste parameter, waarover overigens weinig of niet is gediscussieerd, betreft de boekhouding van de scholen. Tijdens de vergaderingen is in dit verband een pilootproject besproken. Alle scholen zouden een uniform boekhoudingssysteem moeten hanteren. *(Opmerkingen van de heer Luc Martens)*

Mijnheer Martens, ik duid hier een aantal parameters aan die de basis van het debat zouden moeten vormen.

Wat de onderwijsvrijheid betreft, blijkt er opvallend weinig eensgezindheid te zijn over de plaats en de rol van de gemeenten als inrichtende macht.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer Van Baelen, ik vind uw uiteenzetting interessant en verhelderend. De vraag om ieder kind op voet van gelijkheid te behandelen, is voor ons een absoluut uitgangspunt. Ik stel echter vast dat u hieraan een aantal voorwaarden wilt verbinden.

Ik begin met de laatste parameter of voorwaarde. U hebt het over de transparantie van de boekhouding. U moet nu eens ophouden de indruk te wekken dat die boekhoudingen niet duidelijk zouden zijn. Mag ik u er trouwens op wijzen dat de nieuwe wet inzake de VZW's precies ook voor die transparantie zorgt ? Er zullen ook bedrijfsrevisoren bij zijn. Ik heb trouwens de minister een vraag gesteld

Martens

over het project. Ik heb gevraagd aan wie het was toegewezen en hoe het eigenlijk functioneert. Die federale wetgeving realiseert die transparantie al. Dat is dus geen parameter meer, want dit is achterhaald door de feiten.

Als een school een bijkomende last op zich neemt, die objectief vast te stellen is en in die studie wordt gedefinieerd in een orde van grootte van 8 percent of meer, dan hebben wij nooit betwist dat dit zou gebeuren, zolang het objectief is. Ik stel alleen maar vast dat u alle mogelijke excuses zoekt en alle mogelijke hypothesen wil leggen op datgene waartoe de vorige regering zich had verbonden, en waarvan we hadden gehoopt dat het de grote prioriteit zou zijn in de beleidsruimte van deze regering. Dat maakt u echter niet waar.

De heer Gilbert Van Baelen : Ik begrijp uw uitspraken helemaal niet. Ik somde een aantal parameters op. Ik geef een van de conclusies uit de diverse werkgroepen, namelijk dat de boekhouding conform moet zijn. U zegt dat dit inderdaad moet gebeuren. Des te beter : dan is dat geen element van discussie meer. Daarover bestond meer dan ernstige twijfel in de werkgroepen. Ik begrijp dus helemaal niet waarom u daar zo op reageert.

Wat het kerntakendebat betreft, vond ik niet meteen een totale consensus tussen de diverse werkgroepen. Volgens de enen had de gemeente wel een belangrijke taak te vervullen inzake het inrichten van onderwijs, volgens anderen moest er zoiets komen als een verzelfstandigde officiële school : daar bleek een vrij ruime consensus over te kunnen bestaan. Nog anderen vonden dat een gemeente helemaal geen taak heeft inzake het organiseren van onderwijs, en dat ze alleen maar faciliterend en coördinerend dient op te treden, ten opzichte van alle leerlingen die op haar grondgebied in het leerplichtonderwijs zitten.

Belangrijk voor de onderwijsvrijheid is zeker dat er een bijzondere aandacht moet zijn voor de kleine onderwijsverstrekkers, voor de scholen met een bijzonder project en voor Brussel. Ook moeten ouders en leerlingen de keuzevrijheid gewaarborgd krijgen. Vandaag is die op regionaal en geografisch vlak niet echt gewaarborgd. Dan denk ik bijvoorbeeld aan Roeselare, waar een aantal opleidingen niet worden aangeboden. Maar ook op sociaal en economisch vlak moet die keuzevrijheid er kunnen zijn.

Een heel belangrijk punt in de diverse werkgroepen plaats ik onder de noemer 'netwerken'. In het veld is er een grote vraag om netwerken te stimuleren, niet alleen tussen scholen, maar ook tussen tal van andere maatschappelijke actoren. Ook in het kader van het gelijkekansenbeleid ziet men dit als een belangrijke oplossing voor heel veel bestaande knelpunten inzake de motivatie, het welbevinden en de doorstromingsmogelijkheden van de leerlingen. Bovendien kan men op die manier ook grote verschillen tussen scholen opvangen. Dat betekent wel, mevrouw de minister, dat de centrale overheid zich voor een stukje terugtrekt. Er moet een betere synergie zijn met andere ministeries, met de collega's van Welzijn, Cultuur en Tewerkstelling. Ook moet u de juridische en statutaire mogelijkheden inzake de rechtspositie van het personeel en dergelijke versoepelen en op elkaar afstemmen, zodat het samenwerken tussen diverse scholen, al dan niet van verschillende netten, gemakkelijker kan verlopen. Dat stimuleert die netwerkvorming en die samenwerking.

Inzake de relatie van de school tot de lokale omgeving onthoud ik dat men heel veel belang hecht aan wat vandaag is opgestart in het decreet gelijke onderwijskansen, met de lokale overlegplatforms, waarbij de school enigszins als draaischijf fungeert, maar ook rechtstreeks in relatie staat tot alle andere actoren. Men vestigt daar ook heel veel hoop op. Het goed ondersteunen en begeleiden van deze lokale overlegplatforms lijkt me dus een noodzaak om in de toekomst meer gelijke kansen te kunnen bieden. Op het niveau van de scholen betekent het vormen van netwerken natuurlijk dat men de scholengemeenschappen verder uitbouwt. U geeft daar een aantal aanzetten toe, ook in uw discussieteksten basisonderwijs en secundair onderwijs. Dan zou ook de mogelijkheid aangeboden moeten worden dat vrije scholen op vrijwillige basis al dan niet in een dergelijk netwerk kunnen treden. Trouwens, het begrip 'netwerk' moeten we niet enkel bekijken als de pedagogische opdracht van de school op zich, maar evenzeer vanuit aspecten zoals infrastructuur en nog andere elementen, waarbij de lokale overheid wel degelijk een belangrijke rol kan spelen.

Wat betreft autonomie en participatie, wat niet losstaat van die netwerken, wil ik het volgende zeggen. De autonomie van de scholen versterken, betekent dat men ze meer de mogelijkheid geeft om een verzelfstandigde structuur te zijn, die zichzelf ook evalueert : pedagogisch, organisatorisch, financieel en dergelijke meer. Ik denk ook dat die autonomie slechts kan worden gedragen als de directies en de schoolbesturen voldoende geïnformeerd, be-

Van Baelen

geleid en bijgeschoold kunnen worden. Anders merken we in de diverse werkgroepen dat we daar een probleem krijgen. Die autonomie heeft vooral te maken met het organisatorische, het pedagogische, het personele en het financiële beleid. Terzelfder tijd lees ik echter in tal van conclusies dat autonomie ook wel rechtstreeks gecorreleerd is met verantwoordelijkheid. Op dat ogenblik moet men natuurlijk de verantwoordelijkheid niet doorschuiven.

Wat betreft participatie, dient inderdaad het schoolbestuur op een democratischer manier verkozen te worden, waarbij ook de leden van dat schoolbestuur veel actiever betrokken moeten worden. Ze moeten worden geïnformeerd en bijgeschoold. Ze moeten reëel zeggenschap kunnen krijgen.

Mevrouw de minister, ik kom bij mijn laatste puntje. Inzake kwaliteit van onderwijs werd er gevraagd om niet alleen oog te hebben voor het eindproduct : de leerling. Op welk niveau bevindt hij zich en vanuit welke studierichting studeert hij of zij af ? We moeten veel meer aandacht hebben voor leerwinst, waarbij ook de kwaliteit van het proces meer de aandacht krijgt dan vandaag het geval is. Het aanbod – dat komt terug in de hervorming die er wel kan gebeuren naar studierichtingen, opleidingsvormen en dergelijke meer – kan veel meer leerlinggericht plaatsvinden, zodanig dat het ook meer aansluit bij de interesses en de capaciteiten van die leerlingen.

Daar vond ik wel een grote consensus als men dit structureel wil vertalen. Het gaat dan over het begrip ‘middenschool’. Vooral voor die eerste graad wordt een brede gemeenschappelijke vorming, die veel polyvalenter is, toch wel vanuit het ruime veld opnieuw naar voren geschoven. Die middenschool kan dan namelijk ook een aantal leerprojecten uitbouwen en een aantal trajecten uitbouwen waarop die leerlingen van het ene naar het andere kunnen gaan vooraleer ze definitieve keuzes zouden moeten maken.

Mevrouw de minister, mijnheer de voorzitter, collega's, inzake personeel werd de rol van de directeur als stuwende kracht zeker naar voren geschoven. We dienen inderdaad de plaats en de rol van de leerkracht in een maatschappelijke context te herbekijken. Ik denk dat daartoe een aantal aanzetten zijn gegeven. Het is van heel groot belang, ook inzake de lerarenopleiding, dat diegene die elke dag weer het beste van zichzelf probeert te geven in de

klas voor de leerlingen, zich ook opnieuw goed voelt. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, hier sta ik als vertegenwoordiger van diegenen die de politieke woestijn in werden gestuurd. Het is niet mijn bedoeling daar nog een grote boom over op te zetten. Ik zal het over heel andere dingen hebben. Toch wil ik voor een goed begrip van wat volgt, een en ander in herinnering brengen.

Ik klaagde toentertijd in een interpellatie deze gang van zaken met klem aan. Ik vroeg me af of het mogelijk was dat zeshonderd duizend kiezers, waaronder heel veel ouders, niet vertegenwoordigd waren en dus ook geen stem hadden bij de bespreking van de welvaart en de toekomst van hun kinderen. Ik stelde dat deze maatregel inging tegen elk politiek fatsoen en de politieke deontologie. Ik vroeg met aandrang het oor eens te luisteren te leggen buiten de politieke belangengroepen om eens te vernemen hoe mensen buiten het parlement steeds meer beseffen wat er gaande is, en daar terecht standpunten over innemen. Ik wees met nadruk op het feit dat onderwijs en opvoeding boven elke partijbelang, en zeker boven elk partij-politiek eigenbelang, moeten staan.

Ten slotte citeerde ik de tekst van een wenskaartje – ik hield de interpellatie tijdens de jaarwisseling – dat ik uit onverdachte hoek had ontvangen, en waarop geschreven stond : ‘Er bestaat geen ergere vorm van onverdraagzaamheid dan degene die in naam van de verdraagzaamheid anderen het zwijgen probeert op te leggen.’

Commissieleden, ook uit de meerderheid, sloten zich bij mijn interpellatie aan, niet altijd met een negatief betoog. Ik noteerde zelfs heel specifieke uitspraken, zoals deze : ‘Ik wil geen spelletje spelen waarbij sommigen worden bevoordeeld, en anderen benadeeld. Ik wil alleen meedoen aan een eerlijk spel. Als er mensen zijn die meer macht hebben dan de minister, dan heb ik de moed om dat persoonlijk te vertellen aan de betrokkenen.’ Er werden nog andere uitspraken gedaan, waar ik gezien de beperktheid van de spreektijd niet op inga.

Die duidelijkheid en die inhoudelijke dimensie hebben we nooit gehad. We werden uitgesloten van elke discussie of dialoog en van elk voorbereidend debat. Ik zou graag zien hoe andere politieke partijen zouden reageren als de maatregel die nu tegen ons is gericht, hen zou treffen.

Librecht

Bij het lezen van de eindrapporten van de werkgroepen is me meer dan ooit duidelijk geworden dat het inderdaad om beleidsvoorbereidend werk gaat. De mensen die wij vertegenwoordigen, hebben daarin geen inbreng gehad. Vorige week zei de heer Sannen in de commissie terecht: 'Ik hoop van harte dat het resultaat van de werkvergaderingen nu spoedig wordt vertaald in concreet beleid.' Deze uitspraak bewijst wat ik zeg.

Mevrouw de minister, gedane zaken nemen geen keer. Wat geschied is, is geschied. Sommigen kunnen deze werkwijze als een verdienste op hun bladen schrijven, maar dat zou weleens met weinig waterbestendige inkt kunnen zijn.

Wie zich als vertegenwoordigers van mensen met zo'n ongewone opstelling geconfronteerd ziet, kan diverse houdingen aannemen. Ze kunnen zich terugtrekken in een hoekje van het politieke bos en verontwaardigd zitten kniezen. Ze kunnen uiten-treuren hun frustraties en verongelijkheid van de daken schreeuwen, maar ze kunnen ook op een positieve en constructieve manier zelf aan het werk gaan, zij het dan uiteraard met veel minder materiële steun en mogelijkheden, om te tonen dat de mensen die ze vertegenwoordigen niet de anti-democraten en wilden zijn waarvoor ze voortdurend kwaadwillig worden gehouden.

We hebben gekozen voor de derde weg. We hebben waardig en constructief onze verantwoordelijkheid opgenomen ten aanzien van de mensen die we hier vertegenwoordigen. Terwijl u, mevrouw de minister, met toeters en bellen van start ging, hebben wij heel bescheiden, maar tevens rustig en kortdaat een eigen alternatieve rondetafelconferentie georganiseerd.

We hebben vooreerst een uitgebreide schriftelijke bevraging gehouden over de vijf thema's van dit opzet. Daarbij hebben we ons gericht tot een zo breed mogelijk publiek van praktijkmensen, uit alle netten en met zo veel mogelijk invalshoeken. We hebben die mensen duidelijk en eerlijk ingelicht over onze positie binnen deze zichzelf verheerlijkende democratie en we hebben gevraagd om persoonlijke reacties over de problemen die op de rondetafelconferentie werden besproken. Als u zou weten, mevrouw de minister, hoe bemoedigend de schriftelijke respons hierop was, dan zou u wel eens een ander idee kunnen hebben over de mening van de zwijgende meerderheid binnen de onderwijswereld.

Aansluitend op deze bevraging hebben we – zonder één iemand uit te sluiten – een uitgebreide en concrete sneuveltekst samengesteld als basis en uitgangspunt. Het overgrote deel van de schriftelijke reacties en vaak zeer geprononceerde meningen hebben we hieruit overgenomen en verstaanbaar vertaald. Met dit basismateriaal hebben we ten slotte onze alternatieve rondetafelconferentie georganiseerd. We hebben vergaderd in Gent en in Antwerpen en ik had het voorrecht deze conferenties te mogen begeleiden.

Begrijp me goed, mevrouw de minister, we hebben ons hierbij niet willen meten met de officiële rondetafelconferentie, daar zijn we te bescheiden en te vermaledijd voor. We hebben niet willen werken in termen van de beste, de grootste, de sterkste, de verstandigste of de machtigste. Dat laat ik aan anderen in deze politieke arena over. Ik wil enkel zeggen welk warm gevoel ik heb ervaren toen ik deze alternatieve conferenties mocht begeleiden.

Ik stelde me voor hoe zacht het vasttapijt was in de officiële conferentieruimte – of het was misschien parket -, hoe overvloedig het licht er scheen uit kristallen en andere lichtbronnen, die wij van buitenaf hebben kunnen zien bij de startvergadering in Hotel Errera, waar we als stakkers op de winterse stoep enkel konden protesteren. Ik stelde me voor hoe hoogstaand en intellectueel de gesprekken waren in de Ferraris- en de andere gebouwen, hoe welluidend en spitsvondig de betogen waren van zoveel illustere maar vaak wereldvreemde specialisten.

Terwijl ik me dat voorstelde, bevond ik me in een niet zo bijster luxueuze zaal, aan het hoofd van een vierkante tafel, onder doodgewoon licht van ordinaire neonlampen, maar temidden van een gezelschap van rustige, redelijke en zeker niet in extremen denkende praktijkmensen, die een groot deel van hun welverdiende weekends opofferden voor een voor hen belangrijke zaak. Mensen die belangeloos en bescheiden maar o zo enthousiast, gedreven en zinnig nadachten over hun dagelijkse job. Praktijkmensen die geen boodschap hadden aan intellectueel gevlooi en gevleder, maar die recht uit hun hart, hun geest, hun idealen, hun noden en problemen, hun plichten en baten en hun liefde voor het onderwijs nadachten over hun Vlaamse leefwereld van morgen. Het waren gedachten, ideeën en gesprekken die enkel konden worden afgerond met een zeer bescheiden portie frietjes met stoofvlees en een zeer democratisch – wat is dat toch een passe-partoutwoord geworden – belegd broodje.

Librecht

Ik voelde me op dat moment gelukkig. Het feit dat ik vandaag de tolk mag zijn van die bescheiden praktijkmensen, stemt me een tweede keer blij. Ik zal u straks, met eerbied en ontzag, het eindrapport van onze alternatieve rondetafelconferentie overmaken. Ik wil tevens een korte vergelijking maken door middel van een uiterst samengebalde bloemlezing uit de besluiten van deze mensen die wij vertegenwoordigen. Het zijn bladzijden die schril afsteken tegen de bombastische en verbalistische doolhof van de officiële rondetafelconferentie. Het zijn bladzijden die realistisch vatbaar zijn, maatschappelijk onderbouwd en zo direct in hun eenvoud. Uiteraard zal met de bijdrage van deze mensen ook geen rekening worden gehouden.

Maar al evenzeer zullen de honderden bladzijden bladvulling van de officiële conferentie binnen korte tijd vergeeld liggen in de beslotenheid van onderste laden en dito rekken.

Ook dit gegeven zal over niet zo'n lange tijd relatief blijken : een politieke vorm van nijvere huisvlijt, een bron van steeds weer nieuwe twistpunten, een torenhoog scherm waarachter zoveel bestuurlijk onvermogen ligt vervat, een werkstuk dat voor de zoveelste keer het geloof en de hoop van zoveel mensen binnen de onderwijswereld een beetje zal toedekken.

Met grote aandacht en met een kleurige markeerstift in de hand las ik de eindrapporten van de werkgroep. Dit is alles wat ik kon doen, en op één weekend was dat geen sinecure. Ik las het verslag van de werkgroep Gelijke Kansen en dit trok snel en sterk mijn aandacht. Ik moet eerlijkheidshalve toegeven – mijn eerlijkheid is mijn grote probleem in dit midden – dat dit verslag me sterk heeft aangesproken. Het verslag is overzichtelijk, gestructureerd en de naam eindrapport waardig. Sta me echter toe hieruit het volgende te citeren : 'Ook hier worden geen eenduidige conclusies en dus ook geen aanbevelingen geformuleerd'. Over dit onderwerp werd pas met veel omhaal een decreet geconcipieerd. Hoe valt dit met elkaar te rijmen ? Eerst ontwerpt men decreten en daarna gaat men over die zaken nog eens nadenken.

Met evenveel aandacht las ik het eindverslag van de werkgroep Kwaliteitsonderwijs voor allen. Daarbij wordt uitgegaan van een bijzonder zinnige context : de arbeidsmarkt, het tekort aan leerkrachten, de schoolcontext, de demografische context, de sociaal-economische context, de gewijzigde sociologische context met verwijzing naar familie, gezin,

het thuis of buitenshuis werken, het maatschappijbeeld, het gebrek aan zingeving, de ongebreidelde verwachtingen, enzovoort. Helaas worden deze uitgangspunten heel snel verdronken in een overvloed van hermetisme en van betweterigheid. Men gaat bijvoorbeeld – ik citeer – : 'indelen in structureren met op elk van die niveaus een input-, en proces- en een outputdimensie waardoor men komt tot een 9-veldenstructuur die niet statisch bekeken mag worden'.

Ik heb daar niets op tegen en ik bewonder de visionaire inspanningen. Het oogt heel erg bedacht en bewerkt, en dat zal het ook wel zijn. Maar leg dat maar eens uit aan de man of de vrouw met het krijtje of met de muis. Hij of zij zal heel eenvoudig, maar des te meer ontgoocheld, antwoorden : 'Wat helpt me al die retoriek vooruit bij mijn concrete vragen ?'

Dan kom ik tot de werkgroep Onderwijspersoneel. Ik zie in de besluitennota van deze werkgroep dat ze het gegeven en de problematiek ingedeeld heeft in drie niveaus : de directie, de leraars en een levenskrachtige school. Een al even zinnig uitgangspunt als de vorige, dat geef ik grif toe.

Ik stel eveneens vast dat nagenoeg 80 percent van de tekst vrijblijvende formuleringen zijn die de onderwijswereld al vele decennia kent. Naast de zoveelste reeks bespiegelingen over kerntaken, basiscompetenties, beroepsprofielen, beleidsruimte, ondersteuning, waardering van de leerkracht, communicatie, lerarenopleiding, enzovoort, naast een zoveelste reeks aanbevelingen en verzuchtingen in de toekomstende en voorwaardelijke wijs stelt men gewoon vast dat er over een aantal knelpunten geen consensus bestaat. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan de opleiding of aan de ondersteuning van de schoolbesturen door de overheid.

Het op invulling aansturend werkwoord 'moeten' komt in het 9 bladzijden tellende eindrapport 57 keer voor. Wanneer men zegt dat iets moet of zou moeten, is het er niet. Het geeft aan hoe – enkel in dit deel van de besprekingen – de nood aan maatregelen, invullingen en standpunten onvoorstelbaar groot is. Die maatregelen en invullingen bereikt men evenwel niet door er steeds weer vanuit alle denkbare invalshoeken over te praten.

Het zijn eindrapporten van maandenlange vergaderingen. Alle munten ze uit door intense werking en breed geformuleer, en dat is goed. Ze missen echter de spreekwoordelijke vinger op de wond, de echte benadering, de echte standpuntbepaling. De praktijkmensen die we hebben gehoord

Librecht

op onze geslaagde alternatieve rondetafelconferentie, zien het veel beknopter. Mevrouw de minister, ik geef u enkele uittreksels.

‘Met gelijke onderwijskansen bedoelen we onderwijskansen die geboden worden aan alle leerlingen opdat ze hun capaciteiten maximaal kunnen ontplooiën. Deze mogelijkheid moet worden geboden in een kwaliteitsvol onderwijs dat streeft naar optimale – wat geen synoniem is van gelijke – resultaten. Met alle bedoelen we elke Vlaming en bij uitbreiding, elke niet-Vlaming die zijn of haar lot aan dat van onze gemeenschap kan en wil verbinden. Onze stelregel is : geen positieve of negatieve discriminatie meer, geen eenzijdig bevoordelen van altijd dezelfde doelgroepen in onze onderwijswereld. Wel een nieuw, eerlijk, geïntegreerd ondersteuningsbeleid voor alle leerlingen, scholieren en studenten in ons onderwijs.

De sociale cohesie in ons onderwijs willen we bereiken door de innerlijke samenhang tussen de participanten binnen pedagogische projecten te bevorderen, om de menselijke verhoudingen, de regels van een evenwichtige samenleving en de voorzieningen in de maatschappelijke noden optimaal te bestendigen.’

Mevrouw de minister, hier wordt klaar en duidelijk de nadruk gelegd op optimale – wat niet synoniem is met gelijke – kansen, op het belang van integratie, op een leerlinggebonden financiering, op een streven naar sociale cohesie in en door pedagogische projecten.

Als een rondetafelconferentie dan toch zo nodig was, dan had men beter een identieke, maar beperkte conferentie, uitsluitend met praktijkmensen georganiseerd, om te synthetiseren en te concretiseren wat hun reële noden en vragen zijn. Dan had men kunnen komen tot een nodenstramien van ervaringsdeskundigen, dat van onderuit gegroeid zou zijn en dat dan, in breed overleg met alle actoren, op zijn haalbaarheid zou kunnen worden getest.

Dergelijke conferenties en actualiteitsdebatten zijn echt niet nodig. Ze dienen heel vaak om tijd te winnen, om gemoederen te sussen, om hoge schermen op te trekken rondom het beleidsmatig onvermogen.

Wat wel nodig blijft, zijn moedige standpunten en beslissingen. Als leerkrachten van atheneia sponstaan staken, is het niet om het loon of om de eer te doen, maar wel om de actuele maatschappelijke

misvormingen die elk zinnig onderwijswerk onmogelijk maken. Dat zijn de pijnpunten en de uitdagingen van deze tijd. Het eindrapport van de werkgroep kwaliteitsonderwijs verwoordt het heel treffend : ‘Binnen het onderwijs is een aanzienlijke groep die totaal gedemotiveerd is en van wie scholen ervaren dat ze hen nauwelijks nog iets te bieden hebben. Vaak manifesteren dergelijke problemen zich ook in het ASO. Daarbij kan het niet de bedoeling zijn om projectmatig en in de marge te blijven werken. De kern van het onderwijs moet worden aangepast.’ Proficiat voor de uitspraken van deze werkgroep.

Voor die conclusies zijn andere dingen nodig dan rondetafelconferenties en actualiteitsdebatten. Op dit ogenblik heerst in het onderwijsbeleid een onvoorstelbare verbale chaos en een soort hyperkinetische streefdrang. Iedereen voelt er zich onwel bij en vooral de mensen te velde komen ertegen in opstand.

De sp.a lanceert het ene onderwijsidee na het andere. CD&V ontwikkelt haar eigen onderwijsdenktank verder en richt zich met zevenmijlslaarzen tot de sector. De N-VA organiseert een onderwijscolloquium. En wij, de vermaledijden, organiseren met veel succes een alternatieve rondetafelconferentie. De minister-president deed daar nog een rondetafelconferentie bovenop. Dit alles wijst op een buitengewoon sterke middelpuntvliedende kracht in het regime. Die middelpuntvliedende kracht is te wijten aan het falend magnetisme van de kern : het onderwijsbeleid. In plaats van mistige rondetafelconferenties te organiseren, zouden we beter terdege aandacht besteden aan dat beleid.

Misschien houden we het beter bij gedegen parlementair werk zoals sereen commissiewerk, uitgebreide hoorzittingen en het behandelen van verzoekschriften. Er is nood aan verantwoorde besluitvorming en democratische inspraak van alle kanten. Dit alles houdt gedegen beleidswerk binnen het parlement in. Kan het nog democratischer, verantwoordelijker en zinniger ?

Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik hoor overal vertellen dat er te weinig emotie is in het parlement. Ik vertaal emotie nooit in roepen, tieren en schelden, want dat is mijn stijl niet. Ik vertaal emotie in het begrip hebben voor het dagelijks lot van de medemens. Ik heb een poging gedaan om daar iets aan te doen in deze korte bijdrage. Ik heb in dit midden vooral wat menselijkheid en eerlijkheid willen verbinden aan mijn emotie.

Librecht

Ik denk daarbij aan de eerlijkheid van professor-doctor Verhulst, lid van de werkgroep Implementatie, Tijdgeest, Burgerbeweging voor Directe Democratie die heel recent schreef : 'Er bestaat geen enkele democratische verantwoording voor de revolterende praktijk waarbij de verkozenen van bepaalde partijen buitenspel worden gezet. Dit komt erop neer dat een deel van de stemmen van de burgers vernietigd worden.'

Ik denk aan de menselijkheid van zoveel eenvoudige mensen uit de onderwijspraktijk die lak hebben aan intellectuele bevliegingen, woordspelingen en dito constructies, maar die in eerste instantie begrip en gehoor willen vinden voor hun terechte verzuchtingen.

Mevrouw de minister, ik wens u die emotie graag toe. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, na ongeveer twee uur debat over de rondetafelconferentie over onderwijs is er uiteraard al heel wat gezegd, het een al wat interessanter dan het andere. Ik betreur echter dat de eerste drie kwartieren van het debat in grote mate werden gewijd aan de procedure van de conferentie. Ik herhaal dat het onderwijs beter verdient dan dat. Onderwijs is heel belangrijk, want onderwijs bepaalt welke maatschappelijke positie iemand later zal innemen. Bovendien kan niet worden ontkend dat kennis van groot belang is. Ik ben dan ook van oordeel dat het accent van dit debat vandaag moet liggen op de inhoud.

Mijnheer Martens, u zei dat uw betoog was ingedeeld in drie grote hoofdstukken. Sta me toe die te omschrijven met een persoonlijke toets. Uw eerste hoofdstuk zou ik omschrijven als wind, waarbij u geprobeerd hebt om storm te veroorzaken in een glas water. Uw tweede hoofdstuk was voor mij lucht en mystiek die per definitie zeer wazig zijn. Tot slot bent u tot de inhoud gekomen. Ik had liever gehad dat uw volledige betoog aan de inhoud was gewijd. (*Opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy*)

Mijnheer Van Rompuy, wees gerust ! Daar zal het accent van mijn betoog volledig op liggen. Ik begin bij het begin. Vandaag staan we voor vijf uiteenlopende eindrapporten van de rondetafelconferentie. Er kon niet over de hele lijn consensus worden ge-

vonden, maar het was naïef te denken dat dat wel mogelijk zou zijn. Niettemin bevatten deze documenten een groot aantal interessante gegevens. Er werden veel keuzes gemaakt. Daarom vind ik dit document interessant voor de beleidsmakers. Ze kunnen erop steunen en het kan een instrument zijn om in de toekomst prioriteiten te stellen. Ik wens namens de sp.a duidelijke inhoudelijke prioriteiten voorop te plaatsen.

Laat me beginnen met een aantal algemene beschouwingen, want die zijn ook niet onbelangrijk. Onze huidige moderne samenleving kent ongetwijfeld tal van tegenstellingen, tal van uitersten en tal van grote ongelijkheden. Onze samenleving kent bovendien nieuwe ongelijkheden door de expansie van de kennismaatschappij en van de communicatie- en informatietechnologie. Bovendien is de kloof tussen laag- en hooggeschoolden bijzonder groot. Op tal van vlakken heeft dat grote gevolgen. Ik heb het dan over kans op werk, op een goed inkomen, op goede huisvesting. Ook op sociaal en cultureel vlak heeft dit verstrekkende gevolgen.

Op dit punt kan ik verwijzen naar het rapport van Unicef dat gisteren in De Standaard werd gepubliceerd. Dat stelt dat ten opzichte van andere rijke landen er in België een zeer grote kloof gaapt tussen de zwakke en gemiddelde leerling. De cijfers in het rapport zijn bijzonder schrijnend. We kunnen hier niet langer naast kijken, want tussen de gemiddelde en zwakke leerling ligt er zo maar eventjes een kloof van vijf jaar. Dat wil niet zeggen dat het zwakke kind vijf jaar heeft blijven gezeten, maar wel dat het een leerachterstand van vijf jaar heeft ten opzichte van de gemiddelde Belgische leerling. Unicef stelt terecht de vraag hoe diep de rijke landen de minst presterende leerlingen laten vallen. Omtrent het hoe en waarom van de verschillen tussen de leerlingen en scholen onderling, geeft Unicef niet meteen een antwoord.

Mij vallen twee punten op. Ten eerste heeft de grote kloof in Vlaanderen vooral te maken met de bestaande trend om leerlingen samen te zetten naargelang hun achtergrond. Ik wijs hiervoor naar het pleidooi van sp.a naar aanleiding van het debat over het decreet gelijke onderwijskansen. De sp.a ijvert ervoor dat er in een school wordt gestreefd naar een gemengde schoolpopulatie. Wat dat betreft, bevestigt het rapport van Unicef het standpunt van de sp.a.

Daarnaast stelt Unicef dat kinderen van hooggeschoolde ouders altijd in de beste scholen terechtkomen. Hierdoor hebben ze reeds van bij de aanvang betere startkansen. De ouders kunnen zich

Claes

immers beter informeren. We kunnen niet naast deze resultaten kijken. Om gelijke onderwijskanalen te bieden, moeten we daar zeker rekening mee houden.

Er zijn ook culturele verschillen als gevolg van het onderwijsniveau. Tal van onderzoekers hebben daar al aandacht aan besteed. Professor Elchardus maakt zich over die verschillen heel wat zorgen. De kloof is heel wat dieper dan gedacht. Die kloof wegwerken wordt ongetwijfeld een van de grootste uitdagingen van de huidige kennismaatschappij. Hoe we ze moeten dichten, is niet duidelijk. Het is echter noodzakelijk dat er op meerdere fronten wordt samengewerkt. Onderwijs zal daarin een prioritaire rol moeten opnemen.

In internationaal perspectief is de deelname van het Vlaams onderwijs zeer hoog, en dat al op zeer jonge leeftijd. Zeer positief is ook dat op het internationaal vlak Vlaanderen een hoge participatie kent in het hoger secundair onderwijs. Dit onderwijs wordt algemeen beschouwd als een startkwalificatie. We moeten echter ook eerlijk zijn : de hoge deelname aan het hoger secundair onderwijs moet ons niet verwonderen, want de leerplichtleeftijd in Vlaanderen ligt op 18 jaar.

Een ander item baart me wel zorgen. Ik verwijs niet graag naar cijfers omdat ze vrij saai zijn, maar in dit geval geven ze een zeer schrijnend beeld. Ondanks die leerplicht bedraagt de ongekwalificeerde uitstroom in Vlaanderen volgens de meest optimistische studies zo maar eventjes 16 percent. Volgens andere studies ligt die zelfs op 20 percent. Als we deze wetenschappelijke gegevens vergelijken met de internationale context, dan scoort Vlaanderen in de OESO vrij goed. In de EU scoren we echter zeer slecht. We nemen daar pas de zevende plaats in en in vergelijking met de buurlanden doen we het ondermaats.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mevrouw Claes, ik wil de cijfers niet ontkennen. Toch vraag ik u enige voorzichtigheid aan de dag te leggen. Terecht wordt in het Unicefrapport de achterstand van 5 jaar ten opzichte van de gemiddelde leerling aangehaald. We weten echter ook dat niet enkel de deelname aan het secundair, maar ook aan het hoger onderwijs het hoogst is in Vlaanderen. De deelname van zo'n grote populatie aan het onderwijs kan misschien verklaren waarom er een groot verschil is tussen de gemiddelde leerling en de laagst ge-

schoolde. Deze situatie is uniek ten opzichte van heel wat omringende landen.

U zegt terecht dat de ongekwalificeerde uitstroom zeer hoog is en dat we daar iets aan moeten doen. Die uitstroom heeft echter veel te maken met de manier waarop we ons onderwijs tot op heden hebben georganiseerd. Jongeren kunnen slechts één diploma halen op het einde van het secundair onderwijs. Dat is een zesjarige opleiding. Degenen die voordien afhaken, hebben niets in handen. In andere Europese landen kunnen jongeren veel sneller uit het onderwijs stappen met bepaalde certificaten.

Dat is de verdienste van de vorige regering, maar dat wordt nu doorgetrokken. Het modulaire systeem zal als gevolg hebben dat er getuigschriften en certificaten zijn. Ik wil niets afdoen aan uw betoog, maar wanneer u cijfers naast elkaar plaatst, moet u die in een context plaatsen. Anders lijkt het alsof ons Vlaams onderwijs in een dip zit en één van de slechtste leerlingen van de klas zou zijn.

Mevrouw Hilde Claes : Mijnheer Sannen, ik wil zeker rekening houden met uw opmerkingen en ik neem aan dat daarover nog zal worden gedebatteerd. Er is een hoge deelname aan het hoger onderwijs, maar we moeten eens nagaan welk type leerling naar het hoger onderwijs doorstroomt. Er kan een sterk verschil worden vastgesteld. Ik betwist uw nuanceringen niet. Er zal ongetwijfeld nog een inhoudelijk debat over worden gehouden in dit parlement.

Ik wil nu enkele cijfers vermelden in verband met de laaggeschoolden. Ik heb enkele studies nagekeken en ik heb vastgesteld dat één jongere op zes in de 21e eeuw de school verlaat als laaggeschoold, terwijl studies over de deelname aan het volwassenonderwijs duidelijk aantonen dat deze laaggeschoolden zeer weinig naar het onderwijs terugkeren om bijscholing te volgen. De reden daarvoor is dat ze tijdens hun onderwijsloopbaan een afkeer van het onderwijs hebben gekregen. Dat heeft dus zeer verstrekkende gevolgen. Ondanks alle mooie woorden en alle mooie wetten in verband met het recht op kwalitatief hoogstaand onderwijs voor iedereen, betekent dit dus dat één jongere op zes niet hetzelfde voordeel heeft kunnen halen uit het onderwijs als de anderen.

Het is niet de bedoeling dat iedereen hogeschoold wordt. In een hoogtechnologische samenleving zijn er nog steeds mensen nodig die eenvoudige taken op zich nemen, maar volgens mij zijn bij dit alles enkele grote bedenkingen te maken. Ten

Claes

eerste moet het onderwijs zich inspannen om iedereen de nodige basis te geven om op een waardige manier aan de samenleving te participeren. Ten tweede heeft het onderwijs de taak om ervoor te zorgen dat niet de sociale afkomst, maar wel de persoonlijke bekwaamheid en interesse de schoolloopbaan van het kind bepalen. Dat moet de uitdaging voor het onderwijs voor de volgende tien jaar zijn.

De inspanningen die Vlaanderen de voorbije tien jaar heeft geleverd voor gelijkere onderwijskansen, hebben niet het verhoopte resultaat opgeleverd. Volgens de laatste wetenschappelijke studies neemt de ongelijkheid in het onderwijs schrijnende vormen aan. Ik neem aan dat we het daarover eens zijn. Die cijfers kunnen niet worden betwist. De sp.a zegt daarom duidelijk dat uit deze studies conclusies moeten worden getrokken. Volgens de sp.a moet de klemtoon liggen op de gelijke onderwijskansen en om die te realiseren moet de nadruk liggen op de financiering, de kosteloosheid en de kwaliteit.

Het voorbije jaar hebben we steeds opnieuw benadrukt dat het streven naar gelijke onderwijskansen voor alle kinderen centraal moet staan. De financiering van het onderwijs speelt daarbij uiteraard een belangrijke rol. De sp.a pleit er dan ook voor om prioritair aandacht te besteden aan de uitwerking van een nieuw financieringsmechanisme.

De sp.a gaat ervan uit dat scholen via professionalisering en meer ondersteuning beter in staat zullen zijn om alle kinderen op de beste manier op te vangen en zo problemen te voorkomen. De werkgroep Financiering heeft zich zeer uitvoerig over zijn thema gebogen. Het rapport stelt dat er op twee vlakken een consensus werd bereikt. Ten eerste, moeten in de toekomst meer financiële middelen naar onderwijs gaan. In een eerste fase werd 5 procent van het bruto-regionaalproduct vooropgesteld. In een tweede fase zou dat zelfs 6,5 tot 7 procent moeten worden.

Ten tweede, moet gestreefd worden naar een volledig nieuw financieringsmechanisme. Er was geen consensus over de manier waarop dat moest worden ingevuld.

De sp.a is voorstander van een radicale hervorming van het huidige financieringssysteem. Daarbij wordt één groot objectief vooropgesteld: gelijke onderwijskansen voor alle kinderen. Ik zal de inhoud van dat financieringsmechanisme concreet

belichten. De heer Van Rompuy moet wat geduld hebben. (*Rumoer*)

De heer Eric Van Rompuy : Ik wil heel concreet weten hoe de sp.a dat ziet.

De heer Luc Van den Brande : Luister niet naar de one-liners van de heer Tobback.

Mevrouw Hilde Claes : Laat mij toch uitleggen waarom wij een nieuw financieringsvoorstel hebben. Het uitgangspunt wordt door niemand in dit parlement betwist, namelijk dat ieder kind ongelijk wordt geboren. Recente studies hebben aangetoond dat die ongelijke start in het onderwijs niet wordt uitgeroeid. Integendeel, de ongelijkheid wordt bestendigd. Daar zijn wij het over eens.

De sp.a heeft de huidige situatie geanalyseerd. Het huidige onderwijssysteem komt er als zeer selectief uit. De huidige beperkte budgetten om die ongelijke startsituatie te corrigeren, zijn absoluut onvoldoende. Wij kunnen niet langer met een gesloten enveloppe werken om in de marge die ongelijke situatie recht te trekken. We moeten afstappen van de huidige projectmatige financiering, zoals het vroegere OVB en het huidige decreet op de gelijke onderwijskansen en de zorgcoördinatie. Ik wil die projecten niet volledig afbreken. Zij hebben ongetwijfeld hun nut gehad. Leerlingen en leerkrachten hebben op zijn minst geleerd met diversiteit om te gaan, maar men heeft de ongelijke situatie niet kunnen rechtekken. De noden zijn te groot in verhouding tot de middelen. Sinds de begrotingsbesprekingen in de commissie voor Onderwijs ben ik almaar meer overtuigd geraakt van dit standpunt. Tijdens de begrotingsbesprekingen is gebleken dat voor het decreet gelijke onderwijskansen en voor de zorgcoördinatie slechts 1,3 procent van de middelen van de totale onderwijsbegroting wordt uitgetrokken. Uit studies is nochtans gebleken dat niet minder dan 15 procent van de leerlingen op dit vlak bijzondere noden heeft. (*Rumoer*)

Tot nu toe heb ik het enkel gehad over ons motief om een nieuw financieringsmechanisme voor te stellen. Nu zal ik ook even op de inhoud van ons voorstel ingaan. (*Rumoer*)

De sp.a wil het belang van alle kinderen centraal stellen.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw Claes, ik heb uw uiteenzetting over studies, beschouwingen en analyses met interesse beluisterd. Wat me evenwel

Martens

stoort, is dat u enkel hier kritiek op de begroting geeft. Ik heb u deze week en vorige week, tijdens de begrotingsbesprekingen in de commissie, geen woord horen zeggen. Na die periode van absolute stilte verklaart u vandaag dat u niet tevreden bent. Ik zou u willen vragen om die kritiek in de toekomst te durven geven wanneer de begroting wordt besproken. (*Applaus bij CD&V*)

Mevrouw Hilde Claes : Mijnheer Martens, uw vraagstelling is intellectueel oneerlijk. Ik heb de minister enkele vragen gesteld. Ik heb de antwoorden van de minister ondertussen ontvangen. Ik ben van plan deze antwoorden vandaag in mijn uiteenzetting te verwerken. (*Rumoer*)

Ik zal de inhoud van het financieringsvoorstel van de sp.a even schetsen. De sp.a wil het belang en de gelijke kansen van alle kinderen centraal stellen. We moeten de discussie over de netten overschrijden. We moeten ons concentreren op de belangen van alle kinderen.

In tegenstelling tot minister Vanderpoorten, is de sp.a niet voor de gelijke financiering per leerling. Zoals ik daarnet al heb gezegd, zijn alle leerlingen niet gelijk. De sp.a pleit dan ook onomwonden voor een basisfinanciering. Deze basisfinanciering moet rekening houden met de omkadering en met de werkingsmiddelen. Hierbij moet tevens rekening worden gehouden met de leerlingenkenmerken en met de schoolkenmerken. Wat de leerlingenkenmerken betreft, moeten we prioritair aandacht besteden aan de sociale afkomst van ieder kind. Wat de schoolkenmerken betreft, moeten we rekening houden met de grootte, het aanbod en de wettelijke opdracht van een school.

Ik veronderstel dat het iedereen duidelijk is geworden dat de sp.a veel belang aan deze maatregelen hecht. We vragen de minister dan ook om effectief een nieuw financieringsmechanisme uit te werken. Aangezien we moeten toegeven dat dit niet op korte termijn kan worden gerealiseerd, vragen we de minister tevens in dit verband een duidelijke timing en een concreet stappenplan uit te tekenen.

Indien we de gelijke kansen in het onderwijs willen realiseren, moeten we ook een tweede prioritair aandachtspunt in rekening brengen. Ik heb het hier over de kosteloosheid van het onderwijs. Wat dit betreft, is er een groot verschil tussen de theorie en de praktijk. Volgens de Belgische Grondwet en volgens de door België ondertekende internationale verdragen zou het onderwijs tot het einde van de

leerplicht gratis moeten zijn. In de praktijk is de situatie evenwel heel anders. Het lesmateriaal, de schooluitstappen, de verplaatsingskosten en het gereedschap in het BSO en het TSO kosten veel geld. Wetenschappelijke studies hebben aangetoond dat deze kosten heel wat gezinsbudgetten zwaar belasten. Dit geldt zeker voor de sociaal-economisch zwakkere gezinnen. Dezelfde studies tonen evenwel aan dat de studiekosten in een aantal studierichtingen opvallend hoger liggen. Deze studierichtingen situeren zich voornamelijk in het BSO en in het TSO. Uitgerekend daar zitten echter de kinderen van de sociaal-zwakkere gezinnen.

Er zijn misschien mensen die vinden dat we dit probleem door middel van de studiebeurzen kunnen oplossen. Om twee specifieke redenen vormen de studiebeurzen evenwel slechts een druppel op een hete plaat. Ten eerste, de studiebeurzen zijn te beperkt. Uit studies is gebleken dat de studiebeurzen slechts een vijfde van de werkelijke studiekosten dekken. Ten tweede, heel wat gezinnen maken geen aanspraak op de studiebeurzen waar ze recht op hebben. Vaak is dit een kwestie van onwetendheid.

De sp.a neemt het grondwettelijk verzekerd gratis onderwijs ernstig en kiest radicaal voor een drastische vermindering van de studiekosten. Indien het pedagogisch noodzakelijk is, moeten de studiekosten zelfs tot nul worden herleid. Dat wil zeggen dat de kosten moeten worden gedragen door de gemeenschap. Dat mag er echter niet toe leiden dat enkel het hoogstnoodzakelijke minimum wordt aangeboden. De gemeenschap moet er daarentegen voor zorgen dat het onderwijs zowel vernieuwend als uitdagend is.

Ik vraag de minister extra aandacht voor het pijnpunt van de kosteloosheid van het onderwijs. Ik wil in dit kader extra stilstaan bij de kosten van de verplaatsing van en naar de school. Die wegen zwaar door. De sp.a pleit er daarom voor om scholieren tot 18 jaar gratis van en naar de school te laten reizen. Dat kan met het openbaar vervoer of met het leerlingenvervoer. Dat heeft het bijkomend voordeel dat zo de verkeersveiligheid wordt verbeterd.

Vandaag kunnen kinderen jonger dan 12 jaar al gratis de bus en de tram nemen. De sp.a wil echter nog verder gaan. Alle jongeren tot 18 jaar moeten dat kunnen. We gaan daarbij uit van twee vaststellingen. Ten eerste is het openbaar vervoer niet overal even goed uitgebouwd om jongeren tijdig naar school te brengen. Ten tweede is het gebruik van het gewone openbaar vervoer voor kinderen jonger dan 12 jaar niet evident. We pleiten er dus

Claes

voor om in de gemeenten waar het regulier openbaar vervoer niet voldoende is uitgebouwd, scholieren collectief naar school te brengen. Jonge kinderen moeten dicht bij school een bushalte hebben, en ze moeten door een volwassene worden begeleid. Dat heeft tal van voordelen. Het is kostenbesparend, komt de veiligheid ten goede, is milieuvriendelijk en verbetert de gelijke kansen.

De realisatie van de kosteloosheid is een grote uitdaging. Dat vereist grote budgettaire inspanningen. Dat is niet voor morgen. Daarom vragen we de minister om terzake een concreet stappenplan uit te werken.

– *De heer André Denys, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Ik waardeer mevrouw Claes erg, maar met sommige van haar uitspraken kan ik het moeilijk eens zijn. Het klopt dat kinderen ongelijk worden geboren. Ik ben het daar volledig mee eens. Maar wie is daar de oorzaak van ? Ook zegt u dat alle kinderen gelijke kansen moeten krijgen. Ook daar ben ik het volledig mee eens. De minister heeft terzake inspanningen geleverd. Ik veronderstel dat alle leden van de meerderheid haar daarin steunen. Haar ontwerp van decreet inzake het gelijkekansenbeleid is er precies op gericht om degenen te ondersteunen die achterstand hebben vanaf de geboorte, vanaf het kleuteronderwijs, tijdens het lager onderwijs, enzovoort.

Alle onderwijsverstrekkers, althans degenen die hun taak goed volbrengen, weten dat ze, wanneer ze achterstand vaststellen, moeten blijven stilstaan bij die kinderen die het moeilijk hebben, buiten het normale verstrekken van onderwijs. Ze moeten er tijd en energie voor vrijmaken. Onze minister en onze regering maken steeds meer geld vrij om daar wat aan te doen. Er wordt meer zorg versterkt. Er is sprake van zorgcoördinatoren, om precies die achtergestelde kinderen bij te werken en die gelijke kansen te kunnen realiseren. Dit komt neer op onderwijs verstrekken op maat, op onderwijsdifferentiatie. Dit alles wordt gerealiseerd. Dat is het werk van de laatste jaren. Dan kan ik niet begrijpen dat u ook geen positieve uitspraak doet over het werk van de minister. Dat zou ik graag willen horen.

Mevrouw Hilde Claes : Dat heb ik ook gedaan.

De heer André Moreau : Ik wil me nu ook richten tot de heer Martens. Vaak komt het zo over dat we het niet eens zijn. De minister streeft er hier door al haar initiatieven, door haar ontwerpen van decreten naar om het einddoel te bereiken. Dan wil ik weten of de meerderheid en de oppositie het eens zijn over dat doel. Het doel is net om elk talent – dat verschillend is voor elk kind – maximaal te ontwikkelen en te ontplooien. Kunnen we het daarover eens zijn ? (*Applaus*)

Als iedereen het daarover eens is, dan moeten we de minister feliciteren voor haar werk.

Mevrouw Hilde Claes : Mijnheer de voorzitter, ik ben zeer blij dat we het erover eens kunnen zijn met de VLD dat gelijke onderwijskansen prioritair moeten zijn. Over het decreet inzake gelijke onderwijskansen heeft de sp.a al uitdrukkelijk gezegd het ondersteuningsbeleid van dit decreet te steunen. Maar we hebben toen ook al duidelijk gezegd dat we verder willen gaan en een ander financieringsmechanisme willen uitwerken.

Ik wil hier ten eerste betwisten dat we enkel negatieve uitspraken zouden doen over de minister. Ik heb daarstraks zeer duidelijk gezegd dat het OVB en de ZVB zeer positieve effecten hebben gehad. Ik had het toen specifiek over de diversiteit. Ik wil op dat punt uw uitspraak formeel tegenspreken.

Wat de kosteloosheid betreft, was ik gekomen tot het stappenplan, dat mijns inziens noodzakelijk is. De kosteloosheid van het leerplichtonderwijs kan immers onmogelijk morgen worden gerealiseerd. Voor de sp.a moet dat plan vier klemtonen bevatten. Ik zou het bijna het sp.a-klavertjevier voor de kosteloosheid durven noemen. Ten eerste moeten er extra middelen gaan naar het basisonderwijs. Ten tweede moet er sprake zijn van een maximumonderwijsprijs. Ten derde moet er gratis openbaar vervoer komen voor het woon-schoolvervoer. Ten vierde moet er een praktijkfonds komen voor het technisch, beroeps- en kunstonderwijs.

Mevrouw de minister, ik wil me nog een kleine zijspiong veroorloven. Om te kunnen komen tot een echte kosteloosheid moet men in een eerste fase die kosteloosheid definiëren. Wat verstaan we daaronder ? Op dat punt kan ik in volle vertrouwen verwijzen naar een resolutie die we vorig parlementair jaar hebben goedgekeurd. Met die resolutie vroeg het parlement aan de regering om nog deze legislatuur een definitie te geven van de kosteloosheid. Dat staat letterlijk in die resolutie. Mevrouw de minister, ik vraag u deze resolutie uit te voeren.

Claes

Ik kom nu heel even terug op de begrotingsbesprekingen, waarbij we het ook al heel kort hebben gehad over deze problematiek. U stelde toen dat u, om te kunnen komen tot een definitie, alle schoolreglementen zou opvragen. Vanaf dit schooljaar hebt u immers de scholen de specifieke verplichting opgelegd om in het schoolreglement op voorhand op te geven wat de kosten zullen zijn voor het komende schooljaar, om alzo de ouders duidelijk te maken wat ze – wat de kostprijs betreft – kunnen verwachten.

Anderzijds hebt u ook iets gezegd wat me enigszins zorgen baart. U hebt namelijk gezegd dat u in het participatiedecreet de ouders inspraak zult geven in het schoolreglement. Wat mij betreft, is dat zeer positief, maar ik zou het ten eerste betreuen dat u zou wachten op het participatiedecreet alvorens de schoolreglementen op te vragen bij de scholen om pas dan te komen tot een definitie. Dat zou een klein beetje waanzinnig zijn. Ik durf u vandaag te vragen om zo vlug mogelijk de schoolreglementen bij de scholen op te vragen, zodat we zo snel mogelijk kunnen komen tot een definiëring van de kosteloosheid.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Wat dit specifieke punt betreft, wil ik toch wel duidelijk maken dat men nu een duidelijke opdracht heeft gekregen. Beter gezegd, het departement heeft die opdracht al een tijdje geleden gekregen. Het heeft besloten om samen te werken met het HIVA. Ze zullen nu al een aselechte steekproef uitvoeren naar alle reglementen. Het element van de ouders komt er dan later bij. Ondertussen willen we echter inderdaad niet stilzitten. We moeten een beeld krijgen van wat er vandaag gangbaar is in de verschillende scholen.

Mevrouw Hilde Claes : Ik kom dan bij mijn alleraatste hoofdstuk betreffende het realiseren van gelijke onderwijskansen. Dat heeft te maken met kwaliteit. Een beleid dat gelijke onderwijskansen wil realiseren, kan zich uiteraard niet louter beperken tot het financiële aspect. Het zal ook oog moeten hebben voor het kwalitatieve aspect. Ook dat blijkt uit wetenschappelijke studies.

Mijnheer Martens, in de commissie hebben we terzake al een internationaal onderzoek besproken. Daaruit blijkt dat op het eerste gezicht de kwaliteit van het Vlaams onderwijs goed scoort. Wat wiskun-

de en geletterdheid betreft, scoren de Vlaamse leerlingen zelfs het best. Diegenen die de studie verder doornemen, zullen echter wel tot enigszins negatieve conclusies moeten komen. Uit dit rapport blijkt immers dat het welbevinden van de leerlingen zeer laag ligt. Ook het begrijpend leren van de leerlingen ligt zeer laag. De ongekwalificeerde uitstroom, waar ik het daarnet al even over had, is in Vlaanderen zeer hoog. Ook kent Vlaanderen een sterk watervalsysteem, wat in rechtstreeks verband staat met de onderwaardering van het BSO en het TSO.

Wat betreft het verhogen van de kwaliteit in het onderwijs, moeten voor de sp.a een aantal accenten worden gelegd. Ik heb het dan over de leerwinst. De VLD heeft het daar ook al over gehad. De leerwinst moet worden gemaximaliseerd. Het gaat ook over de garanties op inspraak en participatie. Het gaat over de leraar als professional, en de leraar die in de toekomst een andere rol zal moeten krijgen. Ten slotte gaat het ook over de herwaardering van het BSO en het TSO.

Wat betreft het maximaliseren van de leerwinst, kan ik met alle vertrouwen teruggrijpen naar de werkgroep Kwaliteit van de rondetafelconferentie. Ik was daar voorzitter van. Er bestond daar een echte consensus. Ik kan ook teruggrijpen naar het rapport van de Koning Boudewijnstichting, dat vorige week is gepubliceerd, en waarin uitdrukkelijk wordt gesteld dat in de toekomst het accent zal moeten liggen op de leerwinst, al was het maar om de leerlingen meer te motiveren. Leerlingen worden vandaag alleen geciteerd op het eindresultaat. Als ze dat niet halen, dan worden ze negatief beoordeeld, terwijl het heel goed mogelijk is dat ze een hele weg hebben afgelegd en een heel grote leerwinst hebben geboekt. Het niet valoriseren van die leerwinst werkt demotiverend. Leerwinst moet worden geapprecieerd. Het puntenrapport moet worden afgeschaft, en er moet een nieuw rapport komen. Ik noem het een voortgangsrapport. Verder moet er ook meer inspraak zijn.

– *De heer Johan De Roo, eerste ondervoorzitter, treedt opnieuw als voorzitter op.*

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mevrouw Claes, we hebben heel aandachtig geluisterd naar uw interessante wetenschappelijke uiteenzetting. Maar wat is voor u als parlementslid en politica het concrete resultaat van de zes maanden durende onderwijsconferentie ? Wat is er de meerwaarde van ? Waar-

Van Rompuy

over is er in Vlaanderen een consensus mogelijk, zodat het op korte termijn kan worden gerealiseerd ?

Al die beschouwingen, wie kan daar tegen zijn ? Wie is er tegen kosteloosheid en gelijke kansen, als ze ook betaalbaar zijn ? Wat is uw politieke conclusie uit de onderwijsconferentie ? Welke meerwaarde haalt u eruit die het parlement vooruit helpt, waar consensus over bestaat en waar geld voor te vinden is ? U vroeg zelf concreet te zijn. Welnu, wat is uw punt ?

Mevrouw Hilde Claes : U kunt me niet verwijten niet concreet te zijn geweest. Mijn punt is ten eerste dat ik dankzij de rapporten al de standpunten ken van alle betrokkenen, en ten tweede dat op basis van die rapporten politieke prioriteiten kunnen worden vastgelegd. Daar dient het parlement voor. Dat is juist de bedoeling van heel dit debat. Als dat niet voldoende is, dan weet ik het niet meer.

Op het punt van kwaliteit moeten er volgens ons meer garanties worden geboden voor de inspraak van de leerlingen en de ouders. Ook de leerkracht zal een andere taak moeten krijgen. Hij moet een begeleider worden van de leerlingen, veeleer dan een loutere overbrenger van kennis. Ik zal hierop vandaag niet dieper ingaan, want mijn spreektijd is daarvoor te beperkt.

De rondetafelconferentie wordt door de sp.a ten zeerste gewaardeerd. Zelf stellen we hoge verwachtingen aan het onderwijs. Het komt erop aan ongelijkheid van kansen die het gevolg is van sociale afkomst te doorbreken.

Vandaag moeten we ons de vraag durven stellen of de onderwijsmiddelen wel efficiënt worden besteed, en of er met hetzelfde geld niet meer kan worden gedaan. Vanuit die optiek kunnen we tot een constructieve dialoog komen over de samenwerking van de netten. Het uitgangspunt van deze dialoog moet het respect zijn voor ieders eigenheid en autonomie. (*Rumoer*)

Hoe de samenwerking concreet vorm krijgt, is een keuze die op lokaal niveau moet worden gemaakt, maar de overheid moet dat wel ondersteunen en promoten. In de toekomst zal er hoe dan ook extra geld nodig zijn voor het onderwijs, om nog meer te kunnen realiseren, en het onderwijs toe te laten de wereldtop te bereiken. Dat is immers wat Vlaanderen verdient. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, in mijn betoog over de eindrapporten van de werkgroepen moet u niet verwachten dat ik het programma van Agalev over onderwijs zal weergeven. Daarvoor kunt u dit boekje lezen met alle standpunten en beschouwingen over hoe Agalev over onderwijs denkt. Ik beperk me tot de inhoud van de rapporten en de totstandkoming ervan. Ik beperk me bovendien tot twee van de vijf rapporten, namelijk over de leerkracht en de financiering. De heer Ramon zal beschouwingen geven bij de drie andere rapporten.

De bedoeling van het debat was te reflecteren over de rapporten en de voorstellen om tot een eindrapport te komen. Ik wil de ongerustheid van de N-VA en CD&V onderschrijven. We hebben ons ingespannen om voor de grote vakantie klaar te zijn met een rapport vanuit de werkgroepen. Het was de bedoeling om na de vakantie snel werk te maken van een centrale werkgroep die tot duidelijke conclusies zou komen waarover we dan hier zouden kunnen reflecteren. Nu hoop ik dat wat we hier vertellen ook naar de centrale werkgroep gaat. Ik verwacht wel op korte termijn een duidelijk eindrapport, want als dat er niet komt, was al het werk dat we gedaan hebben bezigheidstherapie.

Ik wil eerst een belangrijke verdienste aan minister Vanderpoorten toeschrijven, namelijk dat ze in staat is geweest om onderwijs terug als een maatschappelijk thema naar voren te schuiven. Het meest frustrerende in de vorige legislaturen was dat onderwijs, dat zo belangrijk is en zo'n groot budget van onze begroting inpalmt, dat zo centraal staat in de welvaart en het welzijn van onze samenleving, zelden tot een breed maatschappelijk debat aanleiding gaf. Deze rondetafelconferentie heeft ervoor gezorgd dat ongeveer veertig tot vijftig organen uit ons maatschappelijk bestel, en niet alleen de inrichtende machten of de vakbonden maar ook andere actoren uit onze samenleving, op een waardige manier betrokken zijn geweest bij dit debat. Mijnheer Martens, ik heb geen probleem met de 'éénpersoonsvertegenwoordiging' in elke werkgroep. De grootste verdienste van deze rondetafel is dat niet alleen de traditionele gesprekspartners van het onderwijs hebben deelgenomen. Daarom mogen we die andere maatschappelijke actoren niet ontgoochelen. Kom snel met een eindrapport, zodat ze erkend worden in hun werk en initiatieven die ze zelf hebben genomen. Onze fractie heeft zich voor meer dan 100 percent ingeschakeld in deze rondetafel.

Sannen

Ik wil het eerst hebben over het onderwijspersoneel. Ik herinner me een debat waarin ongeveer alle fracties hebben gezegd waarover de rondetafel zou moeten gaan. De sp.a schoof het thema van gelijkekansenbeleid en een andere financiering op basis van sociaal-economische elementen naar voren. De VLD had het vooral over een andere invulling van pluralisme en het pluralistisch onderwijs en CD&V over de gelijke financiering. Onze fractie vond al deze dingen wel belangrijk maar wil de leerkracht centraal stellen in het debat. We mogen spreken over gelijke kansen, kwaliteit, vrijheid van onderwijs, maar het is de leerkracht die inhoud en kracht geeft aan het onderwijs en die deze dingen moet waarmaken. Onze fractie vindt het onderwijspersoneel de belangrijkste groep.

We zijn enigszins ontgoocheld over het eindrapport. Daarin komt de directie voor de leerkracht. Dit is een vreemde combinatie. Mijns inziens komt de eerste plaats toe aan de leerkracht. Voor de directie zie ik veeleer een – eveneens heel belangrijke – ondersteunende rol weggelegd.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat voldoende gemotiveerde leraren aanwezig zijn, blijven en blijven komen ? De eerste maatregelen die we daartoe zullen moeten nemen, zullen mijns inziens maatregelen moeten zijn die de leerkracht opnieuw leerkracht laten zijn. In die zin begrijp ik niet erg goed wat mevrouw Claes heeft gezegd. Misschien wilde ze wel net hetzelfde zeggen als wij, maar kwam dit niet duidelijk over. Wij willen de leraar dus terug leraar laten zijn. De leraar moet in eerste instantie de leerling aanspreken op zijn leerkracht. Dat is de eerste taak van de leraar, en dat is de enige manier om een leraar opnieuw gemotiveerd te maken zodat hij opnieuw op een boeiende manier met zijn opdracht kan bezig zijn.

Dit neemt niet weg dat het onderwijs een hele reeks andere maatschappelijke uitdagingen opneemt en moet opnemen. De vraag daartoe vanuit de samenleving is trouwens bijzonder groot. De leraar moet ook deels begeleider zijn, de detector van bepaalde problemen, de doorverwijzer en misschien ook het luisterend oor. De eerste opdracht is evenwel leraar te zijn. Daartoe moet hij over de nodige vrijheid en autonomie kunnen beschikken. Alle andere bijkomende opdrachten die aan het onderwijs worden gegeven, moeten opdrachten zijn die financieel of met vrijstellingsuren gehonoreerd worden.

Ik heb soms de indruk dat men van de leraar zoveel dingen verwacht dat hij het eerste waarvoor hij gekozen heeft, niet meer degelijk in de praktijk kan omzetten.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, ik wil toch even opmerken dat bij de politieke stuurgroep die aanvankelijk samenkwam en waar de themata van de rondetafelconferentie ter bespreking en ter agendering op tafel werden gelegd, de werkgroep Personeel een beetje als een hete aardappel door iedere geleding vooruit werd geschoven. Uiteindelijk kwam die daardoor bij de laatste geleding terecht.

Ik wil ook opmerken dat de behandeling van de directie voor leerkracht gebeurd is op vraag van de participerende geledingen. Zij hadden immers veel meer tijd nodig voor hun standpuntbepaling met betrekking tot de leerkrachten. De standpuntbepaling voor de directies was trouwens reeds klaar. Was dit niet zo gebeurd, dan hadden we pas veel later beginnen kunnen vergaderen.

De heer Ludo Sannen : Ik neem akte van deze praktische verklaring.

Ik had het dus over de stelling dat we de leraar opnieuw leraar moeten laten zijn. Zorg er dus voor dat de leraar zich opnieuw gewaardeerd voelt. Uit bepaalde rapporten blijkt duidelijk dat het gevoel van niet-waardering een probleem is dat eerder bij de leraar dan bij de maatschappij ligt. De maatschappij blijkt een sterkere waardering aan de dag te leggen dan door de leraar eigenlijk wordt gevoeld.

Die waardering kunnen we opnieuw aan de leraar geven door hem vertrouwen te schenken en door hem autonomie en ruimte te geven in de invulling en de keuze van zijn loopbaan. Daartoe zullen we wel wat aan onze huidige regelgeving moeten knabbelen, want onze huidige regelgeving is soms te stringent en te afgebakend. Zij maakt bepaalde dingen niet mogelijk. We moeten derhalve voorzien in meer flexibiliteit, waarbij ik bijvoorbeeld denk aan flexibiliteit in lesuren en in inzetbaarheid. In de betreffende werkgroep werd daar trouwens naar verwezen.

Toch vind ik dat men daar wat verder had kunnen gaan. In die werkgroep werd wel gesteld dat de schoolopdracht ter discussie gesteld mag worden of dat gediscussieerd mag worden over de huidige rigide invulling. We moeten inderdaad de volwassenen-

Sannen

heid opbrengen om los te komen van de huidige loutere urenopdracht en veeleer de schoolopdracht naar voren schuiven als enige antwoord om motivatie los te weken en ook om waardering te krijgen. Daartoe moet wel een bepaald kader gecreëerd worden en moet voldoende bestuursbekwaamheid bij de directie gerealiseerd kunnen worden. Het moet mogelijk zijn dat bepaalde leerkrachten meer, en anderen minder uren krijgen, en dat ze andere opdrachten krijgen omwille van andere taken en een andere loopbaan.

Om de motivatie van de leerkracht te versterken, is zijn of haar betrokkenheid van belang bij het uittekenen van het schoolbeleid.

Ik ga niet akkoord met de krampachtige houding van CD&V, die de inrichtende macht als het centrum van de school naar voren schuift. Het centrum zijn de actoren in de school, de kinderen, de ouders, de leerkrachten en de directie. Een school moet dus worden bestuurd door schoolbesturen, die worden samengesteld door die mensen. De inrichtende macht zijn de aandeelhouders van de school. Zij moeten het schoolbeleid uitbouwen. Zover wil CD&V niet gaan. Als de inrichtende macht centraal moet staan, zal men nooit in staat zijn om de betrokkenheid, de motivatie en het vertrouwen bij de leraar te creëren.

Ook moeten we ervoor zorgen dat mensen in de loop van hun loopbaan nieuwe uitdagingen kunnen opnemen, dat we differentiatie inbrengen, dat we mentoren toelaten, dat we de mogelijkheid inbouwen om uit het onderwijs te stappen. Onze fractie wil een systeem voorstellen dat elke leraar om de zoveel jaar omzeggens verplicht om enkele maanden uit het onderwijs te stappen om iets anders te doen. Dat zou een verrijking zijn, het zou een andere dynamiek teweegbrengen. Die elementen worden in de nota even aangeraakt, maar niet uitgewerkt.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat er nieuwe leraren uit andere sectoren binnenkomen? In de nota wordt verwezen naar de GPB-opleidingen, die soepel moeten blijven. Wij stellen voor dat iemand die in een bedrijf werkt, 20 percent minder werkt, daarvoor deels wordt vergoed door de bedrijfswereld, op voorwaarde dat hij/zij die 20 percent les geeft in het technisch of beroepsonderwijs. De relatie tussen het technisch en beroepsonderwijs en de bedrijfswereld zal erdoor worden versterkt. De bedrijfswereld, het VEV en Unizo vragen om een betere aansluiting van de technische scholen en be-

roepsscholen bij hun behoeften. Laten we de verantwoordelijkheid delen. Laat de bedrijven de ruimte geven aan hun personeel om verminderde opdrachten aan te nemen, om zo enkele uren les te kunnen geven.

Als we het belangrijk vinden dat er zij-instromers komen, dan moet deze regering tijdens deze legislatuur stappen zetten om de anciënniteitsbeperking open te breken. Er is nu een beperking van 10 jaar anciënniteit voor mensen die uit de bedrijfswereld of andere sectoren naar het onderwijs gaan. Als mensen van rond de 40, met een ruime ervaring in de privé-sector, in het onderwijs willen komen, dan moet die anciënniteitsgrens wijzigen. De verhouding tussen het inkomen in het onderwijs en dat in de bedrijfswereld is anders veel te groot, en maakt het onmogelijk om dergelijke zij-instromers binnen te halen.

Ik zie dat mijn tijd voortschrijdt en omdat ik geen tijd van mijn collega wil afnemen, wil ik het even hebben over de financiering. Ik wil daarmee niet zeggen dat financiering voor mij het tweede belangrijkste thema is. Ik wil het erover hebben omdat ik voorzitter was van de werkgroep Financiering. Het belangrijke uitgangspunt werd door bijna iedereen aanvaard: elke leerling staat centraal en heeft recht op gelijke financiering. Alleen de sp-a heeft dit uitgangspunt niet aanvaard. Een leerling met specifieke noden en behoeften veronderstelt een aangepaste financiering. Ik heb geen enkel probleem met een bijkomende en aangepaste financiering voor die leerlingen. Ik wil echter niet vervallen in een discussie over alle mogelijke parameters. Ik wil niet verdrinken in zo'n discussie. De studie van Deloitte & Touche is voldoende duidelijk. Eigenlijk zijn er hooguit vier parameters waarover kan worden gesproken. Niemand in de werkgroep Financiering heeft zich verzet tegen het opnemen van die parameters in de berekening. Een andere financiering en een nieuw financieringsmechanisme vergen tijd. Onze fractie wil op geen enkel manier verantwoordelijk zijn voor het op korte termijn zodanig onderfinancieren van een bepaalde school of een bepaald net, dat de kwaliteit van het onderwijs er niet langer kan worden gegarandeerd.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mijnheer de voorzitter, ik verontschuldig me ervoor om midden in het debat binnen te komen, maar ik was op een buitenlandse zending en ben pas om 11 uur in Zaventem geland. Ik heb het betoog van mevrouw

Vanleenhove

Claes gehoord. Ze heeft niets nieuws verteld. De discussies worden al jaren gevoerd, maar de jongste drie jaar, de periode dat deze regering aan de macht is, is terzake nog bijna niets gebeurd.

Ik hoor heel wat theorieën over de leerkrachten. Ik ben het helemaal eens met de heer Sannen dat de leerkracht de kinderen in de eerste plaats leerkracht moet geven. Dat is een mooie gedachte. Hij vertelt echter ook een aantal zaken waarover we al jaren praten in de commissie.

Mijnheer Sannen, u komt nu met de gelijke financiering op de proppen. Daarover werd reeds een studie gemaakt. Ik geef toe dat het niet opgaat om een bepaald net van jaar op jaar in zijn hemd te zetten, maar er moeten verdorie toch stappen worden gezet. Er is nog steeds niets gebeurd. We kennen de resultaten van de studie en weten welke richting opgegaan moet worden. Nu wordt echter van alle kanten geprobeerd om het voorstel niet uit te voeren en om een ander systeem naar voren te schuiven. Een stappenplan werd gevraagd, maar er werd nog geen aanzet gegeven voor de uitvoering ervan, toch niet in het openbaar. Ik vraag om daarvan dringend werk te maken.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord ;

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, mijnheer Vanleenhove, u bent pas later binnengekomen, maar u kent deze discussie al, want we hebben die vorige week ook gevoerd naar aanleiding van de begroting. Ik heb gezegd dat één element, het stappenplan, versneld wordt uitgevoerd. Ik heb ook gezegd dat we moeten overstappen op een ander financieringssysteem. Op een bepaald moment zal het ene het andere inhalen. De jongste weken heeft niemand nog twijfels geuit over de komst van een nieuw financieringssysteem.

De heer Gilbert Vanleenhove : Ik heb mevrouw Claes van de sp.a bezig gehoord en zij gaat de andere weg op. Ze levert trouwens ook kritiek op het gelijkkansendecreet. Ik vraag me dan ook af waarom ze voor heeft gestemd als ze het toch zo slecht vindt. Wij zijn tenminste consequent.

Minister Marleen Vanderpoorten : Iedereen is het erover eens dat er een nieuw financieringssysteem moet komen. Over de manier waarop moet echter nog worden gediscussieerd. (*Opmerkingen van de heer Eric Van Rompu*)

De heer Ludo Sannen : Ik houd me tijdens deze legislatuur aan het regeerakkoord en ik sta achter het voorstel van de regering, maar met het voorstel van de sp.a ben ik het niet eens. Alle nieuwe maatregelen die deze regering heeft genomen, waren lineair. We zullen ook het Tivoli-akkoord versneld uitvoeren. Wij willen zelfs verder gaan via een nieuw financieringsmechanisme. Het is de taak van de fracties en partijen om duidelijk te maken hoe ze daar tegenover staan. Eenmaal dat duidelijk is, kunnen we aan de hand van die standpunten de discussie voortzetten.

De voorzitter : Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes : Ik wil me distantiëren van de uitspraak van de heer Vanleenhove. Hij zegt dat de sp.a niet akkoord ging met het gelijke onderwijskansendecreet. Niets is minder waar. Ik heb vandaag op de tribune nog eens duidelijk gezegd dat we akkoord gegaan zijn met het decreet en ook met het hoofdstuk over ondersteuning. Ik zeg wel uitdrukkelijk dat we daarin nog verder wilden gaan en derhalve een nieuw financieringsmechanisme wensen. Toch zijn we de principes van het decreet nooit afgefallen, integendeel.

De heer Gilbert Vanleenhove : Als ik dezelfde kritiek als u zou hebben op het gelijkekansendecreet en op de begroting, dan zou ik het decreet nooit hebben kunnen goedkeuren. Ik zou op zijn minst amendementen hebben ingediend en ervoor hebben gezorgd dat die werden goedgekeurd.

Mevrouw Hilde Claes : Tijdens de begrotingsbesprekingen hebben we opnieuw vastgesteld dat de maatregelen voor de ondersteuning van het gelijke onderwijskansendecreet ons inziens onvoldoende zijn, zoals we hadden voorspeld. Niet meer, niet minder.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, ik vind het leuk dat de studie van Deloitte&Touche over de objectieerbare verschillen wordt aangehaald. De conclusie daarvan werd door iedereen in de commissie aanvaard : er zijn tendensen. Verder was iedereen het erover eens dat er wetenschappelijke vragen gesteld kunnen worden bij de studie.

De heer Gilbert Vanleenhove : Over dat laatste waren we het niet eens. De minister aanvaardt de studie. Dat houdt in dat ze de wetenschappelijkheid ervan aanvaardt.

De heer Gilbert Van Baelen : We hebben op verzoek van CD&V een aantal hoorzittingen georganiseerd met een aantal wetenschappers die er al dan niet vragen hebben bij gesteld.

Ik treed de minister bij dat het groeipad versneld wordt gevolgd. Twee weken geleden heeft de heer Martens een vraag gesteld. Er is toen uitvoerig uit de doeken gedaan wat de feitelijke verhouding kan zijn afhankelijk van welke parameters er in rekening worden gebracht. Wil CD&V dan dat de lineaire maatregelen allemaal op het niveau van het vroeger afgesproken groeipad worden genomen ?

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Ik zal het debat over de financiering niet helemaal overdoen, gezien de tijd die me nog rest.

De voorzitter : Maar er rest u geen tijd meer, mijnheer Sannen.

De heer Ludo Sannen : Agalev kan akkoord gaan met de uitgangspunten van de werkgroep Financiering. Ik wil daarbij een kanttekening maken, namelijk de relatie tussen de middelen en het bruto regionaal product. Het staat erin, maar dit is een relatief gegeven. De enige relatie die moet worden gehanteerd is hoe de middelen voor onderwijs zich verhouden tot de ons omringende landen. Op dit moment is er een conjuncturele daling. De middelen van onderwijs stijgen in de volgende begroting met 5 percent. De verhouding tussen de onderwijsuitgaven en het BRP zal sterk verbeteren. Maar betekent dit dat we daarom genoeg geïnvesteerd hebben in onderwijs ? Als we de vergelijking maken met de ons omringende landen, dan is er een onderinvestering voor het basis- en hogeschoolonderwijs en een iets hogere investering in het secundair onderwijs.

De lineaire maatregelen en de uitzonderingen voor specifieke behoeften zijn onze uitgangspunten. Ik zou iedereen aanraden om het eindverslag van de financiering te lezen.

De voorzitter : De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Mijnheer Sannen, u had het daarnet over de verhouding van de begroting voor onderwijs ten opzichte van de totale begroting of van het bruto regionaal product. U mag de zaak draaien of keren zoals u wilt, de noden in het onderwijs zijn zo groot dat de gelden die we nu beschikbaar maken onvoldoende zijn. Iedereen is het daar toch over eens.

Om daaruit de conclusie trekken dat we tegen de begroting zouden moeten stemmen, is een andere zaak. De begroting voor onderwijs is voor 2003 toch gestegen met 5,7 percent. Tijdens deze regeerperiode heeft onderwijs 20 percent meer gekregen dan in 1999. De onderwijsbegroting vergelijken met de hele begroting is niet ernstig. Vlaanderen krijgt immers hoe langer hoe meer middelen. De percentuele vergelijking is dus niet houdbaar. We vinden dan ook dat de vergelijking met het bruto regionaal product veel beter is.

U zegt dat we moeten kijken naar de ons omringende landen. Vlaanderen scoort in dat opzicht niet erg goed. Dat is wel het geval voor het secundair onderwijs, maar zeker niet voor het basisonderwijs. Binnen de werkgroep Financiering van de rondetafelconferentie was iedereen het erover eens dat we meer moeten besteden aan onderwijs. Dat moet minimum 5 percent van het bruto regionaal product zijn. Als we dat percentage halen op het einde van deze legislatuur, dan kan aan heel wat noden in het onderwijs worden voldaan, ook wat betreft de gelijke financiering. (*Opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy*)

Mijnheer Van Rompuy, we hebben inderdaad keuzes gemaakt. Dat klopt. We hebben de belastingen verlaagd, we hebben keuzes gemaakt inzake het onderwijs, er gaan meer middelen naar welzijn, naar sport, naar de jeugdwerking. We hebben goede keuzes gemaakt. We moeten wel zien wat we in de toekomst nog willen doen. Ik dacht dat de rondetafelconferentie bijeen was geroepen om op lange en middellange termijn veranderingen aan te brengen. (*Applaus bij sp.a*)

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, er liggen vijf interessante rapporten voor. Onze fractie vraagt dat u snel met het geleverde werk en met de inhoudelijke bemerkingen die tijdens het parlementair debat naar voren werden gebracht, voor een eindresultaat zorgt. Anders hebben we onze tijd volledig verloren. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, om een heel breed maatschappelijk draagvlak te creëren inzake alles wat met leerplichtonderwijs te maken heeft, is de formule van de rondetafelconferentie een hele goede keuze om te zorgen voor meer maatschappelijke betrokkenheid en de

De Cock

daarmee gepaard gaande discussie. Dat is de verdienste van minister Vanderpoorten.

Die discussie is dan ook ten overvloede gevoerd. Door de uitgebreidheid van de participerende geleidingen en de berichtgeving was onderwijs zelfs een tijd lang hét gespreksonderwerp, ook ver buiten de kringen die daar meestal mee zijn begaan. De inzet en de gedrevenheid waarmee 'het veld' de koe bij de horens nam was spreekwoordelijk. Daarom werd het ijzer ook best gesmeed terwijl het nog heel heet was. De politieke stuurgroep begint dan ook beter vandaag dan morgen met de afronding van de hele oefening.

Er zijn natuurlijk al vreemde signalen gegeven, waardoor een en ander met name reeds in september onduidelijk werd. Ik las toen in dagbladen dat CD&V en N-VA uit de rondetafelconferentie zouden stappen. Tot op vandaag is mij nog onduidelijk of ze die stap ook daadwerkelijk hebben gezet. Ik heb de indruk dat het meer om een persmededeling ging tijdens de komkommertijd, dan wel dat ze zich echt afzetten tegen de conferentie !

Ik kan u verzekeren dat het covoorzitterschap waar ik deel vanuit maakte in de werkgroep Personeel de hand aan de teugels hield om alle geleidingen evenwaardig en binnen de vooraf toegemeten tijd een standpunt te laten bepalen. Het zijn vooral de grote geleidingen die vrij laat achteraf nog hebben getracht in te breken om het opgelegde tijdschema te overschrijden. We hebben aan de deelnemers van die vergadering gezegd dat alles in september 2002 zou zijn afgerond en dat de technische stuurgroep in oktober van dit jaar zou samenkomen om de politieke stuurgroep de kans te geven op het einde van die maand tot conclusies te komen. We zitten dus een maand achter op ons schema, maar laten we vooralsnog tot die conclusies komen. Er zijn hoge verwachtingen geschapen en we kunnen het niet maken die niet in te lossen. Ik weet dat in de politiek alles mogelijk is, maar in de werkgroepen zit een representatieve vertegenwoordiging van de mensen die zich dagelijks met onderwijs bezighouden. We kunnen dus niet alles als politiek bestempelen.

De participatie was kwalitatief hoogstaand. Vooral de digitale ondersteuning van de administratie verdient meer dan een pluim. De heer van Baelen heeft dat ook gezegd. De inbreng van de verschillende geleidingen gebeurde vooraf en digitaal. Elke deelnemer kon met een sleutel op de website op voorhand deelgenoot worden van de standpunten

van de deelnemers. We dachten dat iedereen op voorhand dan ook de teksten had ingekeken. De rondetafelconferentie moet hoe dan ook een conclusie krijgen.

Die conferentie is erg nuttig geweest. Er is een lijst gemaakt van goede ideeën, maar er is ook ontgoocheling omdat er in de werkgroepen nog een duidelijke tweedeling van opinies was tussen het vrij onderwijs en het autonome gemeenschapsonderwijs. In deze tweedeling zijn de kleine onderwijsverstrekkers niet voldoende aan bod gekomen. De aandacht is daardoor te veel gegaan naar de belangen van de bestaande structuren. Men had meer tijd moeten uittrekken om de twee blokken tot een vergelijk te brengen, maar of dit mogelijk is met de huidige generatie spraakmakers, is natuurlijk de vraag. Met spraakmakers bedoel ik de leidende figuren in de beide structuren. Er is soms zoveel verkramptheid waar te nemen dat de vrees dat we de huidige generatie spraakmakers nog zullen moeten uitzweten, me niet onterecht lijkt. Ik moet daarbij denken aan de Middelnederlandse ballade 'Sie konden bieen niet coomen ; het water was veel te diep'. Het gaat het in die ballade wel over mensen die elkaar graag hebben.

Ik ben mij bewust van de bezieling van de vorige generaties, maar die bezieling kan vandaag verstarrend werken. We moeten dus durven vernieuwen. Ik haal even een passage aan uit 'Legende von der Entstehung des Buches Taoteking auf dem Weg des Loatse in die Emigration' : 'Als er siebzig war und gebrechlich / Drängte es den Lehrer doch nach Ruh / Denn die Güte war im Lände wieder einmal schwächlich / Und die Bosheit nahm an Kräften wieder einmal zu. / Und er gürtete den Schuh.' Dat betekent dat die leraar op 70-jarige leeftijd niet naar rust verlangt, maar aan een nieuw hoofdstuk in zijn leven begint. Het is niet mijn bedoeling op alle slakken zout te leggen, maar een aantal opmerkelijke punten van discussie zal ik niet uit de weg gaan.

Er is de studie van de objectiveerbare verschillen, een lijvige studie, waarvan de conclusies in elk onderwijsdebat te pas en te onpas aan bod komen. De voorbije vijf jaar is er al een serieus deel van de financieringskloof tussen het vrij en het gemeenschapsonderwijs gedicht. Er zijn natuurlijk nog verschillen. Kunnen we die wegwerken ? Dat kan als de politieke wil er is en als er heel veel geld voor is. Dat heeft dus alles met realisme te maken en het antwoord is dus : waarschijnlijk niet. In mijn ogen wordt het een oneigenlijke discussie, maar die heeft het voordeel dat ze heeft geleid tot het inzicht dat elk kind recht heeft op een gelijkwaardige

De Cock

betoelaging. Elk kind vertrekt met een factor 1 en kinderen uit kansarme milieus en kinderen die meer nood hebben aan begeleiding en omkadering, vertrekken met een factor '1 komma'.

De kosteloosheid van het leerplichtonderwijs lijkt me een thema dat niemand voor zich uit kan schuiven. Voor het basisonderwijs heeft de minister al een belangrijke stap gezet, maar de vraag moet worden gesteld hoe het zit met het volledige leerplichtonderwijs. Ik durf ervoor pleiten om de scholen volgens een aantal parameters te subsidiëren. Daarover zal lang en uitvoerig moeten worden gediscussieerd en gedebatteerd, maar een van die parameters kan de graad van participatie in een school zijn.

Bij heel wat scholen is de macht bij de inrichtende macht en de directie geconcentreerd. Dat drukt ons met de neus op de feiten dat zulks niet erg democratisch is. Als wij de democratie als een van de hoogste verworvenheden van de westerse maatschappij aan onze jongeren willen meegeven, dan staat een dagdagelijkse confrontatie met een in wezen autoritaire structuur haaks op het streven om meer opleiding tot burgerschap te verstrekken. Brecht zegt hierover dezelfde legende: 'Het zachte water in beweging overwint na verloop van tijd de machtige steen.'

Vroeger beperkte de opleiding van kinderen zich tot het bijbrengen van cognitieve aspecten, het aanleren van goede manieren en het aanleren van leefregels. Het opvoeden tot burgerzin en democratie wordt in het licht van de totalitaire politieke stromingen echt een noodzaak. Democratie moet van jongsaf aan in de scholen worden onderwezen. Met een les maatschappelijke vorming bereikt men onvoldoende resultaten. Een volledig politiek rolenspel, met politieke partijen, programma's en heuse verkiezingen, beklijft veel meer. De vakoverschrijdende eindterm burgerzin kan heel zinvol zijn, op voorwaarde dat er aan het wegwerken van achterdocht en onbegrip met betrekking tot de verschillende culturen en levensbeschouwingen wordt gerefereerd.

Als de eindterm tegelijkertijd het belang van respect, tolerantie en verantwoordelijkheid benadrukt, wordt hij hopelijk grensverleggend, zowel in letterlijke als in figuurlijke zin. Een school die in het basisaanbod democratie wil bijbrengen, moet ook democratisch durven functioneren. Alle basisparticipanten, zoals leerlingen, leerkrachten, ou-

ders en lokale actoren spelen een evenwaardige rol, naast de inrichtende machten en de directies.

Als een schoolbestuur uit die zes basisparticipanten bestaat, geraken de netten vanzelf op de achtergrond. Als de lokale gemeenschap in een school participeert, komt men automatisch tot een pluralisme dat op de leest van de lokale school is geschoeid. Op die manier wordt pluralisme geen statisch gegeven, maar een aantrekkelijke, dynamische realiteit die mee evolueert met de inzichten en evoluties binnen de lokale gemeenschap.

Pluralisme an sich bestaat immers niet. Het plaatselijk, democratisch werkend schoolbestuur dat in de lokale gemeenschap is ingebed, bepaalt elke dag opnieuw de inhoud van dat begrip. Alleen op die manier kan een eventuele bedreiging – als die al zou bestaan – worden weggenomen.

Democratie kunnen leerlingen best proefondervindelijk leren via bijvoorbeeld klasgesprekken en leerlingenparlementen. Participatie is in het onderwijs niet alleen een middel, maar ook een doel. Het onderwijs moet jonge mensen oefenen voor het burgerschap van morgen. Om die reden moeten de leerlingen uitgenodigd worden om hun visie te verwoorden en te verantwoorden. Daarbij mag het belang van het aanleren van vergadertechnieken, als democratisch expressiemiddel bij uitstek, niet over het hoofd worden gezien.

In dit omgaan met anderen leren jonge mensen beseffen dat mensen geen robots zijn, en leren ze wat groepswork en teamspirit inhouden. De confrontatie met de inzichten van de andere leerlingen leidt tot bijsturing, tot conclusies en tot afspraken. Zo beoefenen leerlingen niet alleen het recht op inspraak, maar na een pedagogisch en democratisch rijpingsproces evolueren ze ook tot uitspraak.

Als zulke conclusies, die tot stand komen na een door de klas of de school gedragen debat, tot een maatregel zijn omgevormd, kunnen zij op een intern draagvlak rekenen en nodigen zij veel meer uit tot het respecteren ervan. Regelgeving die het schoolbestuur zonder meer eenzijdig van bovenaf oplegt, mist zo'n draagvlak. Jonge mensen moeten trapsgewijs tot een maatschappelijk functioneren komen via de concentrische cirkels: ik, de school en de maatschappij. Als de leerlingen beseffen dat participeren met interactie tussen die drie velden te maken heeft en met een gepast maatschappelijk scharnieren, dan zijn ze al een heel eind op weg. Participatie kan op elk niveau en op elke leeftijd. In het basisonderwijs kan men zo bijvoorbeeld pre-

De Cock

ventief aan probleemgedrag werken, dat zich begint te manifesteren.

Ik heb hier lang bij stilgestaan omdat participatie van jongeren voor ons heel wezenlijk is. Sowieso moet diegene voor wie het onderwijs bedoeld is – en in het leerplichtonderwijs is dat de leerling – meer zeggenschap krijgen. Hoe jonger de leerling is, hoe meer de ouders daarbij betrokken partij zijn. De bestaande toestand heeft iets te veel weg van een toetredingscontract. Leerlingen kunnen enkel kiezen naar welke school ze gaan. In een school kunnen ze weinig bijsturen.

Alle internationale rapporten benadrukken onze hoge cognitieve score, maar stellen tevens vast dat het welbevinden van de leerlingen aan de lage kant is. Het onderwijs moet humane en positieve vakken evenwichtig aanbieden. Zo is het voor Vlaanderen van het grootste belang dat onze leerlingen meertalig zijn. In de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid heb ik hiervoor al meermaals een lans gebroken. We mogen hierbij overigens niet het Europese principe ‘een plus twee’ hanteren. In Vlaanderen moet het principe ‘een plus drie’ de regel vormen. Naast hun moedertaal moeten de jongeren die het aankunnen nog drie vreemde talen leren. Dit principe heeft ons overigens geen windeieren gelegd.

Het onderwijs moet jongeren vakbekwaam maken. We moeten goede vaklui, technici, academici, leerkrachten en wetenschappers vormen. Het is echter belangrijk dat jongeren ook leren wat begrippen als flexibiliteit en inventiviteit precies inhouden. Het onderwijs moet het oude concept van de competitiviteit stilaan geheel verlaten. Het individu moet niet als een concurrent van andere individuen worden beschouwd. We moeten evolueren in de richting van het groepsgericht leren, van het groepswerk en van internationale projecten waarbij het accent op de samenwerking wordt gelegd. We moeten het individu als een volwaardig lid van de groep beschouwen. (*Opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy*)

Deze eerder filosofische opmerkingen tonen aan in welke richting het onderwijs ons inziens zou moeten evolueren. (*Opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy*)

In mijn ogen zijn dit zeer concrete ideeën en voorstellen. In het systeem dat wij voor ogen hebben, leert iedereen van iedereen. Elke leerling kan iets van elke andere leerling leren. De leerkracht moet

dit proces begeleiden. De leerkracht is een supervisor. Hij stuurt bij, geeft raad en zegt de leerlingen waar ze iets kunnen vinden. Hij staat niet noodzakelijk boven de groep. Hij maakt eerder deel uit van de groep.

Kennisoverdracht kan vanuit de leerkracht, vanuit de leerlingen of vanuit zelfstandig werk tot stand komen. De leerlingen moeten hun conclusies zelf aan hun medeleerlingen overbrengen. De leraar moet als een coach fungeren. De medeleerlingen moeten niet enkel kennis opsorpen. Als kritische beschouwers moeten ze de nodige vragen stellen. Aangezien dergelijke didactische procédés tot meer welbevinden zullen leiden, moeten ze in de lerarenopleidingen in ruime mate aan bod komen.

Zoals mevrouw Claes daarnet heeft gezegd, vormt het opleidingsniveau de centrale breuklijn van een duale samenleving. Omdat iedereen de kans moet krijgen om zijn talenten en zijn ambities maximaal te ontdekken en te ontwikkelen, moet iedereen in het onderwijs gelijke kansen krijgen. Afkomst mag niet bepalend zijn bij de studiekeuze. Nochtans presteren allochtone jongeren doorgaans minder goed op school, zijn ze minder hoog geschoold en komen ze daardoor vooral in aanmerking voor jobs voor laaggeschoolden. Allochtonen lopen ook meer dan drie keer zo vaak een schoolse achterstand op. Ze blijven haast dubbel zo vaak zitten als autochtonen. Enig pluspuntje is dat het aandeel van allochtonen in het buitengewoon onderwijs een beetje vermindert. De aanpak van de scholen is echter vaak niet aangepast aan het probleem. De leerling wordt te weinig op zijn capaciteiten beoordeeld, maar louter op resultaten. Aan de oorzaken van mindere resultaten – een gebrekkige kennis van het Nederlands, een sociale achterstelling, enzovoort – wordt veel gedaan, maar nog te weinig.

Taalachterstand is een belangrijke oorzaak van sociale achterstand. Wie het Nederlands onvoldoende beheerst, kan moeilijk de lessen volgen, raakt gefrustreerd of verveelt zich en scoort dan ook slecht bij examens. Spijbelen is dikwijls een gevolg. De controle van de ouders is er dikwijls niet omdat die onvoldoende contact kunnen onderhouden met de scholen. Een gebrekkige kennis van het Nederlands is vaak de oorzaak. Spirit is van mening dat scholieren en hun ouders, zoals nieuwkomers, prioritair moeten worden aangespoord en kansen moeten krijgen om Nederlands te leren.

Er moet al in de kleuterschool daarvoor bijzondere aandacht zijn, en nog meer dan vandaag moeten scholen met veel anderstalige leerlingen hiervoor een extra financiering ontvangen. De vroege in-

De Cock

scholing zorgt in hoge mate voor de goede resultaten die we in de OESO-rapporten krijgen. We moeten er dan wel voor zorgen dat we alle kleuters bereiken.

Ik zou nog dieper kunnen ingaan op de problematiek van de gebouwen, over de vraag of onderwijs al dan niet tot de kerntaken van de gemeenten behoort, over de schotten en verschillen tussen ASO, BSO, TSO en KSO die er eigenlijk niet horen te zijn, en zeker niet inzake waardering en appreciatie ! We hebben een uitgesproken mening over de lerarenopleiding, over het spanningsveld tussen een niet ophoudende dynamiek en de vraag om meer rust in het onderwijs, over de omkadering van de directeurs basisonderwijs, over de visieteksten van de minister die op voorhand worden uitgedeeld. Over dat laatste ben ik erg gelukkig, want zo start de discussie tenminste. In het mij toegemeten tijdsbestek kan ik echter niet op alle slakken zout leggen. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, een onderwijsconferentie is misschien een beetje een stop-and-go-fenomeen. De 'stop' is het halt houden om over de middellange termijn na te denken. De 'go' slaat dan op de vraag wat we met dat denkwerk doen. Ik wil het hebben over de drie k's : keuze, kansen en kwaliteit. Ik begin met de kwaliteit.

Een van de aanbevelingen in de eindconclusies was : 'Kwaliteitsvol onderwijs mag niet uitsluitend worden begrepen in termen van kwaliteit van het eindproduct, maar moet ook het accent leggen op het proces.' Ik denk dat daarover een consensus bestaat. Dat impliceert dat we voldoende aandacht moeten besteden aan de leerwinst en de ontwikkeling van de leerlingen, aan de motivatie en het welbevinden van leerlingen én leraren, aan hoe we omgaan we om met kwetsbare leerlingen.

Inzake kwaliteit is participatie zeer belangrijk. Schoolparticipatie en leerlingenparticipatie zijn essentieel voor een kwalitatief eigentijds onderwijs. Dat was een van de aandachtspunten die we naar voren hebben geschoven, naast onder meer de opwaardering van het technisch en beroepsonderwijs, het feit dat de leerkracht ook een cultuurdrager kan zijn in het omgaan met curricula. We moeten immers vaststellen dat scholengroepen, onder meer door de beperktheid van hun middelen, geen ge-

bruik maken van de mogelijkheid om eigen vernieuwende leerplannen te ontwikkelen. Als we het over kwaliteit hebben, dan kan dat nochtans een belangrijk element zijn.

In de eindnota's lezen we dat, naast de aandacht voor het proces, ook het principe van de autonome middenschool terug naar voren wordt geschoven. Dat is een belangrijk principe, zeker als we het hebben over studieoriëntering. Een middenschool kan tegengaan dat leerlingen te vlug een richting kiezen en daar ook blijven. Daarnaast is er in de eindnota ruimte voor het uitwerken van eigen curricula.

Wat ontbreekt er dan volgens ons ? De ongekwalificeerde uitstroom in het onderwijs, waarnaar ook anderen al verwezen. Dat blijft toch een smet op ons onderwijs en er zijn weinig of geen concrete oplossingen voor uitgewerkt. Bijvoorbeeld, het erkennen van elders verworven competenties of de modulaire onderwijsopbouw en de verdere uitbouw van studieoriëntering, zijn concrete zaken die ik mis.

We praten al dertig jaar over de opwaardering van het technisch en beroepsonderwijs, maar ook wat dit betreft heeft de conferentie weinig concrete voorstellen opgeleverd. Met de studie van de Koning Boudewijnstichting zullen we weliswaar misschien een stap vooruit zetten.

Ook inzake het thema van de participatie blijven we enigszins op onze honger zitten. Wie neemt daaraan deel ? We blijven nog teveel binnen het schoolse denken. We denken aan de directie, de leerkrachten, de leerlingen en de ouders, en daar houdt het vaak op. We moeten ruimer denken. Een school ligt in een buurt, dus moeten we ook wie in die buurt actief is bij het denken over de school kunnen betrekken. Het volstaat niet om aan structuren te denken wanneer men het heeft over leerlingenparticipatie. Het is niet omdat er een leerlingenraad is dat men een goede participatie heeft. Dit hangt samen met de schoolcultuur. Welke stimuli worden er gegeven om daar aan te werken ?

Wat het debat over gelijke kansen betreft zet ik een aantal groene strijdpunten even op een rijtje. Eerst is er de zorgverbreding. We pleitten niet alleen voor een decreet inzake kansarmoede, maar ook voor het heel breed invullen van zorg. Dan denk ik aan een lineaire vergoeding voor elke school op basis van het aantal leerlingen. Elke school wordt immers geconfronteerd met een aantal zorgvragen. Dat is een belangrijk element om

Ramon

aan te pakken. Zorg is een opdracht voor elke basisschool en een recht voor elk kind.

Verder is er de differentiatie naar studierichtingen. In het debat bestaat er momenteel een grote consensus om die wat uit te stellen, tot de tweede graad van het secundair onderwijs. Zo kan studiekeuze een positieve oriëntering worden, in plaats van vaak het gevolg te zijn van een watervalssysteem of financiële overwegingen. Ik verwijs naar wat ik daarnet zei over de autonome midden-school.

Dan is er het modulair opgebouwd onderwijssysteem. Ik denk dat men door het stimuleren van een modulair opgebouwd onderwijssysteem kan bereiken dat iemand niet meer 'afstudeert' maar 'aanstudeert'. Niemand kan dan nog uit het schoolstelsel verdwijnen zonder erkenning van kennis en vaardigheden. Er lopen een aantal experimenten in het DBSO en het BSO. Het is belangrijk dat die snel worden geëvalueerd en dat die ook uitbreiding kennen naar andere studierichtingen.

In het kader van "gelijke kansen" hebben we ook gepleit voor een gemengd leerkrachtenkorps en deden we bovendien al een voorstel om tegemoet te komen aan de specifieke situatie in Brussel. We hebben het voorstel gedaan om een deel van het curriculum in een vreemde taal te kunnen onderrichten. Men is ons daarin niet gevolgd. Het goede resultaat is echter misschien dat er voor de specifieke situatie van Brussel een aanpassing kan komen van het gelijkekansendecreet.

Als we de balans opmaken van de werkgroep, dan heeft die een aantal aanbevelingen geformuleerd voor een vernieuwend onderwijs, waarbij omgaan met diversiteit het natuurlijke uitgangspunt vormt. Vaak is dat het bedje waarin ons onderwijs ziek is. We slagen er niet in om rekening te houden met de verschillen, de eigenheid en de eigen kwaliteiten van elke leerling. We zitten nog te veel naar de gemiddelden te kijken. Het Unicef-rapport is al geciteerd. Het blijft een permanente opdracht om vanuit die diversiteitsgedachte ook op maximale wijze een kind- en leerlinggericht onderwijs uit te bouwen.

Er staan nog andere behartigenswaardige zaken in dat rapport, als zijnde meer oog voor het democratiserend onderwijs, een brede basisvorming en de versterking van het beslissingsrecht van ouders en leerlingen. Jammer genoeg wordt er eigenlijk niets gezegd over inspraak op klasniveau.

Dan is er de vrijheid van onderwijs, de werkgroep die ik zelf van dichtbij heb meegemaakt. Mijn grote conclusie daaruit is eigenlijk dat we ons te behoudsgezind hebben opgesteld. We hebben gezegd dat de vrijheid van onderwijs een van de basisprincipes is voor de organisatie van het onderwijs in Vlaanderen. Er is een uitgebreid wettelijk kader. Het was een mogelijkheid geweest om, precies naar aanleiding van ons denken op middellange of zelfs langere termijn, eens goed na te denken. We hebben vrijheid van onderwijs op een bepaalde manier ingevuld. Is nu de tijd niet gekomen om over die invulling wat breder te gaan nadenken? We hebben daar zelf concrete voorstellen gedaan. We hebben het dan over de vrijekeuzeschool, zijnde een school waar respect is voor elke levensbeschouwing en elke religie. Dit is een andere manier van invullen van deze vrije keuze. De werkgroep is echter behoudsgezind gebleven. Hij heeft weinig openingen gelaten voor een andere invulling.

Ook de rol van de gemeenten kwam ter sprake. Het ging niet alleen over de gemeente als onderwijsverstrekker, maar ook over de gemeente als coördinerend regisseur van het lokale onderwijsbeleid. We hadden het voorts over netoverschrijdende samenwerking. Dat zijn uiteraard strijd- en aandachtspunten van Agalev.

De balans opmakend, zou ik zeggen dat we ons te veel hebben vastgeklampt aan de bestaande wetgeving. Ik herhaal nog enkele standpunten die daar naar voren zijn gebracht: het netwerk van pluralistische scholen, de mogelijkheid van de invoering van een vak cultuurbeschouwing en de versterking van de deskundigheid van directeurs. Dat zijn zaken waar we perfect achter kunnen staan. We verschillen enigszins van mening als het over de opdracht van de gemeenten gaat. We willen die regisseursrol belangrijker maken. We vinden daarnaast dat de CLB's netoverschrijdend moeten kunnen werken. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, als laatste parlements lid dat het woord mag voeren, ben ik wellicht ook degene die het meest ontgoocheld is. Ik wil het verhaal van de rondetafelconferentie plaatsen in zijn gehele context.

Ook ik heb samen met mijn groep deelgenomen aan de regeringsonderhandelingen. We meenden destijds dat er een goed regeerakkoord was, met

Van Dijck

een goed onderwijsgedeelte. We hadden de ambitie er fors tegenaan te gaan. Anderzijds wilden we uiteindelijk ook zorgen voor rust in het onderwijs, dat jarenlang te kampen had met veranderingen, besparingen en dies meer. Jammer genoeg moeten we echter vaststellen dat de regering zich niet aan die ambitie houdt. Voor ons is de conclusie dan ook hard : deze regering is een slechte regering, en niet alleen op communautair vlak.

Nog voor het begin van de rondetafelconferentie werden wij vervangen, ikzelf in de commissie voor Onderwijs. Anderen namen het roer over. Het was de bedoeling ons klein te krijgen, maar alleen de anderen zijn er klein van geworden. Hoe dichter we het einde van de regeerperiode naderen, hoe minder ik geloof in de realisatie van het regeerakkoord.

Mevrouw de minister, ik geef toe dat beleidsmaatregelen niet altijd onmiddellijk resultaat opleveren. Dat komt er vaak pas op lange termijn. Samen met andere sprekers stel ik echter vast dat er nog steeds geen rust is in het onderwijs. Nog steeds kampen we met een lerarentekort. Nog steeds hinken de investeringen achterop. Bij de DIGO is er een nieuw record van 32 miljard frank.

Nog steeds verlaat 1 leerling op 8 zonder getuig-schrift het onderwijs. Nog steeds heeft bijna 1 op 2 jongeren in het deeltijds onderwijs geen werk. Ze hangen rond op straat of in het café, of ze zitten in een of ander zwart circuit. Nog steeds verwijzen we kinderen meer dan nodig door naar het buitenge-woon onderwijs. Nog steeds is het lerarenberoep niet aantrekkelijk gemaakt. Nog steeds is het onder-wijs verre van kosteloos. Nog steeds kampen we met een groot aantal zittenblijvers.

Nog steeds, mevrouw Claes, is het onderwijs veel-er een factor van dualiteit dan een methode om dualiteit tegen te gaan. Nog steeds hebben we proble-men in Brussel. Nog steeds lappen de facilitei-tenscholen de wetgeving aan hun laars.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Van Dijck, u zei dat er een goed regeerakkoord was. Als ik het goed heb, hebt u ook de drie onderwijsbegrotingen die er tot nu toe zijn ingediend, goedgekeurd. Daar-mee hebt u ook het beleid van dit jaar goedge-keurd.

Ik begrijp wel dat u nu een andere rol moet spelen als lid van de oppositie, en ik respecteer dan ook dat u kritisch bent, maar u moet dat dan in de juis-te toonaard doen. U kunt zich niet zo gemakkelijk afmaken van verantwoordelijkheden die u tot nu toe mee hebt genomen.

De heer Kris Van Dijck : Mijnheer Sannen, ik heb daar geen enkel probleem mee. U bent er steeds getuige van geweest dat ik, zolang ik in de meer-derheid zat, het beleid ten volle heb gedragen. Ik daag iedereen van de meerderheid uit te zeggen dat hij voor 100 percent akkoord gaat met het ge-voerde beleid. Zo is het niet. Het is niet meer dan evident dat ik de begroting mee goedgekeurde zolang ik tot de meerderheid behoorde. Ik heb vandaag nog andere voorbeelden gehoord van kritiek op begrotingen die nu ter tafel liggen.

Ik vrees dat heel wat pijnpunten niet worden aan-gepakt. Het streefdoel indachtig om rust te bren-gen in het onderwijs, merk ik immers dat de VLD nu de slogan 'durven vernieuwen' hanteert. De N-VA is echter niet de partij van de vernieuwing om te vernieuwen. In onderwijs zouden wij liever be-stempeld worden als de partij van de verbetering, van het behouden van wat goed is, van het verbete-ren waar nodig. Is dat conservatief ? En dan ?

Het veld zelf heeft genoeg van alle teksten die over veranderen en hertekenen geschreven worden. Zelfs de VLOR heeft duidelijk en eendrachtig ge-reageerd in zijn vraag om toch maar voorzichtig te zijn met al die teksten. Ik ben trouwens de laatste om te zeggen dat de minister niet zelf over onder-wijs mag reflecteren. Ik heb zelfs liever dat ze dat doet, maar we moeten dan wel beseffen dat de ver-woorder en de woorden vaak tot een andere di-mensie leiden. Inhoudelijk zijn de uiteenzettingen niet slecht, maar helaas duurt het implementeren veel langer dan het beleid zelf zou willen. Daarom doe ik een oproep om eerst uit te voeren wat reeds overeengekomen werd, in plaats van alles op één hoop te gooien.

Een tweede opmerking die ik wens te maken, heeft betrekking op een uitspraak van de minister die ik sterk betreurt. Mevrouw de minister, u hebt name-lijk gezegd dat – en luister goed, mijnheer Sannen – als u moet kiezen tussen leerkrachten en leerlin-gen, u keer op keer kiest voor de leerlingen. Er moet inderdaad voor leerlingen gekozen worden, maar mijns inziens gaat het niet om een keuze tus-sen leerlingen en leerkrachten, maar wel om de keuze voor beide. Leerkrachten zijn immers de wa-terdragers om een goed onderwijsbeleid te voeren.

Van Dijk

Ik ben inderdaad zwaar teleurgesteld in de rondetafelconferentie. Het opzet leek wel oprecht en eerlijk en kreeg trouwens de volle steun van de N-VA. Het was niet enkel de bedoeling om de gemoederen te bedaren, want die gemoederen waren toen immers inderdaad sterk verhit naar aanleiding van de onthutsende resultaten van de studie objectieveerbare verschillen. Ik herinner me nog goed hoe de minister-president op het VTM-nieuws een uitgebreide rondetafelconferentie over het Vlaamse leerplichtonderwijs aankondigde. Die conferentie moest uitmonden in een visie op middellange en lange termijn over het onderwijs. De mooie beloften en gladder praatjes rolden toen vlot over de lippen.

Alles moest plotseling snel gaan. Er werden een strikte timing vooropgesteld. Eind juni is echter niet gehaald, eind september en eind november evenmin. Hoewel sommigen beweerden dat we uit de conferentie wilden stappen, waren het net wij die op 17 september aan de minister-president en aan minister Vanderpoorten een brief schreven met de nadrukkelijke vraag wanneer de centrale werkgroep zou samenkomen. De minister-president antwoordde ons op 4 oktober. In zijn schriftelijk antwoord stelde hij voor om de centrale werkgroep in de laatste week van oktober samen te roepen – hij liet echter na te vermelden in welk jaar. Zoals u weet, is deze centrale werkgroep nog steeds niet samengekomen. Dat vind ik betreurenswaardig.

Over de inhoudelijke discussies binnen de werkgroepen kan ik geen kwaad woord zeggen. Als mede-voorzitter van de werkgroep Personeel heb ik mogen vaststellen dat alle deelnemers met kennis van zaken spraken en handelden, hoewel we gevreesd hadden dat iedereen voor de zijn eigen winkel zou spreken. Soms gebeurde dat wel, maar dat werd dan onmiddellijk bijgestuurd. Al bij al hebben de 48 participanten er met hun inzet en bekwaamheid voor gezorgd dat er duidelijke rapporten op tafel kwamen.

De voorlopige resultaten van de rondetafelconferentie kunnen in vijf krachtige boodschappen worden verwoord: scholen moeten pedagogisch minder bevolkt worden van buitenuit, echte middenscholen zijn het beste middel om leerlingen beter te oriënteren, gemeentescholen moeten worden verzelfstandigd zodat ze los komen van de politiek, er is veel meer geld nodig voor schoolgebouwen en infrastructuur. De vijfde boodschap is dat als het resultaat van scholen gemeten wordt, de inspectie

minder moet kijken naar het eindniveau maar vooral naar de leerwinst die ze boeken bij kinderen.

Vanuit de vrees dat een verzelfstandiging van het gemeenschapsonderwijs slechts een verschuiving van het probleem van de politieke inmenging zou betekenen, heeft de N-VA voorbehoud bij deze toch wel algemene conclusie. De stelling die wij door dik en dun hebben verdedigd, is de kosteloosheid van het onderwijs. Over de modaliteiten valt nog wel een en ander te zeggen, dat geven we toe. Het gaat over het wegwerken van netdiscriminatie en de herwaardering en professionalisering van leerkrachten en directies. Zeer opvallend is dat in deze rondetafelconferentie de traditionele vrijheid van onderwijs door geen enkele partij of participant in vraag werd gesteld, alsook dat de vaak straffe uitspraken van voorzitters die hier daarstraks werden vernoemd, zelfs niet door eigen partijleden werden verdedigd. Zonder namen te noemen weten we wie we bedoelen. (*Opmerkingen van de heer Gilbert Van Baelen en de heer Eric Van Rompu*)

Er drijven nog twee belangrijke financiële voorstellen boven in de verslagen van de werkgroep. Ten eerste is er de consensus over het aandeel van het bruto regionaal product dat naar onderwijs moet gaan, met name 5 percent. Als we op termijn steeds meer evolueren naar levenslang leren en niet alleen leerlingen van 3 tot 18 of 23 jaar school lopen, maar hele bevolkingsgroepen, kunnen we ons de vraag stellen of dit zal blijven volstaan. Ik pin me niet vast op getallen, maar we moeten misschien op termijn groeien naar 6 percent.

Een tweede conclusie is dat de financieringsregels niet meer mogen verschillen per net. Dat zou in de werkingsbudgetten een fikse vooruitgang inhouden voor de gesubsidieerde scholen. Naast deze twee voorstellen was er ook grote eensgezindheid over de problematiek van de kosteloosheid, over de gebreken op het vlak van infrastructuur en over de achterhaalde degressieve financiering van scholen. Er is dus mooi werk geleverd.

Zullen we hier nu ook iets mee doen? Over de politieke aanpak van de rondetafelconferentie ben ik echt niet te spreken. Waarom is die centrale werkgroep nog niet samengekomen? U gaat me toch niet vertellen dat de RTCO maar een denktank is, of een ideeënbox, ondertussen de hete aardappel voor ons uitschuivend? Is het omdat er toch conclusies zijn die niet in de lijn liggen van wat bepaalde regeringspartijen beogen? Het voordeel en het gevaar van een rondetafelconferentie is dat er din-

Van Dijk

gen naar voren kunnen komen die haaks staan op wat sommigen politiek beogen. Ik vrees dat daar het kalf gebonden ligt.

We hebben moeten vaststellen dat, nadat de werkzaamheden van de werkgroepen waren afgerond, de rust niet weerkeert en er opnieuw heel wat commotie is over de spanning in de financiering tussen de verschillende onderwijsnetten. Een duidelijk engagement om de oude paden van de financiering te verlaten, zou veel spanning kunnen wegnemen.

De heer Gilbert Van Baelen : Alleen niet bij CD&V. Die partij wil de uitvoering van de studie over de objectieve verschillen. Een van de conclusies gaat toevallig over de verschillen tussen netten.

De heer Kris van Dijk : Waarom moest er worden gewacht op een actualiteitsdebat in deze assemblee op 27 november ?

Mijnheer de voorzitter, het is niet mijn gewoonte, maar vandaag eindig ik met een negatieve noot. Mevrouw de minister, de N-VA heeft vorige zaterdag een colloquium gehouden over onderwijs. We hebben goed gediscussieerd en u weet hoe dat gaat, er wordt af en toe geapplaudiseerd. Op een bepaald moment was er een oorverdovend applaus. Dat was toen een deelnemer spontaan een actualiteitsmotie voorstelde, die het ontslag van de minister van Onderwijs eiste.

Mevrouw de minister, aan u de eer om die motie te weerleggen, om antwoord te geven op heel wat vragen over de praktische uitwerking van de rondetafelconferentie. (*Applaus bij de oppositie*)

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer Van Dijk, ik voel me absoluut niet geroepen om moties van een N-VA-colloquium te weerleggen. Er zijn ook andere congressen, ook van onze partij, en daar was ook af en toe applaus.

Ik zal niet op alles wat hier vandaag werd gezegd, ingaan of zaken die in het verslag staan, herhalen. Ik wil toch een aantal zaken, die onder andere door de oppositieleiden naar voren werden gebracht, weerleggen. In de eerste plaats is dat de vraag naar de zin van de rondetafelconferentie. In tegenstelling tot de heren Martens en Van Dijk

zeg ik dat die rondetafelconferentie over onderwijs een heel belangrijke aangelegenheid is geweest en ook in de toekomst zal blijken te zijn. De conferentie is niet afgerond. Tot nu toe heeft ze 5 verslagen van 5 verschillende werkgroepen opgeleverd, die een inventaris geven over standpunten en discussies in de werkgroepen, soms met zeer genuanceerde stellingen, vaak met minderheidsstandpunten, van de verschillende deelnemers. Dat waren niet alleen de traditionele participanten aan het onderwijsdebat, de vakbonden en de inrichtende machten. Ook de ouders, de gezinnen, de leerlingen, de leerkrachten en de directies hebben met veel enthousiasme deelgenomen.

Door die verslagen heb ik een goed zicht op wat in de toekomst mogelijke consensussen kunnen zijn, en wat mogelijke discussiepunten zullen blijven. Alleen al die inventaris is op dit moment een grote meerwaarde voor het beleid.

Het tot stand brengen van zo'n rondetafelconferentie is geen gemakkelijke aangelegenheid, alleen al door de procedure. Mensen vroegen zich af hoe we tot een ernstig gesprek zouden kunnen komen met 40 tot 45 deelnemers, en tot een verslag dat ieders goedkeuring zou wegdragen. Dat is in elk geval gelukt. Iedereen heeft zijn mening kunnen pomen en heeft kunnen discussiëren, ook de kleine groeperingen. Ik wil hen speciaal feliciteren omdat ze veel minder logistieke ondersteuning hebben dan anderen. Ik spreek dan ook met heel veel bewondering over het geleverde werk. Ik heb heel veel respect voor alle deelnemers en voor de visies die ze hebben aangebracht.

Als we vandaag op het departement spreken over bepaalde stellingen die we zullen verdedigen, dan wordt nu al verwezen naar die verslagen van die rondetafelconferentie. De verslagen van de rondetafelconferentie zijn nu reeds een ijkpunt voor ons. Aan de hand ervan merken we of we goed bezig zijn en al dan niet haalbare voorstellen doen.

Ik wil ook de administratie van het departement Onderwijs bedanken. Die heeft immers heel veel werk gehad met het zoeken van teksten, het leveren van materiaal aan de voorzitters van werkgroepen en het verwerken van de discussies en verslagen. Dat werk is uiteraard nog niet af.

Uiteraard ben ik als minister altijd van plan geweest om verder te werken. Bij de aanvang van de rondetafelconferentie is het nooit mijn bedoeling geweest om mijn werk zes maanden stil te leggen. Dat ik steeds ben blijven voortwerken, is niet in tegenstelling met de rondetafelconferentie, al kwam

Vanderpoorten

dat voor sommigen misschien zo over. Ondertussen waren er natuurlijk al een aantal dossiers in voorbereiding voor alle niveaus : het basisonderwijs, het secundair onderwijs en volwassenenonderwijs – al is alleen het leerplichtonderwijs hier aan de orde. Die voorbereidingen waren al zodanig gevorderd dat een discussie kon worden aangevat met mensen uit de praktijk, zoals vakbonden, inrichtende machten en directieverenigingen. Die besprekingen liepen gedeeltelijk parallel met de discussies in de werkgroepen van de rondetafelconferentie, maar ze waren zeker niet in tegenspraak met elkaar.

Over een aantal dossiers werden dringend oplossingen gevraagd. Ik denk daarbij aan het dossier over het basisonderwijs. Ik heb daarover teksten uitgewerkt waarvan ik wist dat ze gelijklieden met de besprekingen van de conferentie. Het is natuurlijk niet omdat ik zelf niet heb geparticipeerd aan de werkgroepen van de rondetafelconferentie, dat ik niet wist wat er werd besproken en in welke mate er consensus bestond over bepaalde onderwerpen.

Als ik zou hebben gewacht met een discussienota over het basisonderwijslandschap of over het secundaironderwijslandschap of over de lerarenop-leiding tot alle werkzaamheden waren afgerond, dan zou ik maanden tijd hebben verloren. U weet allemaal dat de onderwijswetgeving veel tijd in beslag neemt. Het komt er vaak op aan om zo vlug mogelijk met een paar zaken naar buiten te treden, erover te discussiëren en in een ontwerp van decreet om te zetten. Zo hebben we tijd gewonnen zonder te interfereren in de discussies van de conferentie. Sommigen verwachtten dat ik helemaal niets meer zei. Ze wisten dat ik niet meer met de pers sprak, noch met de participanten uit de onderwijswereld. Sommigen verwijten me zelfs dat ik in augustus een boek heb gepubliceerd. Ik vraag me af wat ik volgens hen in die tussentijd had moeten doen.

Er is veel discussie, en ik ben me ervan bewust dat dat bij sommige mensen ongerustheid veroorzaakt. Als een voorstel wordt gelanceerd, wordt nogal snel onderzocht wat dat voor de eigen positie betekent. Ik vind het goed dat veel wordt gediscussieerd over onderwijs, want daardoor wordt een bepaalde lijn uitgestippeld en voelen wij aan waarvoor men vragende partij is. Als we voelen dat de betrokkenen niet zozeer vragende partij zijn, dan is het in veel gevallen aangewezen om een diepgaande discussie te voeren met de mensen die twijfelen.

Door argumenten naast elkaar te leggen is het dikwijls makkelijker om een consensus te bereiken.

Na het lezen van de verslagen van de werkgroepen en het luisteren naar wat hier vandaag werd gezegd, moet ik wel tot de conclusie komen dat er heel veel gemeenschappelijke standpunten zijn. Over de uitwerking van de principes is niet iedereen het eens, maar wel over de principes zelf.

Mijnheer Martens, mijnheer Van Dijck, ook in de bevoegde commissie merk ik heel vaak dat onze standpunten gemeenschappelijk zijn. Over bepaalde principes kunnen we het echt wel vinden met elkaar. Ik vrees dat u dat soms spijtig vindt, want als we het eens zijn of kunnen worden, verdwijnt de mogelijkheid om ertegen te ageren en om actie te voeren. Ik weet dat u van plan was om bij de volgende verkiezingen van onderwijs een item te maken, ook al is het een Vlaamse materie. Hoe meer we het met elkaar eens zijn, hoe meer de spanning verdwijnt om te discussiëren in een voor u aantrekkelijke periode, zoals de verkiezingstijd. *(Opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy)*

Ik ben blij dat u het boek van de heer De Gucht al zo goed hebt gelezen. Ik heb dat in elk geval nog niet gedaan.

De heer Eric Van Rompuy : Ik heb het inderdaad gelezen en een en ander onderstreept vanaf bladzijde 29. We zullen tijdens de verkiezingen inderdaad verspreiden wat hij denkt over de vrijheid van onderwijs. We zullen dat de kiezer diets maken vermits u ook kandidaat bent bij de verkiezingen. U bent toch kandidaat voor de verkiezingen voor de Kamer ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik denk niet dat dit aan de orde is.

De heer Eric Van Rompuy : U begint over verkiezingsthema's. U bent toch kandidaat ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik heb er geen problemen mee dat u bepaalde stellingen van mijn partijvoorzitter verspreidt. Ik heb de jongste maanden een aantal teksten gelanceerd en die maken de voorstellen van het beleid uit.

Als ik alle discussies hoor en de verslagen lees, dan ben ik ervan overtuigd dat ons onderwijsbeleid vandaag goed zit. Heel veel punten die in de laatste discussienota's zijn gelanceerd, lopen parallel met de verslagen van de rondetafelconferentie. Daar is niets in tegenspraak mee.

Vanderpoorten

Bij het uitstippelen van het onderwijsbeleid worden we vaak geconfronteerd met opmerkingen van mensen uit de praktijk die zeggen dat internationale rapporten bewijzen dat ons onderwijs goed is. Dat zou dan een reden moeten zijn om er niet te veel aan te veranderen. Het rapport van Unicef laat evenwel een ander beeld zien. Ik ben blij dat dat rapport de redenering van de Vlaamse regering bijtreedt. Wat goed is, mag zo blijven, maar tegelijkertijd blijkt uit alle internationale rapporten en enquêtes dat ons onderwijs een aantal knelpunten heeft en die moeten we proberen weg te werken.

Knelpunten zijn onder andere ongekwalificeerde uitstroom, een te hoge laaggeletterdheid en een te grote kloof tussen de zwakke en gemiddelde leerling. Het is van meet af aan het uitgangspunt van de Vlaamse regering geweest om daaraan te werken. Daarom is het gelijkeonderwijskansendecreet altijd één van de prioriteiten geweest. We kunnen het ons in een welvarend land als België en een welvarende regio als Vlaanderen niet permitteren dat er een grote kloof is tussen diegenen die het goed hebben en zij die het minder goed hebben. Dat kan niet.

We mogen niet aanvaarden dat er een grote drop-out is in het leerplichtonderwijs. We mogen niet aanvaarden dat er bij een aantal kinderen een grote achterstand is. We mogen geen isolement aanvaarden van leerlingen. We mogen niet aanvaarden dat 17 percent van de volwassen bevolking laaggeletterd is. Als er aan die mensen wordt gevraagd waarom ze hun kans niet grijpen in het volwassenenonderwijs, dan willen ze dat niet omdat ze slechte schoolervaringen hebben. Bij een aantal is het leerplezier compleet zoek. Dat is ook de reden waarom veel jongeren ongekwalificeerd uitstromen.

Ons onderwijs is goed en dat moet zo blijven. Op de vraag of er geen knelpunten zijn, antwoord ik natuurlijk ontkennend. Daaraan moeten we absoluut iets doen. We zullen echter niet wachten tot alle conferenties volledig klaar zijn. Wat duidelijk uit de conferentie naar voren komt, zal zeker in aanmerking worden genomen tijdens de discussies met de directies, scholen, ouders, enzovoort.

Er is nog kolossaal veel werk te doen. We kunnen een aantal zaken wijzigen op het vlak van het basisonderwijs. Dit heeft echter dikwijls een impact op het vlak van het personeelsbeleid. Er moet dus tegelijkertijd worden gesleuteld aan dat beleid en aan de lerarenopleiding. Die zaken zijn onverbre-

kkelijk met elkaar verbonden. Tegelijkertijd moeten er ook stappen worden gezet in het secundair onderwijs. Het is immers niet genoeg preventief te werken in het basisonderwijs en in de verdere opleiding de zaken op hun beloop te laten.

Dat is ook de reden waarom in het gelijkeonderwijskansenbeleid uiteindelijk een heel veelomvattend beleid moet worden gevoerd. Het moet niet enkel gaan over het decreet dat in juni werd goedgekeurd, maar over veel meer dan dat.

Het decreet wordt op dit moment uitgevoerd. Het eerste deel van de eerste fase is doorgevoerd. Het gaat om de ondersteuning van de scholen. Het tweede deel van de eerste fase, namelijk de aanvaardingsplicht, volgt in september 2003, net zoals de zorgcoördinatie in alle basisscholen. Iedereen is daarvoor vragende partij. Wat dat betreft, zetten we een heel grote stap vooruit inzake het zorgbeleid en de zorgsystemen die basisscholen zullen moeten ontwikkelen.

Er is echter meer nodig om een gelijkeonderwijskansenbeleid tot een goed einde te brengen. Het is ook zaak om van alle scholen levenskrachtige scholen te maken. Of scholen nu groot of klein zijn, ze moeten zo zijn ingericht dat ze in hun midden mensen hebben die begaan zijn met het zorgbeleid, die hun collega's kunnen ondersteunen en die bovendien talent hebben om op een goede manier muzikale vorming of culturele opvoeding aan de kinderen aan te bieden, te praten met de ouders, contacten tussen hen te leggen, contacten te leggen met de buitenwereld. Het gaat om een van de kernelementen uit de tekst over het basisonderwijslandschap.

Kleine scholen mogen blijven bestaan. Het is echter aangewezen dat er samenwerkingsverbanden worden aangegaan met andere scholen zodat ze sterker worden. Dit kan een structurele maatregel lijken. Het gaat echter voornamelijk om een inhoudelijke regeling. Scholen zullen elk kind beter kunnen begeleiden en laten begeleiden door elke leerkracht.

Dat begint in het kleuteronderwijs. Als er één onderdeel van een niveau is waarvoor we de afgelopen drie jaar echt veel hebben gedaan, dan is het juist dat. Het kleuteronderwijs is van primordiaal belang in een gelijkeonderwijskansenbeleid. Uiteraard moeten ook de andere niveaus aan bod komen. Kinderen die echter een achterstand oplopen in het kleuteronderwijs, zullen het veel moeilijker hebben om nadien nog bij te benen. Dat is ook

Vanderpoorten

de reden waarom er aan dat niveau heel veel middelen worden gegeven.

Er is samenwerking tussen scholen nodig, niet alleen omdat er op het administratief vlak efficiënter zal kunnen worden gewerkt. Scholen kunnen ook heel wat van elkaar leren. Als er iets is waaraan scholen en leerkrachten behoefte hebben, dan is het juist aan een dialoog met collega's binnen, maar liefst ook buiten, de eigen school. Ze kunnen van elkaars ervaringen leren om bepaalde problemen te lijf te gaan.

We moeten dringend af van die hokjesmentaliteit die nog te veel bestaat in het onderwijs, zeker in het secundair onderricht, waar het over vakken gaat. Ook in het basisonderwijs is dit echter het geval. Men kent elkaar niet. Scholen kennen elkaar niet, onderwijsvormen kennen elkaar niet, het gewoon en het buitengewoon onderwijs kennen elkaar niet. In veel gevallen heeft men zelfs schrik van elkaar. De hele discussie over het inclusief onderwijs bewijst dit ten overvloede.

Een grotere samenwerking doet niets af aan de pedagogische identiteit van elke school. Dat heb ik ook in het begin gesteld. Elke school moet de kans blijven hebben om een eigen pedagogische visie te ontwikkelen die is uitgewerkt in het pedagogische project. Het is niet omdat er verschillen bestaan op het vlak van pedagogische visie en project, dat er op het materiële en administratieve vlak geen samenwerking mogelijk is. Dat is de rode draad die door het basisonderwijslandschap loopt.

Het is evident dat er netwerken moeten worden uitgebouwd. De verantwoordelijken zijn zelf vragende partij. Die netwerken ontstaan nu al. Scholen die een bepaalde visie hanteren, zoeken vaak contact. Zo groeien netwerken vanzelf. Het gaat om netwerken tussen scholen onderling of met de buitenwereld. Ik denk aan de welzijnssector : een zorgcoördinator kan een belangrijke rol spelen, zeker in de contacten tussen de school en de welzijnssector. Andere personen binnen de school kunnen eveneens deze taak op zich nemen en van de open leerschool, zoals de heer Martens het juist stelt, een realiteit maken.

In de praktijk bestaat er echter al veel. Wij moeten het warm water niet opnieuw uitvinden. Hetgeen in onze teksten voorkomt, zijn zaken die we op het terrein hebben zien functioneren. We willen dit precies naar andere scholen uitdragen, want niet

iedere school is creatief genoeg om met nieuwe initiatieven naar buiten te treden.

Over het principe van de kosteloosheid zal ik kort zijn. De commissie is daarop al dieper ingegaan. Er moet een stappenplan worden uitgewerkt dat samenhangt met de financiering in het algemeen. De regering heeft in die zin al een belangrijke stap gezet : ze heeft in de reglementen laten opnemen dat ouders een zicht krijgen op de kosten die hen in de loop van het schooljaar te wachten staan. Er wordt nu in het departement, samen met het HIVA, een steekproef georganiseerd om een duidelijk zicht te krijgen op de geldsommen die aan ouders in het basisonderwijs en het secundair onderwijs gevraagd worden. Nadien zullen conclusies volgen over hoe de kosten ontstaan en waarvoor zij staan.

Sommige scholen maken hierover goede afspraken, in andere maken leerkrachten geen afspraken en worden leerlingen verplicht om dingen, zoals rekenmachines of boeken, aan te kopen zonder daarover met andere leerkrachten te overleggen. Die uitschuiers moeten worden uitgeschakeld, maar eerst moet de steekproef worden uitgevoerd. Nadien zullen de ouders en de andere actoren via het participatiedecreet worden uitgenodigd om het reglement mee op te stellen en te discussiëren over de gevraagde kostprijs. Het is goed dat er eindelijk een dialoog wordt aangegaan. Dan zal men veel gemakkelijker conclusies kunnen trekken.

Wij moeten hoognodig kosteloosheid nader definiëren. Gaat het alleen maar om het bereiken van de eindtermen ? Dat is een belangrijk uitgangspunt. Wat heeft men precies nodig om die eindtermen te bereiken ? Ik denk bijvoorbeeld aan een studiereis. Die kan belangrijk zijn voor het behalen van de eindtermen. Er kunnen ook andere elementen in verweven zitten. Daarover moet worden gediscussieerd. Het is essentieel om over het principe van de kosteloosheid een consensus te bereiken. Er moet wel een onderscheid worden gemaakt tussen het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Het laatste omvat immers verscheidene studierichtingen, waaraan telkens een ander kostenplaatje hangt. Er moet een afweging aan worden gekoppeld en de studietoelagen voor het secundair en hoger onderwijs moeten in die zin worden bijgesleuteld. Er is met dat doel een taskforce op het departement aan het werk.

Uiteindelijk moet men op korte termijn tot een stappenplan komen. Dat was de vraag van de rondetafelconferentie. Voor heel wat mensen is de kosteloosheid in het onderwijs een belangrijk punt. In

Vanderpoorten

het leerlinggericht onderwijs spelen de leerkrachten uiteraard ook een belangrijke rol. Een grotere tevredenheid bij de leerlingen hangt samen met een grotere tevredenheid bij de leerkrachten en omgekeerd. We moeten beide groepen in het oog houden, maar het is evident dat het onderwijs er is voor de leerlingen. Ik zal het accent dan ook in eerste instantie op de leerlingen leggen. Dat zal niemand me kwalijk nemen, denk ik.

Een leerlinggericht onderwijs moet er gemakkelijker kunnen komen als we de zorg en de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs en in het secundair onderwijs verder kunnen uitwerken. Alles wat te maken heeft met gelijke onderwijskansen, heeft te maken met leerlinggericht onderwijs.

We bereiden een ontwerp van decreet over de lerarenopleiding voor omdat er behoefte is aan de nieuwe leerkracht die kan omgaan met nieuwigheden zoals de gelijke onderwijskansen, de nieuwe didactiek en de nieuwe hulpmiddelen. De nieuwe leerkracht is iemand die op een geïntegreerde manier kan omgaan met IC in de klas. Het is zeer belangrijk dat de nieuwe lerarenopleiding in die nieuwe visie kan worden geïntegreerd. Leerkrachten die nu aan het werk zijn, zijn natuurlijk vaak mensen die vernieuwing aanbrengen, maar de het is zeer belangrijk dat de begeleiding, de nascholing en de steunpunten die er nu zijn, worden afgestemd op die nieuwe lerarenopleiding. Er moet bovendien een wisselwerking komen met het veld en er moet vraaggestuurd worden gewerkt. De nood van de leerkrachten aan meer begeleiding en ondersteuning moet ernstig worden genomen. Op die manier kunnen alle actoren goed op elkaar inspelen.

Er moet veel meer teamwerk zijn en er moet meer tijd voor teamwerk worden vrijgemaakt. Dat zijn twee elementen die in een aantal verslagen van de rondetafelconferentie aan bod kwamen. In dat opzicht is het belangrijk dat we durven afrekenen met de klasopdrachten en de urenopdrachten en dat we durven overstappen naar schoolopdrachten. Voor een directie zal het veel gemakkelijker zijn om teamvergaderingen en -werk in te passen als er wordt gewerkt met schoolopdrachten. Er moet dan immers niet langer worden gerekend met het aantal uren dat leerkrachten op school aanwezig zijn en voor de klas staan. Iedereen weet immers dat leerkrachten meer uren presteren dan de uren die ze voor de klas staan.

Als we echt tot een leerlinggericht onderwijs willen komen, moeten wij en onze leerkrachten veel meer leren omgaan met diversiteit. Dat lijkt moeilijker, omslachtiger en zwaarder, maar leerkrachten die goed kunnen omgaan met verschillen tussen leerlingen, zeggen me allemaal dat het een winst betekent en voor een rustpunt zorgt. We moeten dan bijvoorbeeld wel in de basisschool leerkrachten flexibeler kunnen en durven inzetten. Een leerkracht die goed is in iets, kan toch in meer dan één klas worden ingezet. Op de basisschool moet meer klasdoorbrekend worden gewerkt. De differentiatie van klassen lijkt op het eerste gezicht misschien een grote opdracht, maar mits de juiste ondersteuning betekent differentiatie een winst in de opdracht van de leerkrachten.

Grotere flexibiliteit, klasdoorbrekend werken en veel differentiatie zijn zeer belangrijke zaken in het basisonderwijs, maar zeker in het secundair onderwijs. Al deze aspecten komen aan bod in de tekst over het basisonderwijslandschap. Ze komen bovendien voor in alle verslagen van de rondetafelconferentie.

In verband met de ongekwalificeerde uitstroom heb ik daarstraks gezegd dat een welvarende regio als Vlaanderen zich niet meer kan permitteren dat zo veel leerlingen ongekwalificeerd uitstromen. Nu weet ik wel dat er verschillende definities zijn van ongekwalificeerd uitstromen, maar over het algemeen merk ik toch dat er te veel leerlingen zijn die afhaken op 18 jaar, gewoon omdat ze het beu zijn op school. Daarvoor moeten we oplossingen zoeken. In een aantal verslagen van de werkgroepen en in de discussienota over het secundair onderwijslandschap worden oplossingen voorgesteld. Er is een veel betere leerlingenoriëntatie nodig. Daarom kunnen we beter overstappen naar een bredere eerste graad en een latere en betere studiekeuze. We moeten de leerlingen helpen en begeleiden bij het maken van een studiekeuze. In die optiek is in de streek van Heist-op-den-Berg en Mechelen een experiment opgestart. Dat experiment kan wellicht binnen enkele jaren worden uitgebreid. Zo zullen leerlingen zelf beter keuzen voor de toekomst kunnen maken.

De herwaardering van het BSO en het TSO is hier aan bod gekomen. Ik ben erg tevreden met het werkstuk van de Koning Boudewijnstichting. In die tekst gaat men wel uit van anders leren en anders werken. Het accent ligt op het stimuleren van de talenten van kinderen. Dat impliceert dat er vernieuwingen en voorstellen tot vernieuwing in de maak zijn. Dat is erg positief als men ze kan reali-

Vanderpoorten

seren. Wees gerust : daarover zullen vooraf vele discussies worden gevoerd.

Velen hebben gepleit voor een meer inclusief onderwijs. Dat staat ook in de besluiten van de rondetafelconferentie. Uiteraard moet dat gebeuren. Ik weet zeker dat de betrokken leerkrachten en leerlingen inclusieve scholen een verrijking vinden. De betrokkenen zeggen me dat ze obstakels hebben moeten overwinnen om zover te komen. Ze hebben angsten moeten overwinnen. De mensen van het gewoon onderwijs zijn bang van mensen van het buitengewoon onderwijs. Ze kennen elkaar niet. Als we in het buitengewoon onderwijs een complete rust willen totstandbrengen, dan mogen we niets veranderen. Dat is echter niet de bedoeling, want de besluiten van de rondetafelconferentie pleiten voor meer inclusief onderwijs. We moeten dus het debat aangaan, ook als dat in eerste instantie enig behoudsgezin protest in de sector opwekt.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Ik luister aandachtig naar uw uiteenzetting. De zaken die u zegt kunnen we bijna allemaal delen. Het is moeilijker om te onderscheiden wat uw beleid is en wat uw ideeën en voorstellen zijn. *(Opmerkingen van de heer Gilbert Van Baelen)*

Wat is bijvoorbeeld het statuut van de besluiten van de onderwijsconferentie ? U wilt enkele van die besluiten op relatief korte termijn realiseren. Kunt u daarover duidelijkheid scheppen ?

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Ik verwacht niet van de minister dat ze twee of drie van de besluiten eruit pikt. Het is toch geen probleem dat de minister bedenkingen formuleert bij de rapporten van de werkgroepen ? Het is mij niet duidelijk wat de relatie is tussen die bedenkingen en de beleidsbrief en de beleidsnota's. Ik heb daar geen problemen mee.

Ik ben echter bezorgd over iets anders. Wat zal de minister aanvangen met de resultaten van die werkgroepen ? Ik heb er geen probleem mee dat ze zegt dat ze met de resultaten al een beetje rekening houdt in haar beleid.

De inleiding van de minister heeft me enigszins verrast. Als voorzitter van een werkgroep vind ik dat de stelling dat de eindrapporten een goede inventaris zijn, het resultaat van de werkgroepen oneer aandoet.

Het rapport omvat een inventaris van standpunten. De werkgroepen hebben evenwel hard gewerkt om tot een eindtekst te komen. De eindtekst geeft geen consensus weer. Ik meen overigens dat het nooit de bedoeling is geweest tot een consensus te komen. De werkgroepen hebben getracht een breed draagvlak te creëren. Ik hoop dat de minister de eindrapporten niet louter als een inventaris beschouwt. Het is niet de bedoeling dat ze hier stukken uit haalt die haar interessant lijken en die ze in haar beleid kan inpassen. De eindrapporten zijn het resultaat van een werkproces. Ik hoop dat die teksten snel kunnen worden gebundeld. Mits de nodige arbitrage kan op die manier een eindconclusie van de rondetafelconferentie worden getrokken. Ik hoop dat de minister hier nog even op wil ingaan.

De vraag is hoe we hier mee zullen omgaan. Hoewel elke reflectie over de inhoud van de werkgroep mooi is meegenomen, wil ik momenteel in eerste instantie horen hoe de minister met de eindrapporten van de werkgroepen wil omgaan.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijn omschrijving van de eindrapporten als een inventaris was allerm minst denigrerend bedoeld. Ik vind niet dat de rol van de eindrapporten hier stopt. Het betreft hier een inventaris van discussiepunten, van mogelijke consensuspunten en van knelpunten die misschien wat moeilijker op te lossen zijn. Die inventaris heeft op zich al een zekere meerwaarde. De werkzaamheden van de rondetafelconferentie moeten uiteraard op een andere manier worden afgesloten. Ik zal hierop straks nog even terugkomen.

Ik zou even willen ingaan op een aantal onderwerpen die hier en in de verslagen van de werkgroepen aan de orde zijn gesteld. Hoewel bepaalde mensen dit blijven insinueren, is het beleid niet in tegenspraak met de resultaten van de rondetafelconferentie. Wie zegt dat de rondetafelconferentie een bezigheidstherapie is en dat ik enkel mijn eigen zin doordrijf, heeft duidelijk ongelijk. Ik zal straks toelichten wat nog met deze eindrapporten zal gebeuren.

Ik meen niet dat we hier een discussie over het participatiedecreet moeten voeren. *(Opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy)*

De voorzitter : Mevrouw de minister, ik zou u willen vragen om het kort te houden. Indien deze discussie nog lang duurt, komen de werkzaamheden van deze namiddag in het gedrang.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, de planning van de werkzaamheden is al door de eerste spreker overhoop gehaald.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mijnheer de voorzitter, ik moet aandringen op een volledig antwoord van de minister. Tijdens diverse vergaderingen van de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid heeft de minister verklaard dat ze bepaalde vragen tijdens het debat over de rondetafelconferentie zou beantwoorden. Ik vind dan ook dat we die antwoorden vandaag moeten horen.

Minister Marleen Vanderpoorten : We moeten hier niet veel tijd aan het participatiedecreet besteden. Iedereen weet dat de Vlaamse regering het ontwerp van decreet in de loop van de komende weken zal bespreken. Hierna zal het Vlaams Parlement uitgebreid de kans krijgen om hierover van gedachten te wisselen.

Ik ben het eens met de heer De Cock wanneer hij stelt dat het niet enkel om de leerlingenraden en om het ventileren van verschillende meningen gaat. Het gaat hier tevens om een attitude. Het gaat hier om de manier waarop een school met de democratische besluitvorming omgaat. Ik wil hier benadrukken dat dit voor leerlingen zeer belangrijk is. Het maakt immers deel uit van hun vormings- en opvoedingsproces.

Ik hecht veel belang aan de gelijke kansen in het onderwijs. Ik hecht echter ook veel belang aan de betrokkenheid en aan de participatie van leerlingen. Beide elementen zijn overigens met elkaar verbonden. Studies hebben aangetoond dat de scholen met een grote betrokkenheid een goede cultuur hebben. De sfeer is er beter. Aangezien de leerlingen zich er beter voelen, vermindert de drop-out en de ongekwalificeerde uitstroom.

Aangezien deze elementen met elkaar verbonden zijn, gaat elke discussie over gelijke kansen automatisch ook over participatie. Een school die veel belang aan gelijke kansen hecht, hecht haast automatisch veel belang aan betrokkenheid.

Ten aanzien van de scholen die deze stap niet automatisch zetten, moet het beleid initiatieven nemen. Voor deze scholen moeten we een gepast kader uitwerken. Dit betekent evenwel niet dat ik die

scholen manieren wil opleggen om de participatie tot stand te brengen. Ik vind dat scholen daar in heel grote mate autonoom in moeten zijn. Ik merk dat heel wat basisscholen daar ook aan werken, zowel klasoverschrijdend als klasintern. Ik meen dat we terzake dus op de goede weg zijn.

Ik wil even terugkomen op de discussie over de autonomie. Ik ben persoonlijk een heel sterk voorstander van veel autonomie bij de scholen en de scholengemeenschappen. De overheid moet op een aantal vlakken terugtreden. Nu is ze verplicht om zich met teveel bezig te houden.

Een voorbeeld is alles wat met bekwaamheidsbewijzen en personeelsbeleid te maken heeft. Ik ga er immers van uit dat we het niet alleen hebben over pedagogische autonomie, maar dat meer autonomie gevolgen heeft voor het personeelsbeleid en het financieel beleid. Ook daar moeten we duidelijk definiëren wat we bedoelen. Als ik met directies en met leerkrachten spreek, krijg ik immers een ander verhaal. Heel wat leerkrachten vragen zich af of de directie geen misbruik zal maken van het feit dat ze meer autonomie krijgt in het invullen van hun schoolopdracht, en of ze dat wel zal aankunnen. Die beweging naar meer autonomie moet gepaard gaan met een veel ruimere vorming, op bepaalde vlakken, van de betrokkenen.

Ik ben dus een fervent voorstander van meer autonomie, maar dat heeft dan te maken met rechten, maar ook met plichten en verantwoordelijkheden. Als men spreekt over autonomie, dan heeft men het te vaak alleen over de rechten en denkt men niet of niet altijd aan de verantwoordelijkheden. Die indruk heb ik althans. Ik vind ook dat die besturen autonomie moeten krijgen die in een bepaalde mate democratisch zijn aangesteld. Daarom ben ik geen voorstander van tussenliggende structuren. Ik vind niet dat de centrale overheid een stap terug moet zetten om die macht dan in handen te geven van tussenliggende structuren, zoals de koepels.

Er werden nog wat discussies in de marge gevoerd, bijvoorbeeld over de eindtermen. In de voorbije weken heb ik in de discussie over het reduceren van 36 naar 32 uur al gezegd dat we ons inderdaad moeten bezinnen over het 'ontstoffen' van de leerplannen en de eindtermen waarop ze gebaseerd zijn. De tijd is gekomen om een en ander op een modernere en andere wijze in te vullen dan in het verleden. Kwaliteitswaarborgen moeten er uiteraard zijn. Er moet een systeem van zelfevaluatie worden uitgebouwd. Er moet een externe controle

Vanderpoorten

blijven door de inspectie, maar ook die is aan her-
vorming toe.

Er moet uiteraard veel meer rekening worden ge-
houden met de leerwinst die leerlingen maken dan
enkel en alleen met de 'output' van een school. Er
worden volop bezig instrumenten ontwikkeld om
die leerwinst te meten. Daarbij moet natuurlijk
worden vertrokken van een nulmeting. De peilin-
gen die regelmatig plaatsvinden om te bekijken
hoe het bereiken van de eindtermen evolueert,
kunnen daar bijvoorbeeld een middel toe zijn. En
uiteraard is er een heel belangrijke taak weggelegd
voor het onderwijzend personeel. Dan denk ik aan
directies, maar ook zeker aan de leraar. Daarnet zei
ik al dat de kwaliteit van die leraren essentieel is.
Zonder kwaliteitsvolle leraren zullen we nooit
kwaliteitsvolle scholen hebben. In het decreet hou-
dende de lerarenopleiding moet dat dus worden
bijgestuurd. Parallel daarmee moet voor de men-
sen die al in dienst zijn de begeleiding, de onder-
steuning en de nascholing worden hervormd of bij-
gestuurd, zodat die mensen bij elke vernieuwing
kunnen rekenen op de nodige begeleiding.

Over de financiering is al veel gezegd. Het verhaal
van de OESO kennen we. Tijdens de begrotingsbe-
sprekingen in de commissie heb ik daar ook toch
wel wat aandacht voor gevraagd. Het verhaal van
de OESO is interessant, maar we moeten er toch
wel mee oppassen. Men mag alleen vergelijken wat
vergelijkbaar is. De parameters die door de OESO
werden gebruikt om de cijfers te vergelijken zijn
niet overal hetzelfde. Bij ons worden een aantal
elementen mee in rekening gebracht, zoals bijvoor-
beeld de financiële middelen die provincies en ge-
meenten en het VIZO aan onderwijs geven. Doen
we dat, dan komen we veel dichterbij die 5 per-
cent. In het jaar 1999 komen we zelfs aan 4,97 per-
cent. Daar zitten zelfs de pensioenen niet in, wat in
sommige andere landen wél het geval is. Daar wil
ik dus toch nog wel even op wijzen.

In het kader van de financiering is er dan ook nog
de studie van de objectievebare verschillen, die
heel duidelijk het volgende stelt. Eigenlijk gaat er
in Vlaanderen wel voldoende geld naar onderwijs,
maar om het efficiënt te gebruiken, zou er ook
meer samenwerking moeten zijn tussen scholen.
Dat is ook een belangrijk element uit de studie.
Soms wordt nogal eenzijdig naar een aantal conclu-
sies van die studie verwezen. Ook dit was dus een
conclusie van die studie.

Het zal altijd de taak zijn van de minister van On-
derwijs om inzake financiën twee dingen te doen.
Er moeten nieuwe middelen worden gevraagd. Dat
is natuurlijk gemakkelijker dan de andere te her-
oriënteren. Tegelijkertijd moet echter ook dat her-
oriënteren gebeuren.

Er zijn in het verleden een aantal dingen totstand-
gekomen waar geld voor nodig was, die op dit mo-
ment soms achterhaald zijn. Ik vind het de plicht
van elke minister van Onderwijs om ook daarnaar
te kijken. Naast de vraag voor nieuwe middelen
moeten we ook de uitdaging aangaan om erop toe
te zien dat de bestaande middelen wel op de meest
efficiënte manier worden aangewend. Eventueel
moeten we daarin een heroriëntering doorvoeren,
maar dat verschuiven van middelen is natuurlijk
nooit een gemakkelijk verhaal.

Ik heb al gereageerd op de opmerkingen van vori-
ge sprekers over de financiering. Aan de ene kant
is er het groeipad 100/76. Dat is tijdens deze rege-
ring versneld. Dat wordt bereikt in 2007. Met ande-
re woorden, als we niets anders doen, dus als er
geen maatregelen komen inzake een financierings-
systeem, dan bereiken we die verhouding 100/76 in
2007. Volgend jaar zitten we aan 100/65. Hebben
we dan ons doel bereikt en hebben we dan het
debat ten gronde gevoerd? Neen, dan hebben we
in wezen eigenlijk niet veel veranderd aan de visie
inzake financiering van leerlingen en van scholen.

Daarom is het heel belangrijk dat we in een grote
consensus zouden komen tot een nieuw financie-
ringssysteem. Ik denk dat iedereen het erover eens
is dat er een nieuw financieringssysteem moet
komen. Er zal wel nog wat discussie gevoerd moe-
ten worden over hoe dat nieuwe financieringssys-
teem er dan moet uitzien.

Dat zal ook een heel groot werk zijn, laat daar
geen illusies over bestaan. Om tot een nieuw finan-
cieringssysteem te komen tegen de volgende legis-
latuur of tegen 2005, zal er hard gewerkt moeten
worden. Heel de regelgeving die nu bestaat, is na-
tuurlijk verankerd in een aantal decreten, inzake
bezoldiging en inzake werkingsmiddelen, en dat
zowel voor het basisonderwijs als voor het secun-
dair onderwijs. Dat is allemaal verankerd in regel-
geving. Dat zal dus helemaal omgeslagen moeten
worden.

Ik heb door mijn medewerkers een lijstje laten
maken over de verschillende stappen die genomen
moeten worden en over wat er allemaal veranderd
en bijgestuurd moet worden. Als ik dat overloop,
dan weet ik dat het inderdaad een groot werk zal

Vanderpoorten

zijn. Dat betekent natuurlijk niet dat we het daarom niet moeten doen. Integendeel, we moeten er vlug mee beginnen om binnen een redelijke termijn met dat financieringssysteem te kunnen starten, zodat de discussie over dat nieuwe financieringssysteem de andere discussie van de 100/76 zal inhalen, waardoor dát eigenlijk een achterhaalde discussie zal zijn.

Bij deze wil ik dan ook heel graag alle democratische partijen uitnodigen om deel te nemen aan die discussie over dat nieuwe financieringssysteem. Dat zal de grote uitdaging worden voor de nabije toekomst.

Mijnheer de voorzitter, collega's, wat is nu de werkwijze en op welke manier gaan we die rondetafelconferentie nu op zich afsluiten ? Er is altijd gezegd dat de rondetafelconferentie een middellange- en een langetermijnvisie zou weergeven. Er zijn veel participanten geweest. Er was een belangrijke bijdrage van iedereen die zich betrokken voelde bij het onderwijs. Dat op zich moet eigenlijk al geapprecieerd worden. De eindverslagen van de werkgroepen liggen er nu. Het doel was om die inderdaad voor te leggen aan de centrale werkgroep en die daar een eindverslag over te laten goedkeuren.

Dit debat is daartussen gekomen. Op een bepaald moment was er een datum vooropgesteld om de centrale werkgroep bijeen te laten komen. Dan is echter beslist eerst de plenaire vergadering hierover te houden, zodat het verslag daarvan naast de verslagen van de werkgroepen kan worden gelegd. Op basis van al die verslagen samen kan de centrale werkgroep een eindrapport opstellen. De centrale werkgroep zal dan een aantal items vastleggen die op korte of halflange termijn moeten worden uitgewerkt. Financiering zal er daar zeker een van zijn. Mijn visie over die verslagen is vandaag niet aan de orde. Ik heb ze al gegeven. Het is aan de centrale werkgroep om conclusies te trekken, en te beslissen welke items binnen welke termijn moeten worden afgewerkt.

Het was de afgelopen maanden niet erg duidelijk of CD&V nog wel deelnam aan de rondetafelconferentie. Op zeker moment zei de CD&V-voorzitter dat ze zouden opstappen, maar op een technische vergadering was hun vertegenwoordiger dan toch nog aanwezig.

De heer Luc Martens : Het is toch duidelijk dat de voorzitter van de werkgroep Vrijheid van Onderwijs, ook lid van de technische werkgroep, naar die

vergadering moet komen ? Anders verraadt hij die mensen.

Minister Marleen Vanderpoorten : Hij was wel aangeduid namens uw partij. Er is toch een link tussen u en die man ?

De heer Eric Van Rompuy : Mevrouw de minister, is het de bedoeling dat binnen een week of twee minister-president Dewael en de voorzitters van de democratische partijen een uitnodiging krijgen om te discussiëren over de conclusies van de rondetafelconferentie ? Zullen de heer De Gucht en de heer De Clerck in de komende drie weken worden uitgenodigd om onder uw leiding een debat te voeren en concreet over al die punten, zoals vrijheid van onderwijs, financiering, enzovoort, een soort van consensus te zoeken ? Wat is uw bedoeling eigenlijk ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Dat is inderdaad de bedoeling, en als deze vergadering er niet was geweest, dan was dat al deze of volgende week doorgegaan. Op basis van dat gesprek zullen de werkzaamheden worden vastgelegd.

De heer Eric Van Rompuy : U hebt dus al conclusies getrokken ? Tussen de conferentie door hebt u een reeks van verklaringen afgelegd, en nu komt u zeggen dat de partijvoorzitters binnen veertien dagen eens zullen bijeenkomen met minister-president Dewael om onder uw leiding conclusies te trekken. Dat is niet ernstig.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Van Rompuy, ik heb in de loop van mijn repliek gezegd dat de gedingen waarmee we bezig waren, al in voorbereiding waren, en dat ze niet in tegenspraak waren met de rondetafelconferentie. Er moet een aantal diepgaandere beslissingen worden genomen over grote onderwerpen. Dat zouden pluralisme en autonomie kunnen zijn, en zeker ook financiering. Daarover moeten we een zo groot mogelijke consensus van alle democratische partijen bereiken. De uitnodiging aan de voorzitters van de democratische partijen zal in die zin zijn opgemaakt. Ik ben benieuwd of u daar dan aan zult deelnemen.

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ?
(*Neen*)

De bespreking is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze voormiddag.

Wij komen om 15.15 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 14.54 uur.*
